

UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

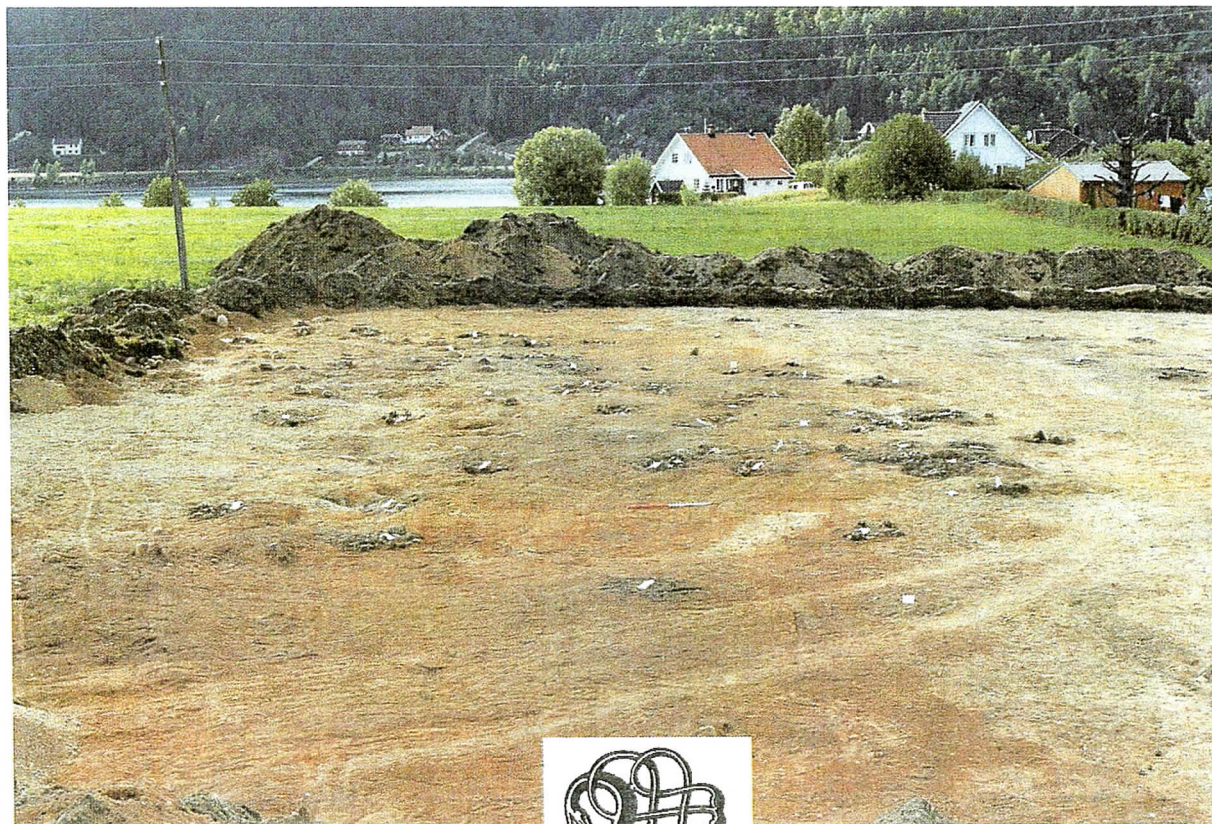
RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

BOSETNINGSSPOR FRA ELDRE JERNALDER

VENNESLA, 6/303., VENNESLA
KOMMUNE, VEST-AGDER

LISE-MARIE BYE JOHANSEN/
INGRID YSTGAARD

Oslo 2006

UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER

Gårds-/ bruksnavn Vennesla	G.nr./ b.nr. 6/303
Kommune Vennesla	Fylke Vest-Agder
Saksnavn Vennesla Kirkegård	Kulturminnetype Bosetningsspor fra eldre jernalder
Saksnummer (arkivnr. UKM) 02/1709	Tiltakskode/ prosjektkode 763010/250174
Eier/ bruker, adresse Vennesla kommune	Tiltakshaver Vennesla kommune
Tidsrom for utgravning 12.07.04 -23.07.04	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum 1511
ØK-kart BK 007-5-3	ØK-koordinater N:30878 Ø:-24628
A-nr. 2004/152	C-nr. C53628
ID-nr (Fornminneregisteret)	Negativnr. (UKM) Cf28746-Cf28752
Rapport ved: Lise-Marie Bye Johansen	Dato: 12.04.06
Saksbehandler: Ingrid Ystgaard	Prosjektleder: Ingrid Ystgaard

SAMMENDRAG

I forbindelse med planlagt utvidelse av Vennesla kirkegård ble det foretatt en undersøkelse ved maskinell flateavdekking av et felt med kokegroper og bosetningsspor. Undersøkellesområdet ligger om lag 230 m nord- nordvest for Vennesla kirke. Det var trolig kirkested i området i middelalderen. Undersøkellesområdet lå i dyrka mark. Innenfor planområdet er det påvist spor etter hus fra yngre romertid ved Skjerehaugen, disse er regulert til spesialområde bevaring. Om lag 1 mål ble avdekket med gravemaskin. 180 strukturer ble påvist. 78 strukturer er tolket som kokegroper/ildsteder, mens 98 antas å være stolpehull. En struktur er en mulig veggrille. 4 strukturer ble avskrevet. Totalt ble 66 av de registrerte strukturene snittet, dvs. ca. 36 % av de påviste strukturene. Til sammen ble det snittet 32 stolpehull, hvorav 9 er definert som usikre. 8 stolpehull er tolket som tilhørende Hus 1. Trekull fra to av stolpehullene er datert til yngre romertid. 3 stolpehull med svært lik karakter er tolket til å tilhøre et mulig Hus 2. En mulig veggrille kan tyde på at det har stått et tredje hus i området. Trekull fra veggrillen er datert til førromersk jernalder. Til sammen ble det snittet 29 kokegroper/ ildsteder. Trekull fra to av kokegropene er datert til yngre romertid. Keramikk av eldre jernalders type ble funnet i 6 kokegroper, 3 stolpehull, i veggrillen og som løsfunn uten tilknytning til strukturer. Kun skår av kar er bevart, og da i hovedsak hals- og bukskår. Mye av keramikken er dekorert med neglinnknipningsdekor og streker. Karene er av type kokekar og finere bordkar. Et kar med randskår ble funnet i kokegropa S-20. Karet har latt seg typebestemme til R364. Det ser ut til at det har foregått en intens aktivitet ved kokegropfeltet innenfor en relativt avgrenset periode. Det har blitt anlagt kokegroper av ulik størrelse og fasong. Flere av kokegropene skjærer i hverandre, og det ser ikke ut til at en har tatt hensyn til eldre kokegroper ved anleggelse av nye. Aktiviteten på kokegropfeltet ser ut til å ha foregått parallelt med bygging og bruk av Hus 1. Stolpehull i hus 1 ble funnet under kokegroper, og dateringer viser at de faller sammen i tid. Dette kan tyde på at Hus 1 ikke har stått særlig lenge, og at aktiviteten med kokegropene har fortsatt etter at Hus 1 er fjernet. Et område med påviste ardspor nordvest i planområdet ble undersøkt. Sporene ble avskrevet som spor etter moderne aktivitet.

INNHOLD

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	3
2. DELTAGERE, TIDSROM	3
3. FORMIDLING	4
4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER	4
5. UTGRAVNINGEN	5
5.1 Problemstillinger – prioriteringer	5
5.2 Utgravningsmetode	5
5.3 Utgravningens forløp	6
5.4 Kildekritiske forhold	8
5.5 Utgravningen	8
5.5.1 Funnmateriale	9
5.5.2 Strukturer	10
5.5.3 Datering	11
5.5.4 Naturvitenskapelige prøver	11
5.6 Vurdering av utgravningsresultatene, tolkning og diskusjon.	12
6. KONKLUSJON	19
7. LITTERATUR	21
8. VEDLEGG	22
8.1. Strukturliste	23
8.2. Funn og prøver	29
8.2.1. Tilveksttekst, C53628/1-84	29
8.2.2. Liste over funn	37
8.2.3. Liste over kullprøver	38
8.2.4. Liste over makrofossilprøver	39
8.3. Fotoliste	40
8.4. Vedartsbestemmelser	46
8.5. Radiologiske dateringer	47

Gnr 6/303, Vennesla

Saksnr. 02/1709

8.6. Tegninger	48
8.7. Kart	49

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

VENNESLA, 6/303, VENNESLA KOMMUNE, VEST-AGDER

LISE-MARIE BYE JOHANSEN, INGRID YSTGAARD

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

I forbindelse med forslag til reguleringsplan for utvidelse av Vennesla kirkegård foretok Vest-Agder fylkeskommune registreringer ved maskinell sjakting i juni og juli 2001. Fylkeskommunen, ved arkeolog Linn Knutsen, gravde 21 sjakter av ulik lengde og bredde, samt flere sidesjakter og 5 mindre felt. Det ble påvist kulturminner i fire områder. I sjakt/felt F2D, like øst for tunet på Skjerehaugen, ble det registrert stolpehull, kulturlag og en røys som representerer en hustomt. Disse kulturminnene ble seinere regulert til spesialområde bevaring. I sjakt/felt F5A og F4D2 lå det runde strukturer, som trolig skal tolkes som oppmurte ildsteder. Tre kull fra disse strukturene er datert til høymiddelalderen. Disse kulturminnene er også regulert til spesialområde bevaring. I sjakt/felt F6A1 nord i planområdet ble det påvist ildsteder/kokegroper, og i sjakt/felt F4E nordvest i planområdet ble det påvist ards spor. På vegne av tiltakshaver søkte Vest-Agder fylkeskommune om dispensasjon fra fredningsbestemmelsene i kulturminnelovens § 8, 4. ledd, for kulturminnene innenfor de to sistnevnte områdene i brev av 31. januar 2002. Feltene ligger innenfor reguleringsplanens felt K3, K4 og K5.

Saken ble behandlet av Universitetets kulturhistoriske museer (UKM, seinere Kulturhistorisk museum) den 18. mars 2002 (sak F 039/02). UKM anbefalte Riksantikvaren å gi dispensasjon fra Lov om kulturminner av 9. juni 1978 § 8, 4. ledd for områdene F6A1 og F4E med vilkår om arkeologisk undersøkelse. Riksantikvaren fattet vedtak i saken i tråd med fylkeskommunens og UKMs anbefalinger den 10. juni 2002.

Vennesla kommune vedtok planen 19. juni 2003. Feltet med flatmarksgraver (KM1) og et felt med bosetningsspor, trolig fra jernalderen (KM2), ble satt av til spesialområde til bevaring.

3. desember 2003 fattet Riksantikvaren, i henhold til § 10, 1 ledd, vedtak om kostnader og omfang ved særskilt granskning av de automatisk fredede kulturminnene i forbindelse med realisering av reguleringsplan for Vennesla Kirkegård.

2. DELTAGERE, TIDSROM

Den arkeologiske utgravingen ble utført i tidsrommet 12.-23. juli 2004. Deltakerne i hele perioden var Gudrun Mjaaland (feltassistent) og Lise-Marie Bye Johansen (feltleder). I uke to fikk vi forsterkninger av Ingrid Ystgaard (prosjektleder) og

Rune A. Fredriksen (feltassistent). Onsdag 21. juli, etter lunsj, kom steinalderteamet fra Nørholm i Grimstad, bestående av Anja Mansrud, Ingvild Paulsen og Silje Hauge. Teamet bistod oss resten av dagen.

Gravemaskinarbeidet foregikk i to omganger, fra 13.-15. juli med fører fra Vennesla Kommune, Asbjørn Verås og 20. juli med fører fra Døvik Maskin.

Innmålinger av felt og strukturer med GPS ble utført onsdag 21. juli av Eivind Eikeland fra Vennesla Kommune.

Arkeolog Snorre Haukalid fra Vest-Agder fylkeskommune var på befaring 13. juli 2004. Kultursjefen i Vennesla, Aslak Wegge var på besøk onsdag 21. juli 2004.

Været var nydelig i hele perioden, med skiftevis overskyet og sol. I helgen mellom uke en og to kom det imidlertid store regnbyger som ødela noe av opprenskningsarbeidet fredagen i forveien.

3. FORMIDLING

Det har vært få arkeologiske utgravninger i Vennesla. Dette medførte en stor interesse fra naboer og publikum. Alle naboer og interesserte ble imøtekommet av en kort innføring av situasjonen på feltet. Enkelte spesielt interesserte kom igjen flere dager på rad og et par svært hyggelige naboer ga oss et sett bilder fra oppstarten av utgravningen.

Vennesla Tidende skrev 7. april 2004 en liten artikkel om den forestående utgravningen. Fedrelandsvennen var på feltet fredag 16. juli 2004. En liten notis kom på trykk mandag 19. juli 2004.

TVNorge- Sør lagde et innslag mandag 19. juli 2004. Innslaget kom på 17.30-nyhetene samme kveld.

I løpet av utgravningen ble det på en nærradio informert om utgravningen. Dette resulterte i flere besøkende.

Enda en artikkel om utgravningen er under utarbeiding i Vennesla Tidende.

På Vennesla kommunes hjemmeside, <http://www.vennesla.kommune.no> (lesedato 03.08.04), ble det lagt ut to mindre artikler fra utgravningen, med bilder.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Vennesla ligger i innlandet ved elven Otra (Venneslafjorden), ca. 15 km nord for Kristiansand. Otravassdraget strekker seg fra Setesdal i nord og renner ut i sjøen ved Kristiansand. Landskapet er småkupert. Det sentrale området i reguleringsplanen ligger vest for Vennesla kirke, på en slak og vid slette ned mot Otra, ved det gamle overfartstedet mellom Støa og Drivenes. Dagens bebyggelse ligger på høydedragene i landskapet.

I Vennesla kommune er det registrert en rekke gravrøyser og gravhauger, og gjort mange funn av oldsaker. Det har vært relativt permanent bosetning i bygda fra yngre steinalder og fremover. Det er registrert en nå fjernet gravhaug på gården Vennesla (Askeladden id 39099), og en øks av flint (C22697). Undersøkellesområdet ligger om lag 230 meter nord

– nordvest for Vennesla kirke. Dagens kirke sto ferdig i 1829, og erstattet en eldre kirke som sto mellom dagens kirke og veien. I kirka finne det en gravstein som kan stamme fra middelalderen.

Universitetets Oldsaksamling v/ Perry Rolfsen (1976) undersøkte i 1971 og 1972 et område ved maskinell flateavdekking på Otruneset ved Oddernes kirke i Kristiansand kommune. Det ble funnet fem hustufter, hvor av det ene var godt bevart med stolpehull, veggrille og ildsted. Rolfsen (1992) har også foretatt undersøkelser av bosetningsspor på Augland og Kongsgården i Kristiansand kommune. Undersøkelser av nyere dato omfatter bl.a. en flateavdekking av bosetningsspor fra eldre jernalder i Søgne Kommune, ved Line Grindkåsa, sommeren 2001 (Grindkåsa 2002).

5. UTGRAVNINGEN

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

I områdene som skulle undersøkes var det påvist spor etter ildsteder og ardspor. På et spesifikt nivå var hovedproblemstillingen derfor å avgrense områdene med ildsteder og ardspor og undersøke og dokumentere disse, samt å typebestemme og datere sporene.

Området med påviste spor etter en hustuft like øst for Skjerehaugen er regulert til spesialområde bevaring. En overordnet problemstilling var derfor å undersøke spor etter ildsteder og arding i lys av bosetningssporene ved Skjerehaugen.

Ved oppstart av flateavdekkingen ble det raskt klart at området inneholdt flere kulturminner enn antatt. I tillegg fremkom det stolpehull som ikke var påvist under fylkes registreringer. Vi prioriterte derfor å påvise mulige hus i ut fra de avdekkede stolpehullene, samt å undersøke relasjonen mellom hus og kokegropfeltet. Ardsporene i område F4E ble etter nærmere undersøkelser avskrevet som moderne. Alle ressursene ble derfor satt inn i området med kokegrop/ildsteder og stolpehull, F6A1.

Problemstillingene i felt ble derfor:

- avgrense område med kokegroper og stolpehull
- lokalisere spor etter hus
- dokumentere variasjon og utbredelse av kokegroper
- undersøke stratigrafiske forhold mellom kokegroper og hus
- dokumentere faser av bosetningen

5.2 UTGRAVNINGSMETODE

Feltet ble avdekket ved maskinell flateavdekking. Metoden innebærer at det øverste laget av matjord fjernes med gravemaskin (jf Løken, Pilø & Hemdorf 1996). På denne måten er det mulig å se kulturminner som ikke er synlige på markoverflaten. Kulturminnene, i form av mørkere flekker i undergrunnen, blir deretter rensset frem med krafse.

Etter at feltet ble avdekket, ble strukturene fortløpende nummerert med S-nummer, tegnet og fotografert i plan. Hele feltet med strukturer ble tegnet inn på en stor plantegning, i

målestokk 1:50. Plantegningen ble deretter brukt for å kunne se sammenhengen mellom de ulike strukturene, eksempelvis stolpehull til hus. Mot slutten av utgravningen kom kommunen og målte inn sjaktene og et midtpunkt på hver av strukturene. Tidsskjemat var dessverre for stramt til at hver struktur kunne innmåles med polygoner, dvs. omrisset av strukturene.

Etter nøyere prioriteringer ble utvalgte strukturer tegnet i 1:20 og fotografert i plan. Deretter ble strukturen snittet. Strukturene ble fortrinnsvis snittet mot nord. Formålet med snittingen var å få frem en profil som ga et bedre grunnlag for å tolke strukturen. Profilen ble dokumentert med tegning, 1:20 og foto. Hver enkelt struktur ble beskrevet i et skjema. På skjemaene ble det samlet informasjon om massens sammensetning, konsistens, farge, strukturenes dybde og eventuelle kommentarer. I forbindelse med kokegropene ble i tillegg mengden med skjærbrent stein dokumentert, ved at steinens volum ble målt i bøtter.

Kullprøver ble tatt inn fortløpende under snittingen og gitt K-nummer. Funn ble gitt fortløpende F- nummer. Det ble tatt ut makrofossilprøver av stolpehull i mulige hus.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Hovedfeltet, med utgangspunkt i fylkeskommunens registreringsområde F6A1, ble avdekket fra tirsdag 13 juli –torsdag 15 juli, og var på til sammen ca 1 mål.

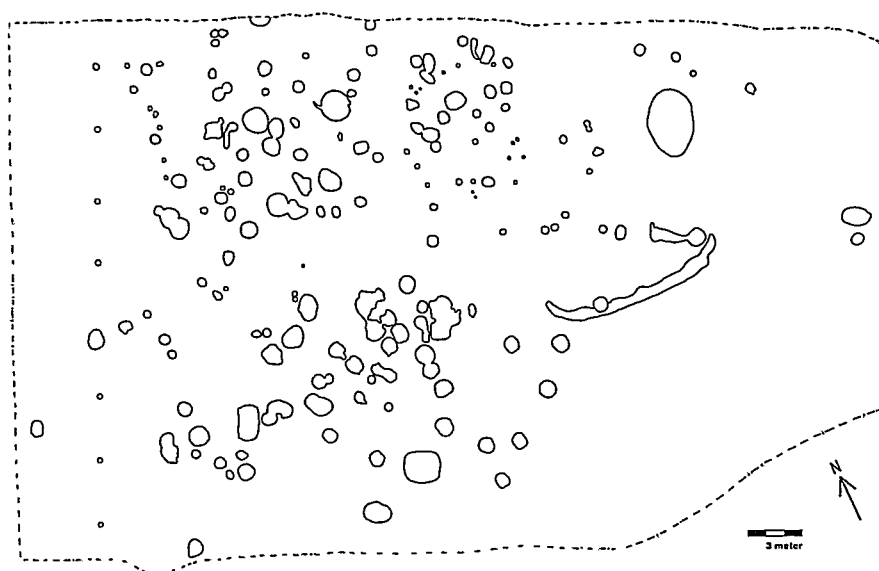

Fig 1. Det avdekkede feltet med strukturer i plan.

Avdekkingsarbeidet gikk noe tregere enn ønskelig da føreren, på eget initiativ, avspaserte et par timer midt på dagen for å slå høyet sitt hjemme på gården. Denne tiden ble anvendt til å rense opp deler av feltet. I et tilfelle fikk vi en erstatning i form av en minigraver.

Dette var lite hensiktsmessig ettersom arbeidet med maskinen gikk svært sakte. Normal rutine, med først avdekking og deretter opprenskning er definitivt å anbefale. En annen rekkefølge medfører i hovedsak dobbeltarbeid og kan vurderes som bortkastet.

Området med strukturene fra fylkeskommunens registreringer i F6A1 ble gjenfunnet under en presenning. Det var imidlertid ikke satt ut strukturnummer og et ble derfor ikke brukt tid på å lokalisere hver enkelt struktur fra rapporten. S-33, i rapporten beskrevet som en stein med ardspor, ble også gjenfunnet, men merkene ble avskrevet som naturlige.

Kulturminnene ved område F6A1 antas grovt sett å være avgrenset innenfor utgravningsområdet. Fylkeskommunen avdekket i 2001 funntomme sjakter både syd, øst og vest for feltet. I nord går undersøkelsesområdet kant i kant med reguleringsplanens grense. Kulturminnene fortsetter sannsynligvis ut av planområdet i denne retningen. Utgravningsområdet utgjør ca 4,5 % av arealet i reguleringsplanen. Vi fikk snittet og dokumentert ca 36 % av strukturene på feltet.

Feltet kunne på bakgrunn av undergrunnen deles i to, et område i den nordlige delen med gulgrå sand/grusundergrunn og stolpehull. I syd-sydvest besto derimot undergrunnen av myk rødbrun humusholdig sand/silt. I dette beltet lå konsentrasjonen med kokegroper.

For å få tid til å undersøke de påviste strukturene, ble avdekkingsarbeidet avsluttet på ettermiddagen torsdag i undersøkelsens første uke. Dette til tross for at det ville være av interesse å få avdekket ytterligere noen meter mot øst og trafostasjonen. Området ble prioritert bort og vurdert som mulig forstyrret pga. trafostasjonen og høyttspenningskabel i bakken. Ardsporene (F4E) ble også nedprioritert i første omgang.

Fredag 16. juli startet vi opprenskningsarbeidet, slik at det ville bli mulig å begynne å tegne strukturene i plan.

Mandag 19. juli fortsatte vi plantegningen av feltet. Først ble sand/grusbeltet med hovedkonsentrasjon av stolpehull tegnet i plan, samtidig som opprenskningsarbeidet av kokegrop-konsentrasjonen fortsatt pågikk. Da dette arbeidet var ferdig begynte vi å snitte stolpehull i sandbeltet, parallelt med at kokegropfeltet ble tegnet i plan. Det ville ha vært ønskelig å ha tegnet inn hele feltet i plan før snittearbeidet ble påbegynt, men pga tidspress ble arbeidet fremskyndet. Feltet var også av en slik karakter at det omtrent kunne vurderes som to separate felt, et beige område med sand/grus og stolpehull og et mørkt rødlig område med humus/sand/silt og kokegroper. Et mulig hus var dokumentert i øst-vestlig retning i sand/grusområdet og det var disse stolpene som først ble snittet.

Mandag 19. juli fortsatte kommunen forberedelsene til kirkegårdsutvidelsen syd øst for feltet, med innleid gravemaskin. I denne sammenheng fikk vi bistand til å fortsette avdekkingen av området ved trafostasjonen og ardporene i F4E. Det dukket opp flere kokegroper i den østlige retningen av hovedfeltet, men det bekreftet samtidig den tidligere antagelsen om at stolpehullene og kokegropene avtok i denne retningen. I tillegg ble det avdekket en stor nedgravning som senere viste seg å være moderne. Ardsporene

(F4E) ble også avdekket og undersøkt i denne sammenheng, men avskrevet som moderne.

Etter at vi startet snittingen av stolpene i det mulige Hus 1, ble det klart at den opprinnelige hypotesen om husets retning var feil. Ved sammenligning av stolpehullenes profiler viste det seg at det riktig nok lå et hus i området, men huset var orientert i NØ-SV retning. Samtidig startet vi snittingen og dokumentasjonen av kokegropfeltet. Arbeidet fortsatte ut torsdag 22. juli. Kokegroper med keramikk ble dokumentert først, deretter et utvalg av fasonger, størrelser og groper med ulik spredning på feltet. En mulig vegggrille mot øst på feltet ble også snittet og dokumentert.

I kokegropfeltet var det ikke registrert stolpehull på overflaten. Ved snitting av flere kokegroper dukket det opp stolpehull under kokegropene. Dette resulterte i et forsøk på å dokumentere mulige stolpehull tilhørende Hus 1, inn i kokegropkonsentrasjonen. 6 stolpehull ble påvist og undersøkt i dette området.

Fredag 23. juli ble det tatt inn makrofossilprøver av stolpehullene i Hus 1. Feltet ble ryddet, og utstyret kjørt tilbake til Oslo.

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

Undersøkellesområdet ligger i dyrket mark. Dette har ført til at deler av kulturminnene har vært berørt av ploegen. Mot nord er matjordlaget ca 20 cm dypt. Sydøst på feltet er matjorda tykkere, opptil 40 cm. Flere av kokegropene på feltet er grunne, noe som kan tyde på at den øverste delen av dem er pløyd bort.

Rett nord og nordøst for feltet ligger et hus med hage, en trafostasjon, høyspenningskabler i bakken og en vei. Bosetningssporene fortsetter inn i dette området. Det undersøkte feltet kan også ha blitt påvirket av den nyere aktiviteten i dette området. I flere tilfeller ble det på feltet avdekket strukturer som kunne minne om spor etter røtter. I dag ligger det en frukthage nordøst for feltet. Sporene etter røtter kan stamme fra liknende aktivitet i det undersøkte området.

I den vestlige delen av feltet, i NØ-SV retning ligger en rekke med stolpehull (med treverk bevert), som antakeligvis er spor etter den gamle eiendomsgrensen inntegnet på kartet (se fig 1 og 2, mot vest). I samme område og retning står i dag en rekke stolper med lavspenningstrøm.

Hele den nordlige delen av feltet med sand/grusundergrunn er perforert med staurhull.

5.5 UTGRAVNINGEN

Ved avdekkingen av feltet ble det raskt klart at det var flere faser på feltet. Kokegroper skar i hverandre og en kokegrop var skåret ned i en mulig vegggrille.

Antall stolpehull ga også en indikator på at det var hus fra flere faser. En umiddelbar stratigrafi mellom hus og kokegroper var derimot vanskelig å anslå. I området med stolpehull var det flere kokegroper og kokegropbunner, men i konsentrasjonen av kokegroper var det ingen synlige stolpehull.

Det var først etter snittingen at stratigrafien ble mer tydelig. Flere av konsentrasjonene med nedskjæringer avdekket stolpehull under kokegropene. Enkelte av kokegropene er derfor yngre enn husene.

Konsentrasjonen av kokegroper sentralt på feltet vitner om at lokaliteten har vært viktig. Flere partier i de nærliggende områdene mangler helt spor av nedskjæringer, mens sentralt i kokegropfeltet er flere groper skåret ned i hverandre, eksempelvis S-45. I plan syntes stolpehullene å være konsentrert i den nordlige delen av feltet, men senere funn av stolper under og ved leting mellom kokegropene, illustrerer at det sannsynligvis har stått hus også i området med konsentrasjoner av kokegroper. Denne bosetningen antas derfor å være eldre enn fasen med intensiv bruk av kokegroper.

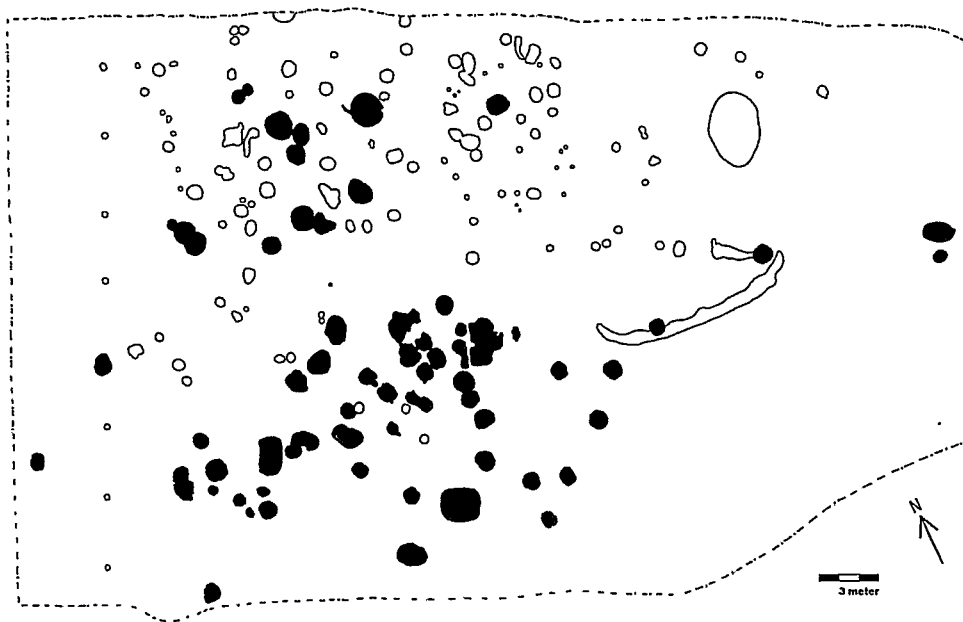

Fig 2. Sorte strukturer er kokegroper/ildsteder.

5.5.1 FUNNMATERIALE

Fire ulike materialgrupper inngår i funnmaterialet; keramikk, brent bein, jern og brent leire (se vedlegg 8.2.A). Det er registrert til sammen 24 funn-nummer i tilknytningen til gravingen. Flere av funn- numrene tilhører imidlertid ulike stadier av arbeidet med en og samme struktur. Eksempelvis er det funnet keramikk både under opprensning og under selve snittingen. Enkelte funn er i tillegg fremkommet i kullprøvene.

Keramikkskår av mange ulike typer kar er dokumentert på feltet. Keramikk er funnet både i kokegroper, ildsteder, stolpehull og i en mulig veggrille. Mye av keramikken kan karakteriseres som eldre jernalderkeramikk (jf Bøe 1931). Andre varianter er vanskeligere å datere (pers. med. Ola Rønne). Deler av de brente beina er mest sannsynlig dyrebein (pers. med. Anja Mansrud). Jernfragmentet har ikke latt seg bestemme, og er kassert i forbindelse med katalogiseringen.

5.5.2 STRUKTURER

180 strukturer ble registret i plan (se vedlegg 8.1). 78 strukturer ble tolket som kokegroper/ildsteder, 98 antas å være stolpehull og en er en mulig veggrille. 4 strukturer ble avskrevet etter nærmere undersøkelse og snitting. Totalt ble 66 av de registrerte strukturene snittet.

Stolpehull

Til sammen ble det snittet 32 stolpehull, hvorav 9 er definert som usikre (S4, S83, S84, S85, S88, S92, S96, S126, S136, S180). Disse stolpehullene er karakterisert som usikre pga størrelsen og at de ofte er svært grunne. 8 stolpehull er tolket som Hus 1 og 3 stolpehull er tolket til å tilhøre et annet hus, kalt hus 2 (se tolkningsdel). De resterende stolpehullene har ikke latt seg relatere til konkrete huskonstruksjoner. Stolpehullene gir likevel en indikasjon på at det har vært flere faser med bosetning i området. Dette kan belegges med at stolpehullene er av ulik form og dybde.

Kokegroper

Til sammen ble det snittet 29 kokegroper/ ildsteder (se vedlegg 8.1). Hovedsakelig dreier dette seg om kokegroper, men jeg ser ikke bort fra at flere av strukturene kan være rester etter ildsteder. Skillet mellom ildsted og kokegrop kan være flytende (Børsheim 2002:243). Kun to strukturer, S2 og S8 vil i rapporten bli omtalt som ildsteder. Begge disse ligger i relasjon til Hus 1 og vil bli diskutert i sammenheng med dette (se tolkningsdel). For diskusjon av kokegropene se tolkningsdelen.

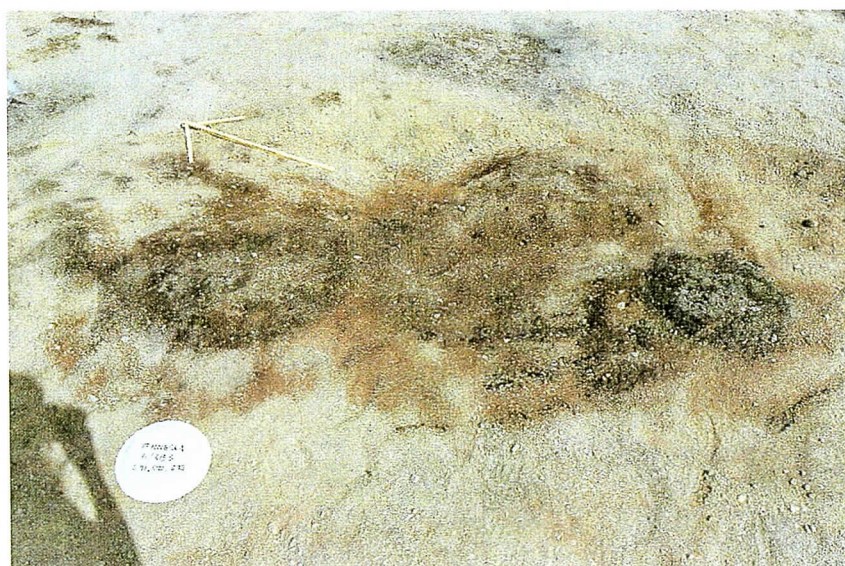

Fig. 3: Tre kokegroper som delvis skjærer i hverandre: S-91, S-92, S-93.

Andre strukturer

En mulig veggrille, S74 ble snittet og dokumentert (se tolkningsdel). Ardsporene i tilknytning til F4E ble undersøkt, men avskrevet som moderne.

5.5.3 DATERING

Ut fra gjenstandsmaterialet og radiologiske dateringer kan bosetningssporene dateres til eldre jernalder. Hovedtyngden av dateringene faller innenfor perioden yngre romertid – folkevandringstid (200 – 550 e. Kr.).

Keramikk fra kokegropene S-20 og S-31 er av typen ”det lille kokekar”, R364, som dateres til romertid/folkevandringstid (Bøe 1931:156; Rygh 1999).

Det er utført til sammen 5 radiologiske dateringer. Trekull fra den mulige veggrillen, S-74, er datert til førromersk jernalder, BC355 – AD0 (T-17835, datert på hassel, eik og furu). Trekull fra to kokegrop, S-23 og S-33, er datert til yngre romertid, hhv AD230-395 (T-17836, datert på bjørk og eik) og AD230-375 (T-17837, datert på lind). Trekull fra et stolpehull i hus 1, S-97, er datert ti yngre romertid, AD 245-380 (Tua-5505, datert på bjørk, hassel og ask). Trekull fra et annet stolpehull fra hus 1, S-176, som lå under kokegrop S-23, er også datert til yngre romertid, AD240-375 (Tua-5506, datert på hasselnøttskall).

Dateringene antyder at det har vært bosetning i området i to faser. Den første fasen i førromersk jernalder knytter seg til en struktur som med en viss usikkerhet kan tolkes som en mulig veggrille.

Den andre fasen er i yngre romertid- folkevandringstid. Vi har relativt få dateringer å støtte oss på i tolkningen av denne fasen. Likevel faller de 4 dateringene svært nøye sammen i tid. Dette kan tas til inntekt for en tolkning av kokegropfeltet og bosetningssporene som relativt sammenfallende i tid.

Det ser ut til at det har foregått en intens aktivitet ved kokegropfeltet innenfor en periode på så lite som 100 år. Det har blitt anlagt kokegrop, av ulik størrelse og fasong. Flere av kokegropene skjærer i hverandre, og det ser ikke ut til at en har tatt hensyn til eldre kokegrop ved anleggelse av nye.

Bosetningssporene ser ut til å være samtidige med kokegropene. En kokegrop, S-23 med datering AD230-395, lå stratigrafisk over et stolpehull, S-176, med datering AD240-375. Disse dateringene tyder på at aktiviteten på kokegropfeltet og bosetningsaktiviteten har foregått relativt parallelt.

5.5.4 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER

Kullprøver

Det er tatt inn kullprøver fra majoriteten av de undersøkte strukturene (se vedlegg 8.2 B).

5 av kullprøvene er datert radiologisk (se pkt. 5.5.3.).

Makrofossilprøver

Det ble tatt ut makrofossilprøver av stolpene i Hus 1 og den mulige vegggrilla S74 (se vedlegg 8.2 C). I de tilfellene hvor stolpeavtrykket var synlig ble det tatt ut en prøve av selve avtrykket og en av selve nedskjæringen. Prøvene ble fortrinnsvis tatt ut av bunnen av stolpehullet. Prosjektets budsjett gir dessverre ikke rom for analyse av prøvene. Prøvene er flotert og magasinert ved Kulturhistorisk museum.

5.6 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON.

Spør etter hus

I utgravningsområdet må det antas at det har stått minst 3 hus. Det har imidlertid kun latt seg gjøre å påvise retningen på et av dem, kalt Hus 1. I tillegg er det dokumentert tre stolpehull av en annen karakter, syd for Hus 1. Disse er klassifisert som tilhørende et tenkt Hus 2. En mulig vegggrille definerer muligens retningen av et tredje hus. Øst og vest for stolpene i Hus 1 er det dokumentert flere stolpehull som ikke har latt seg sette i sammenheng med noen huskonstruksjon.

Hus 1

Hus 1 ligger i NØ-SV retning. Terrenget er relativt flatt. Huset fortsetter sannsynlig ut av reguleringsplanområdet og inn i hagen i nord. Det er derfor ikke mulig å beregne husets totale lengde. Øst og vest for strukturene som inngår i huset, er det flere stolpehull. Det er derfor sannsynligvis at det er flere faser med bosetning og hus i akkurat dette området.

Huset ble først tolket til å ligge i Ø-V retning. Etter snitting ble det raskt klart at flere av stolpene ikke kunne knyttes til samme hus. Det ble derfor sett etter mulige stolper i andre retninger. Deretter ble S-135 og S-168 påvist syd for de fire gjenværende stolpene og snittet. S-168 lå i tilknytning til to kokegroper. Dybden og retningen indikerte at dette kunne være enda et stolpepar tilhørende Hus 1. Det var derfor først etter snitting at husets retning endret seg. Ved snitting av flere kokegroper syd for S-135/S-168 ble det dokumentert ytterligere et stolpe-par som antas å ha tilhørt huset (S-176 og S-178).

Fire takbærende stolpe-par synes derfor å utgjøre Hus 1 (S-101/S-86, S-100/S-97, S-168/S-135, S-176/S-178). Stolpene i par står litt skrått for hverandre (se fig.3). Avstanden mellom stolpene i par var 2,5-3,0 m. I plan var stolpehullenes yttergrense ca 50-70 cm i diameter.

Dybden på hvert stolpehull varierte fra 40-65 cm. Selve stolpene antas å ha vært ca 20 cm i diameter.

Avstanden mellom det første stolpeparet i nord og det siste stolpeparet mot syd var ca 13 m. Avstanden mellom stolpeparene variererte fra 3, 4 og 6 m. Vegger og innganger i huset ble ikke lokalisert. Husets bredde kan derfor ikke bestemmes.

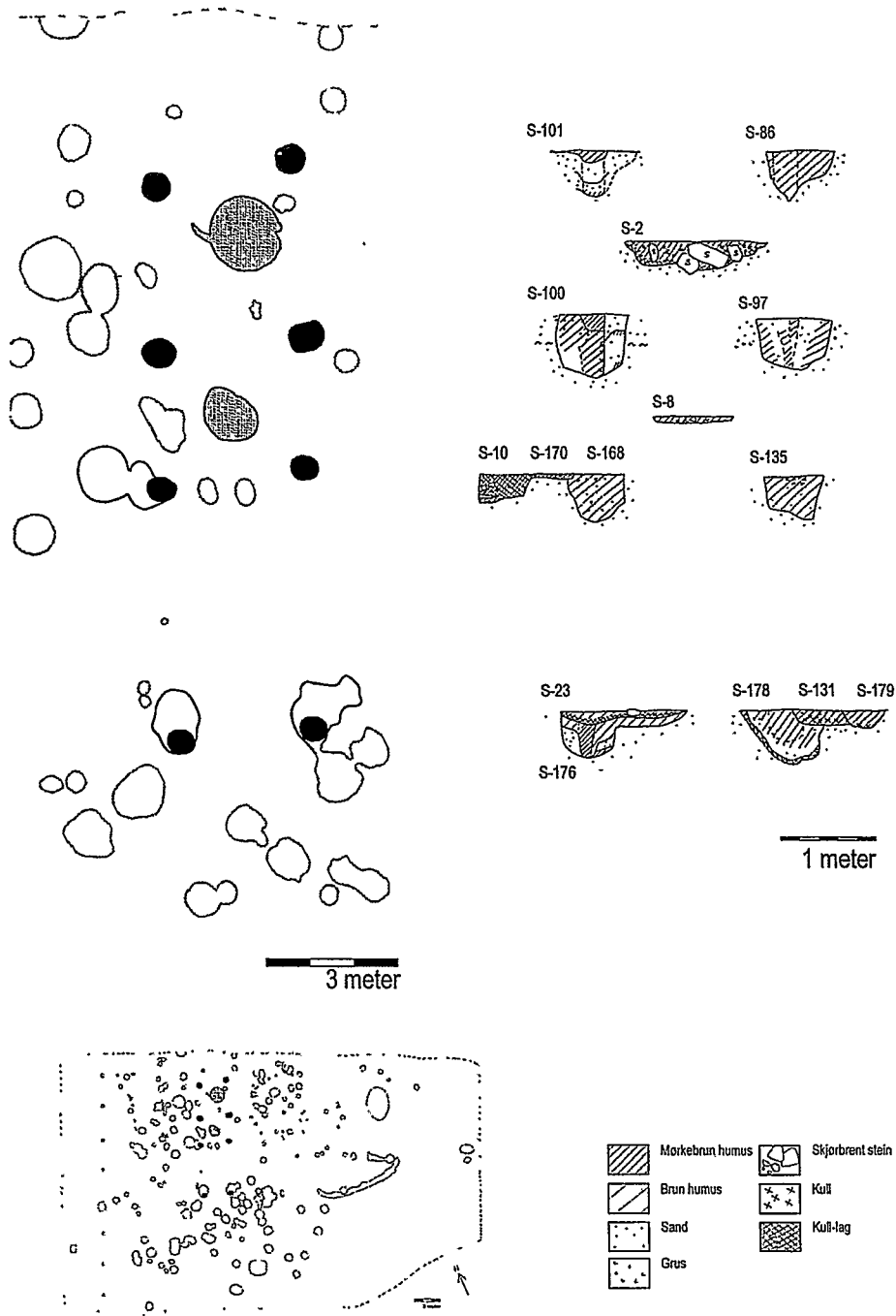

Fig. 4. Til venstre; Hus 1 i plan. Til høyre; hvert enkelt stolpehull og ildsted i profil.

Det ble dokumentert to mulige ildsteder i tilknytning til Hus 1, S-2 og S-8 (se fig 2). S-2 var ovalt og ca 1,60 m i diameter. Ildstedet bestod av en mengde store stein og et lag med kull i bunnen. Steinene var varmepåvirket.

S-8 var svært grunt med konsentrasjon av stein i toppen. Strukturen antas å være bunnen av et ildsted. Ildstedet ligger i krysningspunktet mellom to takbærende stolper (jmf Løken et al.1996:59). Omkretsen av ildstedet var ca 1,20 x 0,80 m.

I stolpehull S-100 lå et keramikkskår (F21) som ikke har latt seg datere, men er karakterisert som bosetningkeramikk (pers.med. Ola Rønne). Keramik av samme type og farge ble funnet 2 m øst for ildstedet S-2 under opprensning (F1). F1 ble karakterisert som løsfunn og kan være dratt ut av en av strukturene med pløgen. I ildstedet S2 lå også et keramikkskår av liknende type (F23). Keramikken kan gi en indikasjon på at ildstedet S-2 og S-100 er samtidige.

I S-135 og S-176 ble det funnet små rester av brent bein (F24 og F22).

Fig. 5: Hus 1 fotografert mot sør. Fem par takbærende stolper er markert med stikkstenger.

Hus 2

3 stolpehull (S-173, S-174, S-177), er av en kasseformet karakter og kan ha tilhørt et annet hus i området rett syd for Hus 1 (se fig.4). Stolpehullene dukket opp i forbindelse med søk etter flere stolpehull til Hus 1, men var av en annen karakter enn disse. De tre stolpehullene har en firkantet nedskjæring med homogen lysebrun masse. Det lå store stein i øvre del av stolpehullet og skoningstein i bunnen. S-173 og S-174 lå i tilknytning til kokegroper. Etter snitting virket det som S-174 lå under kokegrop S-29. I plan lå de tilnærmet kant i kant, men en av skoningssteinene fortsatte inn under området ved kokegropen. S-177 var ikke synlig på overflaten og dette kan tyde på at flere stolper kan ligge i området, eller også skjuler seg under andre kokegroper.

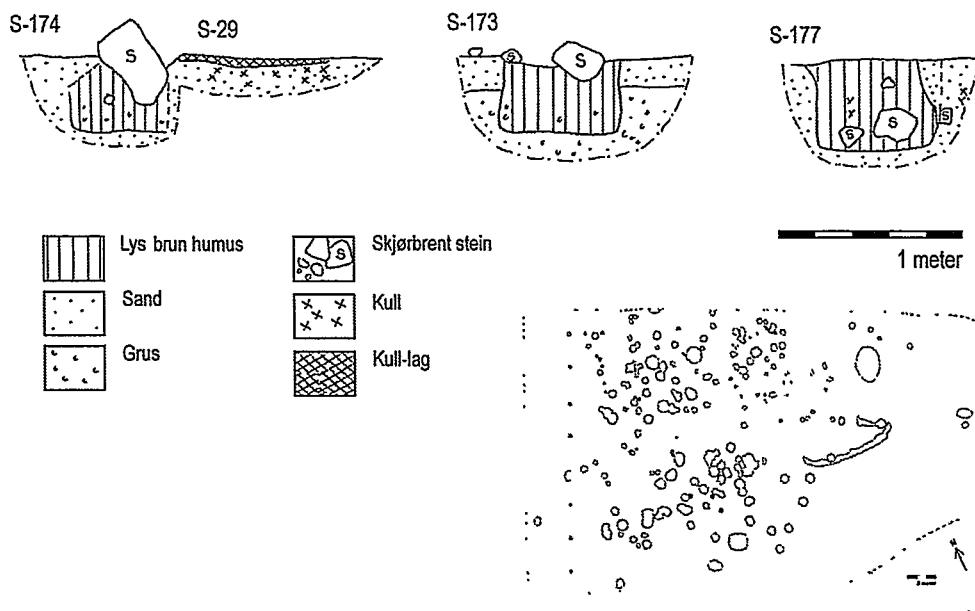

Fig. 6. Kasseformede stolpehull tilhørende Hus 2.

Veggrille

En mulig veggrille ble dokumentert mot sydøst på feltet (se fig.5). Veggrilla var ca 10 m lang, 0,5 m bred og skåret av kokegrop S66. Strukturen ble snittet både på langs og på tvers. Snittingen viste ingen klare spor etter stolpehull i veggrilla, men det lå konsentrasjoner med mer kompakt masse med ca 2 m mellomrom. Massen var lysebrun, uansett fasthet. Et keramikkskår (F14) ble funnet i et parti med kompakt masse. Det ble undersøkt ytterligere en mulig veggrille nord for denne, S-172, men denne strukturen var svært uklar. Avstanden mellom veggrillene ville eventuelt ha vært på ca 3 m. Flere stolpehull lå nord for veggrilla, men de lot seg ikke sette i noen sammenheng. Trekull fra S-74 er radiologisk datert til BC355-AD0 (T-17835).

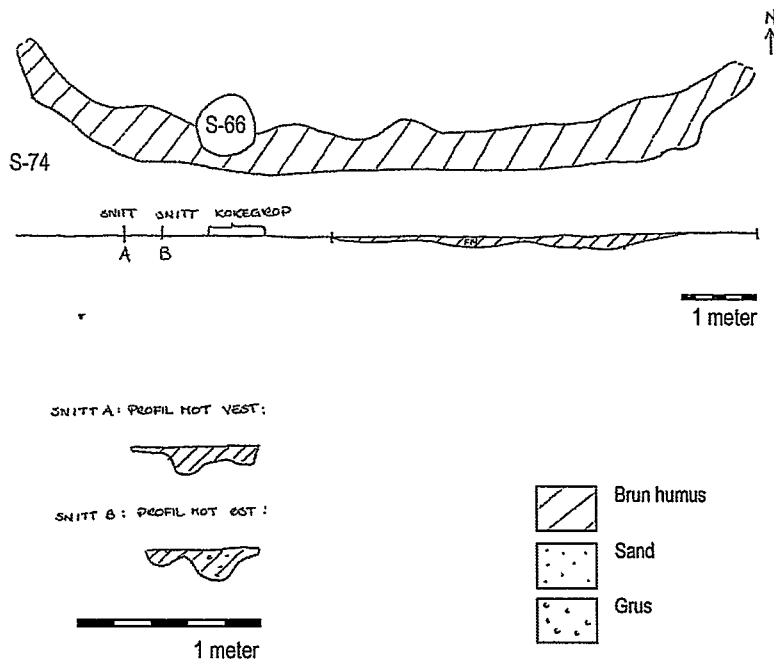

Fig 7. Vegggrille i plan/profil. A/B er profil av snitt.

Kokegrop og ildsteder

Kokegropen består av nedskjæringer med et kullag i bunnen, dekket av skjørbrant stein. Som tidligere nevnt, kan det være vanskelig å skille mellom ildsteder og kokegropen. Kokegropene på feltet varierte i form og størrelse. Dette kan antakeligvis knyttes til ulike bruk. Enkelte var ovale eller rektangulære, fra i underkant av 1 m i diameter til 2 m (fig. 9). Gropene inneholdt varierende mengde stein, både skjørbrante og ikke-varmepåvirkede.

Fig. 8: Profil av snitta kokegrop.

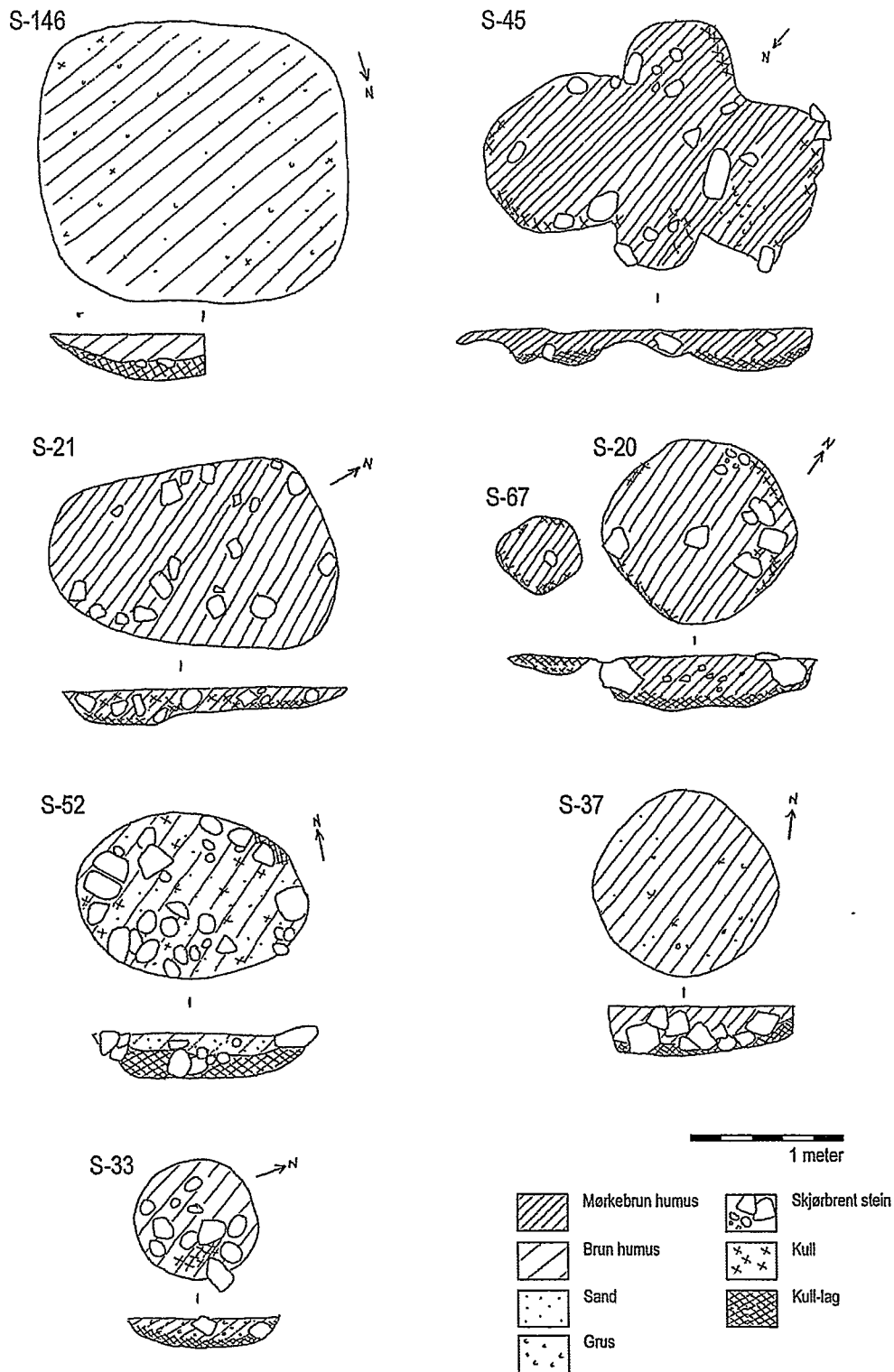

Fig 9. Et utvalg kokegropor fra undersøkelsesområdet.

Kokegropene lå både enkeltvis, parvis og i større konsentrasjoner med flere kokegrop (se fig 2). S-45 består av 4 mindre kokegrop og er derfor resultat av gjentagende bruk. Kun C-14 dateringer vil gi et eventuelt svar på hvilket tidspunkt hver enkelt av disse gropene i S-45 var i bruk. Ingen av prøvene herfra er datert.

Kokegrop som avdekkes under åkerjord er ofte ødelagte av pløying og enkelte må derfor betegnes som kokegropbunner. Flere av de dokumenterte kokegropene var svært grunne og sannsynlige kokegropbunner (S-66, S-67, S-105, S-170). En annen forklaring på små, grunne kokegrop er at de kan være utkast fra en kokegrop, eller rester etter grunne ildsteder. Narmo betegner denne typen groper som "dverger" (Narmo 1996:88). En dverg ligger ofte i direkte tilknytning til en større kokegrop.

Spredningen av kokegropene på feltet var påfallende, ettersom majoriteten av gropene lå i en samlet konsentrasjon (fig 2). Videre lå det kokegrop i alle retninger ut fra denne konsentrasjonen. En hovedtendens var imidlertid at feltet med kokegrop strakte seg i øst-vestlig retning. Enkelte kokegrop lå også i området med stolpehull og Hus 1. Det var ingen spesielle mønstre på hvilke type groper som lå hvor. Gropene med keramikk syntes derimot å ligge i tilknytning til konsentrasjonen. Ettersom kun et utvalg av gropene ble snittet, er dette ikke nødvendigvis representativt.

Til sammen ble det dokumentert keramikkskår i 6 kokegrop (S-31, S-67, S-37, S-146, S-20 og S-35). Keramikken varierer i utforming og dekor. Skårene stammer fra både bordkar og koke/forrådskar (jf Bagøien 19XX). Kun halve delen av strukturene ble tømte, men skårene i den tømte delen lå spredt, eller i mindre konsentrasjoner i gropa. Det er derfor stor grunn til å anta at det er kun enkelte skår som er bevart av karene. Kun unntaksvis hører skår sammen. I flere groper lå det i tillegg brente bein (S-20, S-37) og brent leire (S-37).

Det ser ut til at det har foregått en intens aktivitet ved kokegropfeltet innenfor en periode på så lite som 100 år. Det har blitt anlagt kokegrop av ulik størrelse og fasong. Flere av kokegropene skjærer i hverandre, og det ser ikke ut til at en har tatt hensyn til eldre kokegrop ved anleggelse av nye.

Aktiviteten på kokegropfeltet ser ut til å ha foregått parallelt med bygging og bruk av Hus 1. Stolpehull i hus 1 ble funnet under kokegrop, og dateringer viser at de faller sammen i tid. Dette kan tyde på at Hus 1 ikke har stått særlig lenge, og at aktiviteten med kokegropene har fortsatt etter at Hus 1 er fjernet.

Utgravningsfeltet ble åpnet i forbindelse med utvidelsen av kirkegården. Kirken ligger Ø for dette område, på andre siden av veien. Det skal ha ligget en kirke på Vennesla i middelalderen, men området er ikke nøyere lokalisert. Det er likevel grunn til å anta at kirka ikke har ligget langt fra den nye. Kokegropfeltet i Vennesla føyer seg derfor inn i et mønster med kokegrop i tilknytning til kirker (jf Gustfson *et. al.* 2005), som det også var tilfellet på feltet ved Oddernes kirke ved Kristiansand (Rolfsen 1972). Narmo har også argumentert for at kokegropene ikke skriver seg fra vanlige hverdagsmåltider, men

at de er knyttet til spesielle fester og kultiske handlinger. Sammenfall mellom lokalisering av kokegropfelt og seinere middelalderkirkesteder ser ut til å være et mønster som går igjen over store deler av landet. Om en antar at gropene er spor etter religiøse aktiviteter kan dette tolkes som et uttrykk for kultstedskontinuitet fra hedensk til kristen tid.

Keramikken

Majoriteten av funnene bestod av skår fra ulike typer kar. Mye av keramikken er dekorert med neglinnknipningsdekor og streker (jf Bagøien 19XX:82). Kun skår av kar er bevart, og da i hovedsak hals- og bukskår. Keramikken er av type eldre jernalderkeramikk (jf Bøe 1931). Karene er av type kokekar og finere bordkar. Et kar med randskår ble funnet i kokekropa S-20. Karet har latt seg typebestemme til R364 "det lille kokekar" (Rygh 1999; Bøe 1931:156-169). Det lille kokekar er et hankekar, i dette tilfellet dekorert med neglinntrykk. Karet kan dateres til romertid/folkevandringtid (Bøe 1931:156). Flere kar av denne typen er dokumentert i Vest-Agder (Bøe 1931:158).

På Augland ved Kristiansand ble det i 1974 påvist et pottemakerverksted fra romertiden (Rolfen 1980:15). Keramik både fra Augland og andre jernalderboplasser langs den norske sydkysten er undersøkt og publisert av Birgitta Hulthén (1986). Flere av skårene fra Vennesla er av samme type som keramikken funnet på Augland og de omkringliggende boplassene. Det kan derfor ikke utelukkes at deler av keramikken i Vennesla kan komme fra pottemakerverkstedet i Augland.

6. KONKLUSJON

I forbindelse med planlagt utvidelse av Vennesla kirkegård ble det foretatt en undersøkelse ved maskinell flateavdekking av et felt med kokegroper og bosetningsspor. Undersøkellesområdet ligger om lag 230 m nord- nordvest for Vennesla kirke. Det var trolig kirkested i området i middelalderen. Undersøkellesområdet lå i dyrka mark. Innenfor planområdet er det påvist spor etter hus fra yngre romertid ved Skjerehaugen, disse er regulert til spesialområde bevaring. Om lag 1 mål ble avdekket med gravemaskin. 180 strukturer ble påvist. 78 strukturer er tolket som kokegroper/ildsteder, mens 98 antas å være stolpehull. En struktur er en mulig veggrille. 4 strukturer ble avskrevet. Totalt ble 66 av de registrerte strukturene snittet, dvs. ca. 36 % av de påviste strukturene. Til sammen ble det snittet 32 stolpehull, hvorav 9 er definert som usikre. 8 stolpehull er tolket som tilhørende Hus 1. Trekull fra to av stolpehullene er datert til yngre romertid. 3 stolpehull med svært lik karakter er tolket til å tilhøre et mulig Hus 2. En mulig veggrille kan tyde på at det har stått et tredje hus i området. Trekull fra veggrillen er datert til førromersk jernalder. Til sammen ble det snittet 29 kokegroper/ildsteder. Trekull fra to av kokegropene er datert til yngre romertid. Keramik av eldre jernalders type ble funnet i 6 kokegroper, 3 stolpehull, i veggrillen og som løsfunn uten tilknytning til strukturer. Kun skår av kar er bevart, og da i hovedsak hals- og bukskår. Mye av keramikken er dekorert med neglinnknipningsdekor og streker. Karene er av type kokekar og finere bordkar. Et kar med randskår ble funnet i kokekropa S-20. Karet har latt seg typebestemme til R364. Det ser ut til at det har foregått en intens aktivitet ved kokegropfeltet innenfor en relativt avgrenset periode. Det har blitt anlagt kokegroper av

ulik størrelse og fasong. Flere av kokegropene skjærer i hverandre, og det ser ikke ut til at en har tatt hensyn til eldre kokegroper ved anleggelse av nye. Aktiviteten på kokegropfeltet ser ut til å ha foregått parallelt med bygging og bruk av Hus 1. Stolpehull i hus 1 ble funnet under kokegroper, og dateringer viser at de faller sammen i tid. Dette kan tyde på at Hus 1 ikke har stått særlig lenge, og at aktiviteten med kokegropene har fortsatt etter at Hus 1 er fjernet. Et område med påviste ardspor nordvest i planområdet ble undersøkt. Sporene ble avskrevet som spor etter moderne aktivitet.

7. LITTERATUR

Bagøien, A.A 19XX Leirkar fra Oddernes. Noen klassifikasjonsmetoder. Universitetets Oldsaksamling Årbok XX:79-95.

Bøe, J. 1931: Jernalderens keramikk i Norge. Bergen Museums Skrifter. Nr 14. John Griegs Boktrykkeri, Bergen.

Børsheim, R. L. 2002: Gausel-Utgravningene 1997-2000. AmS Varia 39. Arkeologisk Museum i Stavanger.

Grindkåsa, L. 2002: Arkeologisk utgravning av boplassspor og branngroper under flatmark fra eldre jernalder. Rapport fra Arkeologisk Utgravning. Lunde, 71/2., Søgne Kommune, Vest-Agder. Universitetets Oldsaksamling.

Gustafson, L. 1999: En kokegrop er en kokegrop er en ...? Follominne nr. 37:7-13. Follo historielag. Follo.

Gustafson, L. Heibreen, T. og Martens, J. 2005: *De gåtefulle kokegroper*. Varia 58. Kulturhistorisk museum, Fornminneseksjonen. Oslo

Hultén, B. 1986: En keramisk "industriannleggning" från romersk järnålder på Augland, Kristiansand, Vest-Agder fylke i Nord-Norge. Keramikkproduksjonen. Universitetets Oldsaksamling Årbok 1984-1985:59-85.

Knutsen, L. 2001: Rapport. Arkeologiske registreringer ved Skjerehaugen i Vennesla kommune Vest-Agder. Vest-Agder Fylkeskommune.

Løken, T., L. Pilø og O. Hemdorff. 1996 :Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksplasser. AmS Varia 26, Arkeologisk museum Stavanger.

Narmo, L. E. 1996: "Kokekameratene på Leikvin". Kult og kokegroper. Viking LIX:79-101. Norsk arkeologisk selskap, Oslo.

Rolfsen, P. 1976: Hustufter, grophus og groper fra eldre jernalder ved Oddernes kirke, Vest-Agder. Universitetets Oldsaksamling Årbok 1972-1975:65-81. Oslo

Rolfsen, P. 1980: Et pottemakerverksted fra romertiden. I :Festskrift til Sverre Marstrander på 70-års dagen. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter.Nr 3:15-20.

Rolfsen, P. 1992: Porten til Europa. Gård-tettsted-kaupang-by. Nytt fra utgravningskontoret i Bergen. Nr. 3. Bergen

Rygh, O. 1999: Norske Oldsaker Ordnete og forklarede av Olaf Rygh. Faksimileutgave ved Tapir Forlag.

8. VEDLEGG

8.1. STRUKTURLISTE

St.nr.	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/fyll	Kommentar
1	Kokegrop							ikke undersøkt
2	Ildsted	Hus 1?	rundoval	1,65*1,60	0,18-0,27	ildsted	Mørkebrun humusholdig og trekullholdig sand og grus. Store stein i SØ del. Noen av steinene er tydelig varmpåvirket. Det ligger trekull i bunn. 10 bøtter skjørbrent stein.	Mulig sentralildsted i Hus 1. F23, keramikk funnet i kullprøven.
3	Kokegrop							ikke undersøkt
4	Stolpehull		ujevn rund	0,50*0,50	0,25	stolpehull?	Grov humusholdig grus, med et kullholdig lag på toppen.	Uklar avgrensning
5	Kokegrop							ikke undersøkt
6	Kokegrop							ikke undersøkt
7	Kokegrop							ikke undersøkt
8	Ildsted	Hus 1?	ujevn oval	1,20*0,80	0,05-0,10	ildsted	Fire stein er konsentrert i SV-hjørne. Noe kull i NØ-hjørne med innblanding av humusholdig sand/grus.	"dverg"
9	Kokegrop							ikke undersøkt
10	Kokegrop	Skjærer kokegrop S-170	rund	1,10*1,10	0,3	kokegrop	Kullholdig humus, sand og grus. Mørk brun/sort i fargen. En halv bøtte skjørbrente stein.	kun SØ-kvadrant ble tømt.
11	Kokegrop							ikke undersøkt
12	Kokegrop							ikke undersøkt
13	Kokegrop	Kant i kant med S-105	ujevn oval	0,80*0,70	0,25	kokegrop	Mørkebrun humusholdig sand og grus, men innslag av kull. Halv bøtte skjørbrent stein.	
14	Kokegrop							ikke undersøkt
15	Kokegrop							ikke undersøkt
16	Kokegrop							ikke undersøkt
17	Kokegrop							ikke undersøkt
18	Kokegrop							ikke undersøkt
19	Kokegrop							ikke undersøkt
20	Kokegrop		rund	1,25*1,20	0,35	kokegrop	Mørkebrun humusholdig sand og grus i det øverste laget. I bunn et tykt lag med trekull, brennt bein (F10) og keramikkskår (F9)	
21	Kokegrop		rektangulær, avlang	1,80*1,20	0,22	kokegrop	Brun humus og trekullholdig sand og grus. Et ca 5 cm tykt kull-lag i bunnen. 3 bøtter skjørbrente stein.	
22	Kokegrop							ikke undersøkt
23	Kokegrop	Over stolpehull S-176	rektangulær oval	1,3*1,10	0,14	kokegrop	Mørk brun grusholdig sand. Trekull mot kanten av nedgravningen i nord og vest. 1 bøtte skjørbrent stein. K16: 1755+-70BP, AD230-395 (T-17836)	Bunnlaget i kokegropa kan vanskelig skilles fra deler av fyllmassen i stolpehullet
24	Kokegrop							ikke undersøkt
25	Kokegrop							ikke undersøkt
26	Kokegrop							ikke undersøkt
27	Kokegrop							ikke undersøkt

Str. nr.	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/Fyll	Kommentar
28	Kokegrop	Kant i kant med S-173/S-30	ujevn	1,90*1,10	0,3	kokegrop	Mørk brun grusholdig sand. Innlag av trekull. 3 bøtte skjærbrent stein.	
29	Kokegrop	Skjærer stolpehull S-174	ujevn	0,90*0,80	0,6	kokegropbunn?	Mørk brun kullholdig humus. Kull-lag i bunn. 1/4 bøtte skjærbrente stein	
30	Kokegrop	Kant i kant med S-176/S28	rund	1,40*1,00	0,02	kokegropbunn	Mørk brun kullholdig sand og grus.	"dverg"
31	Kokegrop	Skjærer stolpehull S-178		0,38*0,40	0,55	kokegrop	Mørk kullholdig grus. Mye skjærbrente stein i toppen. F-13, keramikk i gropa.	i tillegg skåret av stolpehull? F-4, keramikk funnet ved opprensning.
32	Kokegrop							ikke undersøkt
33	Kokegrop		rund med utstikker	0,80*0,80	0,2	kokegrop	Mørkebrun humus over trekull-lag i bunn. 2 bøtter skjærbrente stein. KP27: 1765+-55BP, AD230-375 (T-17837)	
34	Kokegrop							ikke undersøkt
35	Kokegrop		rund med utstikker	0,70*1,00	0,12	kokegrop	I toppen grusholdig mørk brunsvart sand med mye trekull. Deretter et lag meg kokstein og til slutt, trekull i bunn. 1 bøtte skjærbrent stein.	
36	Kokegrop							
37	Kokegrop		rund	1,2*1,15	0,32koke	kokegrop	Mørk brunsvart grusholdig sand med enkelte kullbiter i overflata. Enkelte små stein og en mengde skjærbrente stein. F12, keramikk i gropa. F11, brent bein. F13 brent leire.	F6, keramikk funnet ved opprensning.
38	Stolpehull		rund	0,50*0,50	0,12	stolpehull?		
39	Kokegrop							ikke undersøkt
40	Kokegrop							ikke undersøkt
41	Kokegrop							ikke undersøkt
42	Kokegrop							ikke undersøkt
43	Kokegrop							ikke undersøkt
44	Kokegrop							ikke undersøkt
45A	Kokegrop	nordøst for S-45C	ujevn	2,20*1,30	0,25	kokegrop	Mørk brun humus med innslag av kull. Kull-lag i bunnen av strukturen. Til sammen 5 bøtter med skjærbrent stein. F20, keramikk under opprensning.	en av fire overlappende groper
45B	Kokegrop	syd for S-45A	ujevn	2,20*1,30		ikke undersøkt		en av fire overlappende groper
45C	Kokegrop	sydvest for S-45A	ujevn	2,20*1,30	0,22	kokegrop	Mørk brun humus med innslag av kull. Kull-lag i bunnen av strukturen. Skjærbrente stein	en av fire overlappende groper
44D	Kokegrop	mellom S-45A og S-45C	ujevn	2,20*1,30	0,17	kokegropbunn?	Mørk brun humus med innslag av kull. Kull-lag i bunnen av strukturen. Skjærbrente stein.	"dverg"?
46	Kokegrop							ikke undersøkt
47	Kokegrop							ikke undersøkt
48	Kokegrop							ikke undersøkt
49	Kokegrop							ikke undersøkt
50	Kokegrop							ikke undersøkt

Stnr	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/Fyll	Kommentar
51	Kokegrop		rund	0,82*1,00	0,2	kokegrop	Brunlig humusholdig sand med spredte kullbiter. En halv bøtte skjærbrent stein.	
52	Kokegrop		oval	1,50*1,20	0,27	kokegrop	Mørke brun sand/grus med godt bevart trekull. Over kull-laget i bunn lå et lag med store skjærbrente stein. 6 bøtter skjærbrent stein.	
53	Kokegrop							ikke undersøkt
54	Kokegrop							ikke undersøkt
55	Kokegrop							ikke undersøkt
56	Kokegrop							ikke undersøkt
57	Kokegrop		rund med utstikker	0,80*0,80	0,15	kokegrop	Brun humusholdig sand/grus med kull-lag i bunn. 3/4 bøtte skjærbrente stein.	Gropa var anlagt inntil jordfast stein.
58	Kokegrop							ikke undersøkt
59	Kokegrop							ikke undersøkt
60	Kokegrop							ikke undersøkt
61	Kokegrop							ikke undersøkt
62	Kokegrop		rund	1,00*1,00	0,25	kokegrop	Humusholdig sand med kull. Kull-lag i bunnen. Halv bøtte skjærbrente stein.	
63	Kokegrop							ikke undersøkt
64	Kokegrop							ikke undersøkt
65	Kokegrop							ikke undersøkt
66	Kokegrop	Skjærer veggrille S-74	rund	0,80*0,70	0,18	kokegropbunn	Humusholdig grus med kullbiter. Kul-lag i bunnen. Halv bøtte skjærbrente stein.	kun snittet SV kvadrant
67	Kokegrop		ujevn rund	0,50*0,50	0,1	kokegropbunn?	Mørkebrun humusholdig sand og grus, men innslag av kull. Enkelte skjærbrente stein.	"dverg" - F5, keramikk funnet ved opprenskning.
68	Kokegrop							ikke undersøkt
69	Kokegrop							ikke undersøkt
70	Kokegrop							ikke undersøkt
71	Kokegrop							ikke undersøkt
72	Kokegrop							ikke undersøkt
73	Kokegrop							ikke undersøkt
74	Veggrille	Skåret av kokegrop S-66	rektangulær, avlang	10,0*0,75	0,18	veggrille?	Lys brun humusholdig sand og grus. F14, keramikk i nedskjæringen. KP14: 2125+-105BP, BC355-AD0 (T-17835)	
75	Stolpehull		8-tallsform	1,00*0,54	0,45		Brun sand, grus, humus og småstein. Kull i bunnen av nedskjæringen. Nedskjæringen var mer sandholdig i ytterkantene enn sentralt i gropa.	rester av to stolper?
76	Stolpehull							ikke undersøkt
77	Stolpehull							ikke undersøkt
78	Stolpehull							ikke undersøkt
79	Stolpehull		rund	0,50*0,50	0,18	stolpehull?	Brun siltholdig sand. Inneholdt noe stein og grus.	Trolig flere stolper, slik som S-75. Snittet på tvers, slik at stolpe mot nord grunnere, på stein, mens stolpe mot syd var dypere.
80	Stolpehull		rund	0,55*0,60	0,12	stolpehull?		Trerot?

St. nr.	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/Fyll	Kommentar
81	Stolpehull		ovalt	0,60*0,44	0,2	stolpehull	Kull, grus og humusholdig sand.	
82	Stolpehull							ikke undersøkt
83	Stolpehull						Sandholdig grus, noe småstein. Noen flekker med trekull og humus.	ikke undersøkt
84	Stolpehull		rund	0,55*0,60	0,12	stolpehull?	Humusholdig sand og grus. Småstein i toppen.	
85	Stolpehull		rund	0,50*0,60	0,25	stolpehull?		steinopptrekk?
86	Stolpehull	Hus 1	oval	0,50*0,65	0,5	stolpehull	Brun humusholdig sand og grus.	
87	Utgår						F2, keramikk ved opprenskning.	trerot?
88	Stolpehull		avlang oval	1,00*0,60	0,2	stolpehull?	Kullholdig humus, sand og grus. Skjørbrant stein. Enkelte spetter med kull.	Ujvne i bunn
89	Stolpehull							ikke undersøkt
90	Stolpehull							ikke undersøkt
91	Stolpehull	Skjærer S-92	rund	0,70*0,60	0,56	stolpehull	Brungrå humusholdig grusholdig sand	
92	Stolpehull	Skåret av S-91 og S93	ujevn	1,00*0,75	0,22	rest av kulturlag?	Lys brungrå grusholdig sand.	
93	Stolpehull	Skjærer S-92	rund	0,45*0,45	0,2	stolpehull	Mørk gråsvart trekull- og grusholdig sand. Noe humus.	
94	Stolpehull							avskrevet etter snitting
95	Stolpehull							ikke undersøkt
96	Stolpehull		rund	0,40*0,40	0,06	stolpehull?	Kullholdig humus og sand.	svært grunn og kullholdig
97	Stolpehull	Hus 1	rund	0,80*0,60	0,57	stolpehull	Brun humusholdig sand og grus. KP 32, 140+-40BP, AD245-380 (Tua5505)	
98	Utgår							avskrevet etter snitting
99	Utgår							ikke undersøkt
100	Stolpehull	Hus1	ujevn rund	0,70*0,60	0,65	stolpehull	Brun humusholdig sand. Enkelte partier er mørkere, stolpeavtrykket. Vertikal linje med kullspetter. F21, keramikk i venstre del av nedskjæringen	Synlig stolpeavtrykk.
101	Stolpehull	Hus1	ujevn rund	0,60*0,70	0,45	stolpehull	I overflaten synlig stolpeavtrykk, men mer utvasket lengre ned. Kulllag i bunn av stolpen.	Synlig stolpeavtrykk ved uthenting av makrofossilprøve.
102	Stolpehull							ikke undersøkt
103	Stolpehull							ikke undersøkt
104	Stolpehull							ikke undersøkt
105	Kokegrop	Kant i kant med S-13	rund	0,50*0,55	0,18	Kokegropbunn	Mørkebrun humusholdig sand og grus, men innslag av kull. Høy bølge skjørbrant stein.	
106	Stolpehull							ikke undersøkt
107	Stolpehull							ikke undersøkt
108	Stolpehull							ikke undersøkt
109	Stolpehull							ikke undersøkt
110	Stolpehull							ikke undersøkt
111	Stolpehull							ikke undersøkt
112	Stolpehull							ikke undersøkt
113	Stolpehull							ikke undersøkt

St. nr.	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/Fyll	Kommentar
114	Stolpehull							ikke undersøkt
115	Stolpehull							ikke undersøkt
116	Stolpehull							ikke undersøkt
117	Stolpehull							ikke undersøkt
118	Stolpehull							ikke undersøkt
119	Stolpehull							ikke undersøkt
120	Stolpehull							ikke undersøkt
121	Stolpehull							ikke undersøkt
121	Stolpehull							ikke undersøkt
123	Stolpehull							ikke undersøkt
124	Stolpehull							ikke undersøkt
125	Stolpehull							ikke undersøkt
126	Stolpehull		rund	0,80*0,80	0,25	stolpehull?	Brun humusholdig	Ujevn bunn
127	Stolpehull							ikke undersøkt
128	Stolpehull							ikke undersøkt
129	Stolpehull	skåret i S-31	ikke synlig	0,50*0,50	0,118	stolpehull?	Brun humusholdig grus og sand.	
130	Stolpehull							ikke undersøkt
131	Stolpehull							ikke undersøkt
132	Stolpehull							ikke undersøkt
133	Stolpehull		mandel	0,40*0,70	0,12	stolpehull	Brun humusholdig sand og grus. F8, brent bein.	
134	Stolpehull		mandel	0,38*0,70	0,12	stolpehull	Brun humusholdig sand og grus	
135	Stolpehull	Hus 1	rund	0,60*0,60	0,45	stolpehull	Mørk brun humus og grusholdig sand. Trekull i toppen.	F24, brent bein funnet i kullprøven.
136	Stolpehull		rund	0,35*0,35	0,15	stolpehull?	Mørk brun grusholdig sand. Svært kompakt masse i forhold til undergrunn.	
137	Stolpehull							ikke undersøkt
138	Stolpehull							ikke undersøkt
139	Stolpehull							ikke undersøkt
140	Stolpehull							ikke undersøkt
141	Utgår						F3, keramikk funnet ved opprenskning	Trerot?
142	Stolpehull							ikke undersøkt
143	Stolpehull							ikke undersøkt
144	Stolpehull							ikke undersøkt
145	Stolpehull							ikke undersøkt
146	Kokegrop		rektangulær	2,00*1,80	0,3	kokegrop	Et humuspettete sandlag over kompakt skjærbrent stein og kull-lag i bunn. 5 bøtter oppsmuldret skjærbrent stein.	kun snittet NV kvadrant, vanskelig å skille fra undergrunnen. F7, keramikk ved opprenskning.
147	Stolpehull							ikke undersøkt
148	Kokegrop							
149	Utgår							avskrevet som moderne, pga rød tegl
150	Stolpehull							ikke undersøkt
151	Kokegrop							ikke undersøkt
152	Kokegrop		ujevn rektangulær	1,10*1,70	0,22	kokegrop	Kull, humus og store skjærbrente stein. Kull-lag i bunn. 3bøtter skjærbrent stein. F17, jern i gropa	
153	Utgår							moderne
154	Stolpehull							ikke undersøkt

St-nr	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/Fyll	Kommentar
155	Stolpehull							ikke undersøkt
156	Stolpehull							ikke undersøkt
157	Stolpehull							ikke undersøkt
158	Stolpehull							ikke undersøkt
159	Stolpehull							ikke undersøkt
160	Stolpehull							ikke undersøkt
161	Stolpehull							ikke undersøkt
162	Stolpehull							ikke undersøkt
163	Stolpehull							ikke undersøkt
164	Stolpehull							ikke undersøkt
165	Kokegrop							ikke undersøkt
166	Kokegrop		oval	1,00*1,10	0,25-0,15	kokegrop	kull, mye skjørbrønt stein, grus og humus. Kull-lag i bunn. 1 bøtte skjørbrønt stein	
167A	Stolpehull		rund	0,22*0,22	0,25	stolpehull	Brun humusholdig sand og grus	Nesten ikke synlig i overflaten.
167B	Stolpehull		rund	0,70*0,75	0,06	stolpehull?		Ugjevn i bunn
168	Stolpehull	skåret av kokegrop S-170, Hus 1?	rund	0,50*0,50	0,46	stolpehull	Grusholdig mørk brun sand. Ikke trekull	ikke synlig stolpeavtrykk
169	Stolpehull							nummeret utgår
170	Kokegrop	skjærer stolpehull S-168	rund	0,60*0,60	0,04	kokegropbunn	Består av fire skjørbrønt stein og nesten utelukkende trekull. Massen er mørkebrun-sort.	
171	Stolpehull							ikke undersøkt
172	Veggriille			0,2*uviss	0,2	usikker	kullstriper med noe humus	kullstriper
173	Stolpehull	Hus 2?	ikke avgrenset i overflaten		0,4	stolpehull	Lysebrun humusholdig sand og grus. I toppen lå det stor stein. F18, brønt bein i nedskjæringen.	Del av konstruksjon med S-174, S177? Rundt stolpehullet i bunn, kompakt grålig grus og sand.
174	Stolpehull	Skåret av kokegrop S-29, hus 2?	rund	0,50*0,55	0,4	stolpehull	Lysebrun humusholdig sand og grus. I toppen lå det stor stein.	Del av konstruksjon med S-173, S177? Rundt stolpehullet i bunn, kompakt grålig grus og sand
175	Stolpehull	Hus 1?	rund	0,50*0,50	0,4	stolpehull	Brun humusholdig sand og grus. F16, brønt leire og F19, brønt bein i nedskjæringen.	Skoningsstein i bunn.
176	Stolpehull	under kokegrop S-23, Hus 1?	ikke avgrenset i overflaten		0,5	stolpehull	Stolpeavtrykket er mørkt brunt med humus og kullholdig sand. Fyllmassen i stolpehullet er gulbrun sand med linser av brun sand. KP 34: 1750+-40BP, AD240-375 (Tua5506)	synlig stolpeavtrykk. Bunnlaget i kokegropa kan vanskelig skilles fra deler av fyllmassen i stolpehullet. F22, brønt bein i kullprøven.
177	Stolpehull	Hus 2?	ujevn	0,50*0,50	0,5	stolpehull	Lysebrun humusholdig sand og grus. I toppen lå det stor stein.	Del av konstruksjon med S-173, S174? Rundt stolpehullet i bunn, kompakt grålig grus og sand
178	Stolpehull	skåret av S-31, Hus 1?	ikke avgrenset i overflaten		0,55	stolpehull	Brun humusholdig sand og grus.	synlig stolpeavtrykk.
179	Stolpehull	skjærer S-31	ikke avgrenset i overflaten		0,19	stolpehull	Brun humusholdig sand og grus	
180	Stolpehull		rund	0,22*0,22	0,06	stolpehull?	Brun humusholdig sand og grus	

8.2. FUNN OG PRØVER

8.2.1. TILVEKSTTEKST, C53628/1-84

Boplassfunn fra eldre jernalder fra SKJEREHAUGEN av VENNESLA (6 /303) VENNESLA K., VEST-AGDER.

1) **Kar** av keramikk. *Gjenstandsdel:* Rand, hals, buk. *Antall fragmenter:* 5
5 skår av fint til mellommagret leirkar av grovt gods. Alle skårene passer sammen. Hovedformen er R364. Dekoren begynner ved overgangen mellom hals og buk. Tre av skårene er randskår, ett er fra halsen og ett er fra overgangen til buken. Dekoren finnes på bukskåret. Dekoren er en variant av fig. 249 (Bøe 1931:161, fig. 249).

Mål: T: 0,6 cm. *Stl:* 5,6 cm. *Stb:* 5,4 cm.

Vekt: 57,7 g.

Datering: Yngre romertid / folkevandringstid.

Strukturnr: S-20. Skårene er funnet i en kokegrop med kullag i bunnen og skjærbrente stein over. Skårene lå konsentrert i gropas NØ-hjørne, ca 10 cm under overflaten, og inntil 3 store steiner, ca. 25 cm i diameter.

2) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 16

16 skår av fint til mellomgrovt magret leirkar. Flere av skårene tilhører antageligvis C53628/1. Ett av skårene er fra overgangen mellom buk og bunn, og kan stamme fra et spanformet leirkar. Skårene kan derfor stamme fra to ulike kar. 5 av skårene har negldekor i varierende form, men noe klart mønster kan ikke fastslås.

Mål: T: 0,5 cm. *Stl:* 2,8 cm. *Stb:* 2,8 cm.

Vekt: 30 g.

Datering: Yngre romertid / folkevandringstid.

Strukturnr: S-20 Skårene lå spredt i en kokegrop, i hele den tømte halvdel av gropa fra overflaten og 20 cm ned.

3) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 13

13 skår av grovmagret leirkar. Variasjonen på godsets tykkelse er stor, fra 1,5 - 0,5 cm. Det tynneste godset representerer trolig halsen på karet. 5 skår er dekorert med sammenknipping av fingernegler til et bånd. Det største skåret har dekor, i flere retninger, muligens buer. Dekoren synes å være knyttet til overgangen mellom karets hals og skulder. Godset er svært skjørt og rødlig i kantene, enkelte magringskorn i kvarts er 0,4 mm lange. Flere av bruddkantene er av nyere dato. 5 av skårene passer sammen.

Mål: *Stl:* 4,8 cm. *Stb:* 3,3 cm. *Stt:* 1,5 cm.

Vekt: 85,4 g.

Datering: Romertid / folkevandringstid

Strukturnr: S-31. Skårene lå i en kokegrop, med kullag i bunnen og skjærbrente stein over. Keramikken lå i den østre delen av gropa, om lag 5 cm under overflaten.

4) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 3

3 skår av grovmagret leirkar. 2 skår har dekor av sammeknipping av to fingernegler til et bånd. Det største skåret har spor etter dekor i flere retninger, muligens buer. Godset er svært skjørt og rødlig i kantene, enkelte magringskorn i kvarts er 0,4 mm lange.

Mål: *Stl:* 3,7 cm. *Stb:* 1,8 cm. *Stt:* 0,9 cm.

Vekt: 14,5 g.

Datering: Romertid / folkevandringstid

Strukturnr: S-31. Skårene ble funnet under flateavdekkingen, i overflaten av kokegrop S-31.

5) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 4

4 skår av fin til grovmagret keramikk. 3 av dem passer sammen. Det tynneste skåret passer ikke sammen med de 3 andre, men godset og dekoren tilsier at skårene er av samme type keramikk. Tykkelsen på skårene varierer fra 1 - 0,5 cm. På det største skåret virker dekoren og overflaten avskallet. Dekoren består av både neglinntrykk og neglsammenknipning.

Mål: Stl: 3,5 cm. *Stb:* 2,5 cm. *Stt:* 1, cm.

Vekt: 24,2 g.

Datering: Romertid / folkevandringstid

Strukturnr: S-45 kokegrop. Keramikken lå spredt i gropa.

6) **Kar** av keramikk. *Gjenstandsdel:* Rand. *Antall fragmenter:* 1

Sort, finmagret randskår uten dekor.

Mål: L: 2,1 cm. *B:* 2,1 cm. *T:* 0,4 cm.

Vekt: 2,8 g.

Datering: Romertid / folkevandringstid

Strukturnr: S-175 stolpehull. Keramikkskåret ble funnet i makrofossilprøven. Massene er hentet ut sentralt i stolpehullets nedre del.

7) **Kar** av keramikk. *Gjenstandsdel:* Hals. *Antall fragmenter:* 1

Sort, finmagret skår. Dekorert med 4 hule linjer med 2 - 3 mm mellomrom. En 0,3 stor kvartsbit synlig i bruddet.

Mål: L: 2,8 cm. *B:* 2,1 cm. *T:* 0,4 cm.

Vekt: 4,4 g.

Datering: Romertid / folkevandringstid

Strukturnr: S-67 kokegrop / ildsted. Keramikken ble funnet ved opprensning av strukturen.

8) **Kar** av keramikk. *Gjenstandsdel:* Rand. *Antall fragmenter:* 1

Et randskår i to biter. Godset er finmagret. I midten er fargen grålig med små hvite korn.

Mål: L: 4,1 cm. *B:* 4,1 cm. *T:* 0,8 cm.

Vekt: 15,2 g.

Datering: Romertid / folkevandringstid

Strukturnr: S-37 kokegrop.

9) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Fin- til mellommagret skår. Innsiden er sort og glatt, utsiden gulbeige og ruglete.

Mål: L: 4, cm. *B:* 2, cm. *T:* 0,8 cm.

Vekt: 10,2 g.

Strukturnr: S-100 Stolpehull. Skåret ble funnet ved uthenting av makrofossilprøve.

10) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Lite skår av finmagret, sort gods. I midten er fargen grålig.

Mål: L: 1,1 cm. *B:* 0,7 cm. *T:* 0,4 cm.

Vekt: 0,4

Strukturnr: S-100 stolpehull. Funnet i kullprøven fra stolpehullet.

11) **Kar** av keramikk *Antall fragmenter:* 1

Skår av fin- til mellommagret gods. Innsiden grå og glatt, utsiden beige og ruglete.

Mål: L: 1,3 cm. B: 1,3 cm. T: 0,5 cm.

Vekt: 1,6

Strukturnr: S-2 Ildsted. Skåret ble funnet i kullprøven.

12) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Skår av fin- til mellommagret gods. Fargen er den samme i bruddet og på innsiden og utsiden.

Mål: L: 2,7 cm. B: 1,7 cm. T: 0,5 cm.

Vekt: 2,7 g.

Strukturnr: S-87. Skåret ble funnet i overflaten av strukturen under opprensning.

Strukturen ble senere avskrevet som trerot.

13) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Skår av fin- til mellommagret gods, dekorert med en trekantet grop laget med pinne el l.

Dekoren tilsvare Bøe fig. 251.

Mål: L: 1,8 cm. B: 1,7 cm. T: 0,7 cm.

Vekt: 2,4 g.

Datering: Romertid / folevandringstid

Strukturnr: S-37 kokegrop. Skåret ble funnet under opprensning.

14) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Skår av finmagret gods med sort innside og brun utside. Dekor bestående av to hule linjer.

Mål: L: 2,5 cm. B: 2, cm. T: 0,5 cm.

Vekt: 3,9 g.

Strukturnr: S-74 mulig vegggrille. Skåret lå mot bunnen av strukturen.

15) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Fin- til mellommagret skår med sort, glatt innside og gulbeige, ruglete utside.

Mål: L: 3,4 cm. B: 3, cm. T: 0,8 cm.

Vekt: 8,8 g.

Skåret er et løsfunn i undergrunnen.

16) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Skår av finmagret gods med svake parallelle neglinntrykk.

Mål: L: 4, cm. B: 2,9 cm. T: 0,5 cm.

Vekt: 7,5 g.

Strukturnr: S-141. Skåret ble funnet under opprensning av strukturen, som senere ble avskrevet som trerot.

17) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Skår av mellommagret gods med sort, glatt innside og gulbeige, ruglete utside.

Mål: L: 2,8 cm. B: 1,4 cm. T: 1,3 cm.

Vekt: 6,2 g.

Strukturnr: S-146 kokegrop. Skåret ble funnet ved opprensning.

18) **Kar** av keramikk. *Antall fragmenter:* 1

Skår av fin- til mellommagret gods med glatt innside og ruglete utside. Små kvartskorn er synlige både i bruddet og på utsiden.

Mål: L: 1,8 cm. B: 1,3 cm. T: 0,3 cm.

Vekt: 1,2 g.

Strukturnr: S-177 stolpehull. Funnet i makrofossilprøven, hentet ut fra stolpehullets nedre

del.

19) **Brent leire.** *Antall fragmenter: 1*

Mål: L: 0,5 cm. B: 0,5 cm.

Vekt: 0,2 g.

Strukturnr: S-173 stolpehull. Funnet i makrofossilprøve tatt fra stolpehullets nedre del.

20) **Bein, brente.** *Antall fragmenter: 1*

Mål: L: 0,7 cm. B: 0,6 cm. T: 0,1 cm.

Vekt: 0,1 g.

Strukturnr: S-133 stolpehull.

21) **Bein, brente av bein** *Antall fragmenter: 4*

Brent bein

Mål: Stl: 1,3 cm. Stb: 0,5 cm. Stt: 0,3 cm.

Vekt: 1,0

Strukturnr: S-20 Kokegrop

22) **Bein, brente.** *Antall fragmenter: 10*

Mål: Stl: 2, cm. Stb: 1, cm. Stt: 0,7 cm.

Vekt: 4,2

Strukturnr: S-37 Kokegrop

23) **Bein, brente av bein** *Antall fragmenter: 1*

Brent bein

Mål: Stl: 1, cm. Stb: 0,8 cm. Stt: 0,3 cm.

Vekt: 0,4 g.

Strukturnr: S-173 stolpehull, tilhører muligens hus 2.

24) **Bein, brente.** *Antall fragmenter: 1*

Mål: Stl: 0,5 cm. Stb: 0,4 cm. Stt: 0,1 cm.

Vekt: 0,0 g.

Strukturnr: S-175 stolpehull, tilhører muligens hus 1.

25) **Bein, brente.** *Antall fragmenter: 3*

Mål: Stl: 0,3 cm. Stb: 0,1 cm. Stt: 0,1 cm.

Vekt: 0,0 g.

Strukturnr: S-176 stolpehull, tilhører muligens hus 1.

26) **Bein, brente.** *Antall fragmenter: 1*

Mål: Stl: 0,2 cm. Stb: 0,2 cm. Stt: 0,1 cm.

Vekt: 0,0 g.

Strukturnr: S-135 stolpehull.

27) **Bein, brente.** *Antall fragmenter: 2*

Mål: Stl: 0,2 cm. Stb: 0,2 cm. Stt: 0,1 cm.

Vekt: 0,0 g.

Strukturnr: S-135 stolpehull.

28) **Prøve, kull av trekull**

Vekt: 46,8 g.

Strukturnr: S-2 ildsted, hus 2

29) **Prøve, kull av trekull**

Vekt: 6,7 g.

Strukturnr: S-135 stolpehull, hus 1

30) **Prøve, kull av trekull**

Vekt: 26,7 g.

Strukturnr: S-170 kokegrop

31) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 16,7 g.

Strukturnr: S-10 kokegrop

32) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 0,2 g.

Strukturnr: S-85 stolpehull

33) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 4,8 g.

Strukturnr: S-21 kokegrop

34) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 38,5 g.

Strukturnr: S-20 kokegrop

35) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 5,5 g.

Strukturnr: S-67 kokegrop

36) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 71,5 g.

Strukturnr: S-52 kokegrop

37) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 3,6 g.

Strukturnr: S-35 kokegrop

38) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 20,1 g.

Strukturnr: S-37 kokegrop

39) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 3,6 g.

Strukturnr: S-31 kokegrop

40) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 16,7 g.

Strukturnr: S-62 kokegrop

41) **Prøve, kull** av trekull

Vedartsbestemt av Helge I. Høeg: Hassel, eik, furu. Ikke restmateriale.

Vekt: 3,0 g.

Datering: BP2125+-105 - BC355-AD0 (T-17835)

Strukturnr: S-74 mulig veggrille

42) **Prøve, kull** av trekull

Vedartsbestemt av Helge I. Høeg som bjørk, eik. Restmateriale 12,5 g.

Vekt: 26,9 g.

Datering: BP1755+-70, AD230-395 (T-17836)

Strukturnr: S-23 kokegrop

43) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 4,8 g.

Strukturnr: S-166 kokegrop

44) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 4,8 g.

Strukturnr: S-173 stolpehull

45) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 8,9 g.

Strukturnr: S-175 stolpehull, hus 1

46) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 29,9 g.

Strukturnr: S-152 kokegrop

47) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 23,2 g.

Strukturnr: S-28 kokegrop

48) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 4,5 g.

Strukturnr: S-29 kokegrop

49) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 0,7 g.

Strukturnr: S-153 moderne struktur?

50) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 21,6 g.

Strukturnr: S-57 kokegrop

51) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 8,6 g.

Strukturnr: S-51 kokegrop

52) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 18,3 g.

Strukturnr: S-96 stolpehull

53) **Prøve, kull** av trekull

Vedartsbestemt av Helge I. Høeg som lind og eik. Dateringen er gjort på lind.

Restmateriale 9,8 g.

Vekt: 16,0 g.

Datering: BP1765+-55, AD230-375 (T-17837)

Strukturnr: S-33 kokegrop

54) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 22,6 g.

Strukturnr: S-45 kokegrop

55) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 0,1 g.

Strukturnr: S-86 stolpehull, hus 1

56) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 6,1 g.

Strukturnr: S-101 stolpehull, hus 1

57) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 0,3 g.

Strukturnr: S-100 stolpehull, hus 1

58) **Prøve, kull** av trekull

Vedartsbestemt av Helge I. Høeg som bjørk, hassel, ask. Restmateriale 0,0 g

Vekt: 0,0 g.

Datering: BP1740+-40 - AD245-380 (TUa-5505)

Strukturnr: S-97 stolpehull, hus 1

59) **Prøve, kull** av trekull

Vedartsbestemt av Helge I. Høeg som bjørk, eik, furu, hassel og hasselnøttskall.

Dateringen er utført på hasselnøttskall. Restmateriale 1,5 g.

Vekt: 1,6 g.

Datering: BP1750+-40, AD240-375 (TUa-5506)

Strukturnr: S-176 stolpehull

60) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 3,0 g.

Strukturnr: S-174 stolpehull

61) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 0,0 g.

Strukturnr: S-91 stolpehull

62) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 0,7 g.

Strukturnr: S-75 stolpehull

63) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 1,5 g.

Strukturnr: S-178 stolpehull

64) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 8,9 g.

Strukturnr: S-66 kokegrop

65) **Prøve, kull** av trekull

Vekt: 232,2 g.

Strukturnr: S-146 kokegrop

66) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 6,5 g.

Strukturnr: S-74 mulig veggrille.

67) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 4,5 g.

Strukturnr: S-86 stolpehull hus 1, fra stolpeavtrykk

68) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 8,8 g.

Strukturnr: S-86 stolpehull, hus 1, ved siden av stolpeavtrykket

69) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 4,2 g.

Strukturnr: S-100 stolpehull, hus 1, fra stolpeavtrykket

70) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 6,7 g.

Strukturnr: S-100 stolpehull, hus 1, ved siden av stolpeavtrykket

71) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 3,4 g.

Strukturnr: S-97 stolpehull, hus 1, fra stolpeavtrykket

72) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 2,9 g.

Strukturnr: S-97 stolpehull, hus 1, ved siden av stolpeavtrykket

73) **Prøve, makro** *Gjenstandsdel:* makrofossil

Vekt: 10,3 g.

Strukturnr: S-135 stolpehull, hus 1

74) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 10,3 g.

Strukturnr: S-168 stolpehull

75) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 8,3 g.

Strukturnr: S-176 stolpehull, ved siden av stolpeavtrykket

76) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 8,1 g.

Strukturnr: S-176 stolpehull, fra stolpeavtrykket

77) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 9,2 g.

Strukturnr: S-178 stolpehull, fra stolpeavtrykket

78) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 10,0 g.

Strukturnr: S-178 stolpehull, ved siden av stolpen

79) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 14,1 g.

Strukturnr: S-175 stolpehull

80) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 12,0 g.

Strukturnr: S-174 stolpehull

81) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 10,5 g.

Strukturnr: S-173 stolpehull

82) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 11,0 g.

Strukturnr: S-177 stolpehull

83) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 2,8 g.

Strukturnr: S-91 stolpehull

84) **Prøve, makro** av makrofossil

Vekt: 4,5 g.

Strukturnr: S-75 stolpehull

Funnomstendighet: Boplassfunn avdekket ved maskinell flateavdekking i forbindelse med planlagt utvidelse av Vennesla kirkegård. Undersøkelsen ble foretatt av UKM, 12. - 23. juli 2004. Undersøkelsesområdet ligger i dyrka mark. Området er omkranset av dyrka mark mot sør, vest og øst. Mot nord ligger det en enebolig. Ved undersøkelsen ble om lag et mål avdekket. De ble påvist 180 strukturer. Av disse var ca. 80 kokegroper, og 100 var stolpehull, veggrille og andre, mer diffuse nedgravninger. Det ble funnet keramikk både i og utenfor strukturene.

Orienteringsoppgave: Ca. 350 m vest - nordvest for Vennesla kirke og ca. 180 m nord -

nordøst for gårdsbruket Skjerehaugen.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, BK 007-5-3. *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 2. N: 30878 Ø: -24628.

INNBRETNING/litteratur: Lise-Marie Bye Johansen / Ingrid Ystgaard, 12.04.2006: Rapport, arkeologisk utgravning. Bosetningsspor fra eldre jernalder, Vennesla 6/303. Vennesla kommune, Vest-Agder.

Funnet av: Lise-Marie Bye Johansen, 2004

Referanselitteratur: Bøe, J.1931 Jernalderens keramikk i Norge. Bergens Museum Skrifter; 14.

8.2.2. LISTE OVER FUNN

Funn-nr. i felt	C-nr	Struktur	Kontekst	Gjenstand	Materiale	Kommentar
1	C53628/15	Løsfunn		Kar	Keramikk	1 skår
2	C53628/12	S-87	avskrevet	Kar	Keramikk	1 skår
3	C53628/16	S-141	avskrevet	Kar	Keramikk	1 skår
4	C53628/4	S-31	kokegrop	Kar	Keramikk	3 skår. Funnet ved opprensning
5	C53628/7	S-67	kokegrop / ildsted	Kar	Keramikk	1 skår
6	C53628/8	S-37	kokegrop	Kar	Keramikk	1 skår
7	C53628/17	S-146	kokegrop	Kar	Keramikk	1 skår, funnet ved opprensning
8	C53628/20	S-133	stolpehull	Brent bein	Bein	
9	C53628/1 og 2	S-20	kokegrop	2 kar	Keramikk	R 364, 5 + 16 skår
10	utgår	S-10		Brent bein	Bein	
11	C53628/22	S-37	kokegrop	Brent bein	Bein	
12	utgår	S-37	kokegrop	Kar	Keramikk	
13	C53628/3	S-31	kokegrop	Kar	Keramikk	13 skår
14	C53628/14	S-74	vegggrille	Kar	Keramikk	1 skår
15	utgår	S-37	kokegrop	Brent leire	Leire	
16	utgår	S-175	stolpehull	Brent leire	Leire	
17	utgår	S-152	kokegrop	Uviss	Jern	
18	C53628/23	S-173	stolpehull	Brent bein	Bein	
19	C53628/24	S-175	stolpehull	Brent bein	Bein	
20	C53628/5	S-45	kokegrop	Kar	Keramikk	
21	C53628/9 og 10	S-100	stolpehull	Kar	Keramikk	2 skår funnet i kull- og makroprøve
22	C53628/25	S-176	stolpehull	Brent bein	Bein	Funnet i kullprøven
23	C53628/11	S-2	ildsted	Kar	Keramikk	Funnet i kullprøven
24	C53628/26	S-135	stolpehull	Brent bein	Bein	Funnet i kullprøven

8.2.3. LISTE OVER KULLPRØVER

Prøvenr.	C.nr	NTNU Lab. Nr	Kontekst	Vekt (g)	Treslag	C14-datering	Kalibrert alder
K1	C53628/28		S2	48,6			
K2	C53628/29		S135	6,7			
K3	C53628/30		S17	26,7			
K4	C53628/31		S10	16,7			
K5	C53628/32		S85	0,2			
K6	C53628/33		S21	4,8			
K7	C53628/34		S20	38,5			
K8	C53628/35		S67	5,5			
K9	C53628/36		S52	71,5			
K10	C53628/37		S35	3,6			
K11	C53628/38		S37	20,1			
K12	C53628/39		S31	3,6			
K13	C53628/40		S62	16,7			
K14	C53628/41	T-17835	S74, mulig veggrille	3	Hassel, eik, furu	2125+-105	BC355-AD0
K15			utgår	0			
K16	C53628/42	T-17836	S23, kokegrop	26,9	Bjørk, eik	1755+-70	BC230-395
K17	C53628/43		S166	4,8			
K18	C53628/44		S173	4,8			
K19	C53628/45		S175	8,9			
K20	C53628/46		S152	29,9			
K21	C53628/47		S28	23,2			
K22	C53628/48		S29	4,5			
K23	C53628/49		S153	0,7			
K24	C53628/50		S57	21,6			
K25	C53628/51		S51	8,6			
K26	C53628/52		S96	18,3			
K27	C53628/53	T-17837	S33, kokegrop	16	Lind	1765+-55	AD230-375
K28	C53628/54		S45	22,6			
K29	C53628/55		S86	0,1			
K30	C53628/56		S101	6,1			
K31	C53628/57		S100	0,3			
K32	C53628/58	TUa-5505	S97, stolpehull, hus 1	0	Bjørk, hassle, ask	1740+-40	AD245-380
K33			S168	Utgår			
K34	C53628/59	TUa-5506	S176	1,6	Hasselnøttskall	1750+-40	AD240-375
K35			utgår	0			
K36	C53628/60		S174	3,1			
K37			utgår	0			
K38	C53628/61		S91	0			
K39	C53628/62		S75	0,7			
K40	C53628/63		S178	1,5			
K41	C53628/64		S146	235,2			
K42	C53628/65		S66	6,9			

8.2.4. LISTE OVER MAKROFOSSILPRØVER

Prøve nr	C-nr	Kontekst/Strukturliste	Masse i liter	Kommentar
MF 1	C53628/66	S-74-veggrille	3	Tatt ut ved snitt A
MF 2	C53628/67	S-86	3	tatt ut av stolpeavtrykket
MF 4	C53628/68	S-86	3	ved siden av stolpen
MF 5	C53628/69	S-100	3	tatt ut av stolpeavtrykket
MF 6	C53628/70	S-100	3,2	ved siden av stolpen
MF 7	C53628/71	S-97	3,2	tatt ut av stolpeavtrykket
MF 8	C53628/72	S-97	2	ved siden av stolpen
MF 9	C53628/73	S-135	3	sentralt i nedskjæringen
MF 10	C53628/74	S-168	3	sentralt i nedskjæringen
MF 11	C53628/75	S-176	3	ved siden av stolpen
MF 12	C53628/76	S-176	3	tatt ut av stolpeavtrykket
MF 13	C53628/77	S-178	2,5	tatt ut av stolpeavtrykket
MF 14	C53628/78	S-178	3	ved siden av stolpen
MF 15	C53628/79	S-175	3,2	sentralt i nedskjæringen
MF 16	C53628/80	S-174	2,9	sentralt i nedskjæringen
MF 17	C53628/81	S-173	2,5	sentralt i nedskjæringen
MF 18	C53628/82	S-177	3	sentralt i nedskjæringen
MF 19	C53628/83	S-91	3	sentralt i nedskjæringen
MF 20	C53628/84	S-75	3	tatt ut av stolpeavtrykket

8.3. FOTOLISTE

LMBJ: Lise-Marie Bye Johansen
 GM: Gudrun Mjaaland
 IY: Ingrid Ystgaard
 RAF: Rune Alexander Fredriksen
 IP: Ingvild Paulsen
 AM: Anja Mansrud
 SH: Silje Hauge

Film 1 Cf 28746 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
1	Oversiktsbilde nordre del av feltet	NV	LMBJ
2	Oversiktsbilde nordre del av feltet	NØ	LMBJ
3	Oversiktsbilde nordre del av feltet	NØ	LMBJ
4	Oversiktsbilde kokegroper	SØ	LMBJ
5	Oversiktsbilde sandig del av feltet	NV	LMBJ
6	Oversikt kokegroper	NV	LMBJ
7	Oversikt kokegroper	NØ	LMBJ
8	Oversikt kokegroper	NØ	LMBJ
9	Oversikt kokegroper	NØ	LMBJ
10	Oversikt kokegroper	NNV	LMBJ
11	Oversikt kokegroper	NNV	LMBJ
12	Oversikt kokegroper	NØ	LMBJ
13	Oversikt kokegroper	V	LMBJ
14	Oversikt sandig del av feltet	V	LMBJ
15	Oversikt stolpehull	ØSØ	LMBJ
16	Oversikt stolpehull	ØSØ	LMBJ
17	Oversikt stolpehull	S	LMBJ
18	Oversikt med eiendomsgrense i høyre billedkant	SV	LMBJ
19	Stolpehullene markerer moderne eiendomsgrense	SV	LMBJ
20	Oversikt	SØ	LMBJ
21	Oversikt	SØ	LMBJ
22	Oversikt	SØ	LMBJ
23	Oversikt	SØ	LMBJ
24	Oversikt	SØ	LMBJ
25	Oversikt	SØ	LMBJ
26	Oversikt, vegggrøft i forgrunnen	NV	LMBJ
27	Oversikt	NV	LMBJ
28	Oversikt	NV	LMBJ
29	Oversikt	V	LMBJ
30	Oversikt	V	LMBJ
31	Oversikt	V	LMBJ
32	Hus 1? Oversikt	NV	LMBJ
33	Oversikt	V	LMBJ
34	Hus 1? Oversikt	NV	LMBJ
35	Hus 1? Oversikt	NV	LMBJ
36	Hus 1? Oversikt	NV	LMBJ

Film 2 Cf 28747 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	Plakat		LMBJ
35	Hus 1?	NV	LMBJ
34	Hus 1?	NV	LMBJ
33	Hus 1?	NV	LMBJ
32	Hus 1?	NV	LMBJ
31	Kokegropfeltet tegnes av Rune	V	LMBJ
30	Kokegropfeltet tegnes av Rune	NV	LMBJ
29	Veggrille?	NV	LMBJ
28	S 38, plan	N	IY
27	S 79, plan	N	GM
26	S 75, plan	N	LMBJ
25	S 38, profil	N	IY
24	S 75, plan	N	LMBJ
23	S 91, S 92, S 93, plan	NØ	IY
22	S 79, profil	S	GM
21	S 75, profil	V	LMBJ
20	S 75, profil	V	LMBJ
19	S 79, profil	N	GM
18	S 75, profil	V	LMBJ
17	S 91, profil	NØ	IY
16	S 92, S 93, profil	NØ	IY
15	S 91, S 92, S 93 profil	NØ	IY
14	S 97, plan	N	LMBJ
13	S 86, plan	N	GM
12	S 86, plan etter fjerning av 5 cm masse	N	GM
11	S 97, profil	N	LMBJ
10	S 97, profil	N	LMBJ
9	S 86, profil	N	GM
8	Moderne dyrkingsspor, oversikt	NNV	IY
7	Moderne dyrkingsspor, nærbilde	NNV	IY
6	Moderne dyrkingsspor, snitt	NNV	IY
5	Moderne dyrkingsspor, snitt	NNV	IY
4	Moderne dyrkingsspor, oversikt etter snitting	NNV	IY
3	S 101, plan	N	GM
2	S 100, plan	N	GM
1	Gudrun renser	NV	LMBJ

Film 3 Cf 28748 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	Plakat film 3		RAF
35	Oversikt, samling av kokegroper	NNV	RAF
34	Oversikt, samling av kokegroper	SSØ	RAF
33	Oversikt, samling av kokegroper	Ø	RAF
32	S 2 og S 98, plan	N	IY
31	S 101, profil	N	GM

30	S 100, profil	N	LMBJ
29	S 100, profil	N	LMBJ
28	S 126, plan	N	LMBJ
27	S 2, profil	N	GM
26	S 2, profil	NNØ	GM
25	S 126, profil	N	LMBJ
24	S 88, plan	S	RAF
23	S 4, plan	N	GM
22	S 167, plan	NNØ	IMBJ
21	S 4, profil	N	GM
20	S 88, profil	N	RAF
19	S 81, plan	N	RAF
18	S 167 a + b, profil	NNØ	LMBJ
17	S 167 a + b, profil	NNØ	LMBJ
16	S 13 og S 105, plan	N	GM
15	S 135, plan	N	IY
14	S 135, profil	N	IY
13	S 135, profil	N	IY
12	S 81, profil	N	RAF
11	S 13 og S 105, profil	N	GM
10	S 170 og S 168, plan	N	IY
9	Lise og Gudrun i aksjon		
8	Gudrun i aksjon		
7	Utgår		
6	Utgår		
5	Utgår		
4	Utgår		
3	Utgår		
2	Utgår		
1	Utgår		

Film 4 Cf 28749 Bildendr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	Film 4, plakat		IMBJ
35	S 84, plan	N	LMBJ
34	S 10, S 170, S 168, Plan	NØ	IY
33	S 84 profil	N	LMBJ
32	S 85 plan	N	LMBJ
31	S 67 plan	NNV	GM
30	S 20 plan	NNV	GM
29	S 20, S 67, plan (portrett)	NNV	GM
28	S 85, profil	N	LMBJ
27	S 99, kulturlagrest? Plan	N	LMBJ
26	S 10, S 170, S 168, profil	NØ	IY
25	S 133, plan	N	LMBJ
24	S 133, plan	N	LMBJ
23	S 134, plan	N	LMBJ
22	S 133 + 134, plan	N	LMBJ
21	S 21, plan	NV	IY
20	Eivind Eikeland fra Vennesla kommune måler inn		IY
19	S 20, 10 cm utgravd	N	GM

18	S 133 og 134, profil	N	LMBJ
17	S 133 og 134, profil	N	LMBJ
16	S 133 eller 134, profil	N	LMBJ
15	S 133 eller 134, profil	N	LMBJ
14	S 20, profil	NNV	GM
13	S 67, profil	NNV	GM
12	S 74, veggrille?	Ø	LMBJ
11	S 74 + S 66	NØ	LMBJ
10	S 74 + S 69	NØ	LMBJ
9	S 74 + S 69	NØ	LMBJ
8	S 74 + gravegjengen		LMBJ
7	S 37, plan	N	IP
6 ^e	S 53, plan	N	AM
5	S 31, plan	Ø	SH
4	S 31, plan	NØ	SH
3	S 21, profil	NV	IY
2	S 62, plan	NNV	GM
1	S 52, plan – ca 10 cm gravd ut	N	AM

Film 5 Cf 28750 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	S 35, plan	N	IY
35	Ingvild, Ingrid, Anja		LMBJ
34	Silje		LMBJ
33	Ingvild, Anja		LMBJ
32	Gudrun		LMBJ
31	Oversikt, feltet under utgravning		LMBJ
30	S 52, profil	N	AM
29	S 52, profil	N	AM
28	S 35, profil	N	IY
27	S 62, profil	N	GM
26	Kamera-trøbbel		
25	Kamera-trøbbel		
24	Kamera-trøbbel		
23	Kamera-trøbbel		
22	Kamera-trøbbel		
21	Kamera-trøbbel		
20	Kamera-trøbbel		
19	Kamera-trøbbel		
18	Kamera-trøbbel		
17	Kamera-trøbbel		
16	S 74, profil	NØ	LMBJ
15	S 74, profil	NØ	LMBJ
14	S 74, profil	NØ	LMBJ
13	S 74, profil	NØ	LMBJ
12	S 74, profil	NØ	LMBJ
11	S 74, profil	NØ	LMBJ
10	S 74, profil, med kokegrop i bakgrunnen	NØ	LMBJ
9	Kokegrop, stolpehull, profil	N	GM
8	S 23, plan	N	IY
7	S 23, plan	N	IY

6	S 23, plan	N	IY
5	S 8, plan	N	GM
4	S 166, plan	N	RAF
3	S 172, plan. Veggrille	Ø	LMBJ
2	S 172, plan. Veggrille, oversikt	Ø	LMBJ
1	S 172, S 74, arbeidsbilde	Ø	LMBJ

Film 6 Cf 28751 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	Plakat film 6		LMBJ
35	S 172, mulig veggrille, Snitt	Ø	LMBJ
34	S 37, profil	N	LMBJ
33	S 8, profil	N	GM
32	S 30 i sør, S 28 i nord	VSV	GM
31	S 166 profil	N	RAF
30	S 173, stolpehull, plan	NNV	GM
29	S 23, profil	NV	IY
28	S 23, profil	NV	IY
27	S 23, profil, detalj av stolpehull	NV	IY
26	S 175, plan	N	LMBJ
25	S 174, plan	N	LMBJ
24	S 174, S 129 plan	N	LMBJ
23	S 152, plan	N	GM
22	S 175, profil	N	LMBJ
21	S 173, stolpehull, profil	NØ	GM
20	S 35, plan	N	LMBJ
19	S 152, profil	NØ	GM
18	S 28, profil	V	GM
17	S 153, plan	N	RAF
16	S 45, plan	SØ	GM
15	S 174, plan	S	LMBJ
14	S 174 + S 29, profil	S	LMBJ
13	S 174 + S 29, profil	S	LMBJ
12	S 174, profil	S	LMBJ
11	S 175, profil	N	LMBJ
10	S 175, profil	N	LMBJ
9	S 29, profil	S	LMBJ
8	S 51, plan	N	LMBJ
7	S 57, plan	N	IY
6	S 57, profil	N	IY
5	S 51, profil	N	LMBJ
4	S 136, plan	N	IY
3	S 96, plan	N	RAF
2	S 136, profil	N	IY
1	S 136, profil	N	IY

Film 7 Cf 28752 Bildnr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
36	Plakat film 7		IY
35	S 146, plan	N	RAF

34	S 96, profil	N	RAF
33	S 33, plan	N	IY
32	S 45, profil, nordre del	SØ	GM
31	S 45, profil, søndre del	SØ	GM
30	S 33, profil	N	IY
29	Ingrid graver		LMBJ
28	S 146, oversikt etter snitting	N	LMBJ
27	S 146, profil mot Ø	Ø	LMBJ
26	S 146, profil mot Ø	Ø	LMBJ
25	S 146, profil mot N	N	LMBJ
24	Oversikt hus mot N, 3 stolpepar	N	LMBJ
23	Oversikt hus mot N, 3 stolpepar	N	LMBJ
22	Oversikt hus mot N, 3 stolpepar	N	LMBJ
21	Oversikt hus mot N, stolpehull markert med stikkstenger. 3 stolpepar?	N	LMBJ
20	Oversikt hus mot N, stolpehull markert med stikkstenger, pluss feltleder	N	IY
19	Oversikt hus mot S, stolpehull markert med stikkstenger. 4 stolpepar?	S	LMBJ
18	Oversikt hus mot S, stolpehull markert med stikkstenger. 5 stolpepar?	S	LMBJ
17	Oversikt hus mot S, stolpehull markert med stikkstenger. 3 stolpepar?	S	LMBJ
16	Oversikt hus mot S, stolpehull markert med stikkstenger. 3 stolpepar?	S	LMBJ
15	Oversikt etter utgravning	NV	LMBJ
14	Oversikt etter utgravning	V	LMBJ
13	Oversikt over avbanet felt SØ for utgravningsområde	SØ	LMBJ
12	Oversikt over avbanet felt SØ for utgravningsområde	Ø	LMBJ
11	Oversikt over avbanet felt SØ for utgravningsområde	SØ	LMBJ
10	Oversikt over utgravningsfeltet etter avslutning	V	LMBJ
9	Oversikt over utgravningsfeltet etter avslutning	V	LMBJ
8	S ?, etter snitting	?	?
7	Område med veggriller, oversikt	V	LMBJ
6	Utgår		
5	Utgår		
4	Utgår		
3	Utgår		
2	Utgår		
1	Utgår		

8.4. VEDARTSBESTEMMELSER

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 29/12-04.

Til Ingrid Ystgaard.

Analyse av 2 kullprøver fra Vennesla, 6/303, Vennesla kommune,
Vest-Agder, Tiltakskode 763010, Prosjektkode 250174.

S 33:Kokegrop.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 16 Quercus (eik) og
24 Tilia (lind).

S 176: Stolpehull.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 11 Betula (bjerk),
14 Quercus (eik), 13 Pinus (furu), 1 Corylus (hassel) og 1
Corylus (hassel)-nøtt.

Helge Irgens Høeg,

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 8/4-05.

Til Ingrid Ystgaard.

Analyse av 3 kullprøver fra Vennesla, 6/303, Vennesla kommune,
Vest-Agder, Tiltakskode 763010, Prosjektkode 250174.

KP 32, Stolpehull S-97 (Hus 1)48/3.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 8 Betula (bjerk),
2 Fraxinus (ask), 1 Corylus (hassel), 14 Quercus (eik) og 5 Pinus
(furu).

KP 16, Kokegrop S-23.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 2 Betula (bjerk) og
38 Quercus (eik).

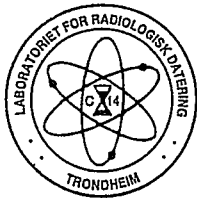
KP 14, Veggrille S-74.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 15 Betula (bjerk),
1 Corylus (hassel), 11 Quercus (eik) og 13 Pinus (furu).

Helge Irgens Høeg.

8.5. RADIOLOGISKE DATERINGER

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Ystgaard, Ingrid
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-3853

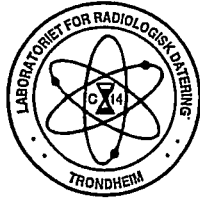
Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-17835	K14, Vennesla Vennesla, Vest-Agder	Trekull Hassel, eik furu	1.7 g	2125 $\pm$ 105	BC355-AD0	-26.1*
T-17836	K16, Vennesla Vennesla, Vest-Agder	Trekull Bjørk, eik	6.0 g	1755 $\pm$ 70	AD230-395	-26.1*
T-17837	K27, Vennesla Vennesla, Vest-Agder	Trekull Lind	3.9 g	1765 $\pm$ 55	AD230-375	-26.1*

Dato: 18 OCT 2005

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Ystgaard, Ingrid
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-3853

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-5505	K32, Vennesla Vennesla, Vest-Agder	Treku11 Bjørk, hassel ask		1740 ± 40	AD245-380	-26.1*
TUa-5506	K34, Vennesla Vennesla, Vest-Agder	Nøtteskall Hassel		1750 ± 40	AD240-375	-26.1*

Dato: 06 JAN 2006

Laboratoriet for Radiologisk Datering

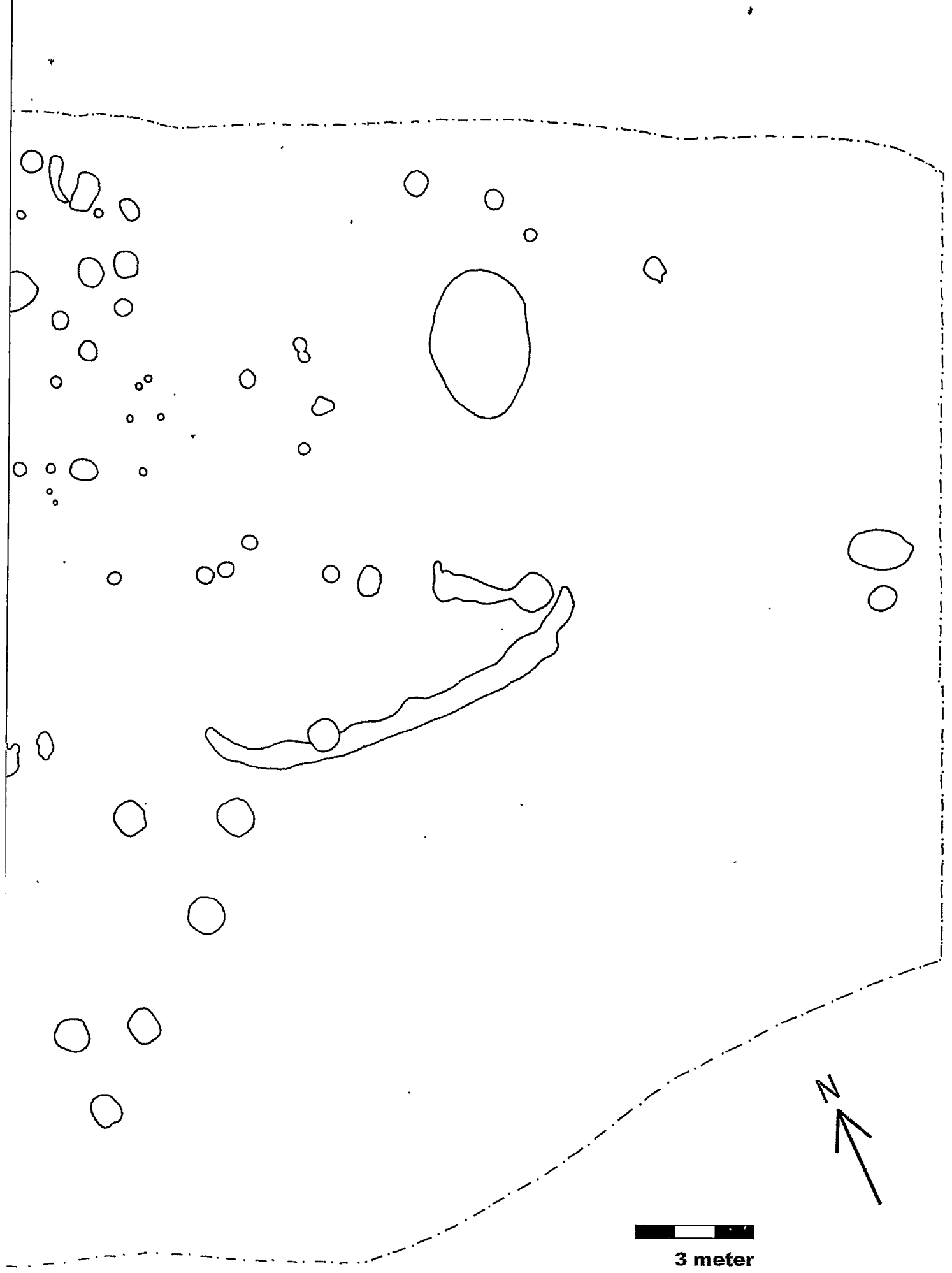
Pål Johan Svanem
Pål Johan Svanem

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

8.6. TEGNINGER

0. Tegning 0, oversikt over feltet
1. Tegning 1, plantegning av felt 1:50
2. Tegning 2, plantegning av felt 1:50
3. Tegning 3, plantegning av felt 1:50
4. Tegning 4, plantegning av felt 1:50
5. Tegning 5, plantegning av felt 1:50
6. Tegning 6, plantegning av felt 1:50
7. Tegning 7, plantegning av felt 1:50
8. Tegning 8, plantegning av felt 1:50
9. Skisse, oversikt over plantegningene
10. Veggrille S74, 1:50/1:20
11. Kasseformede stolpehull, 1:20
12. Utvalg kokegroper, 1:20
13. Stolpehull, Hus 1, 1:20

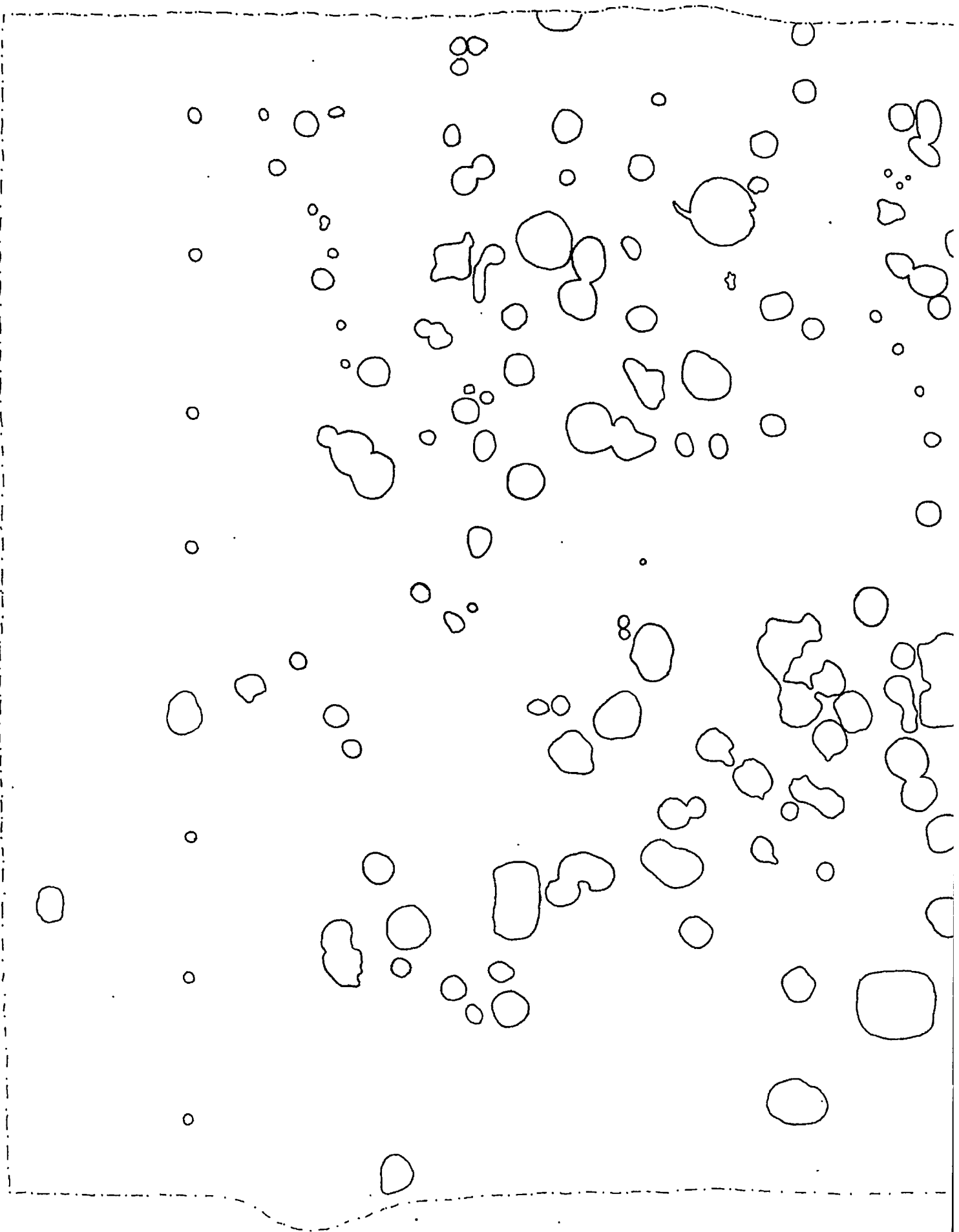

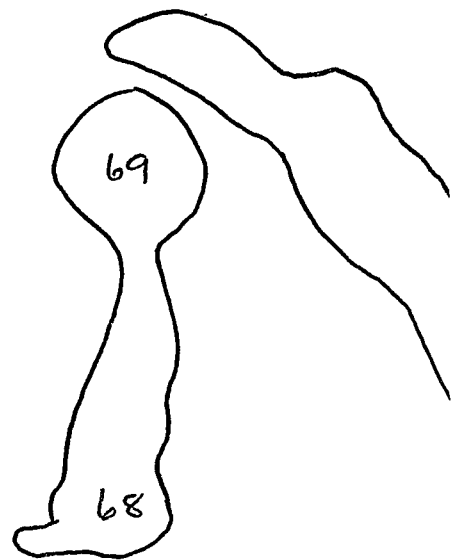
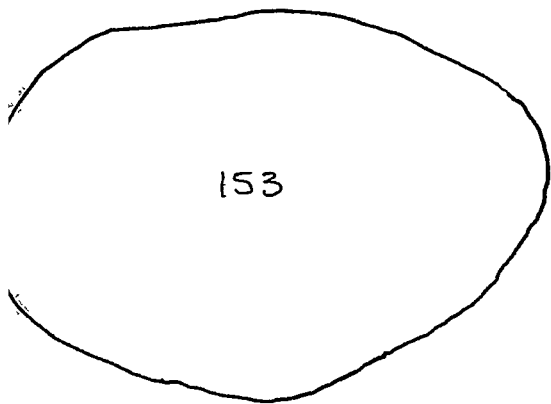
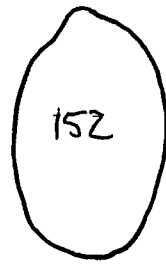

3 meter

VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE, VEST AGDER
TEGNING 11

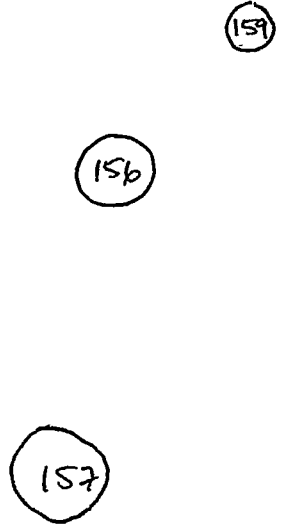
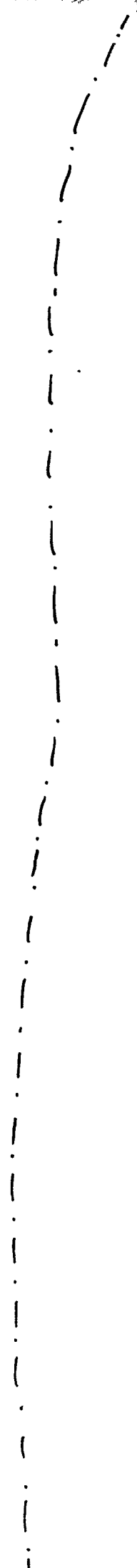

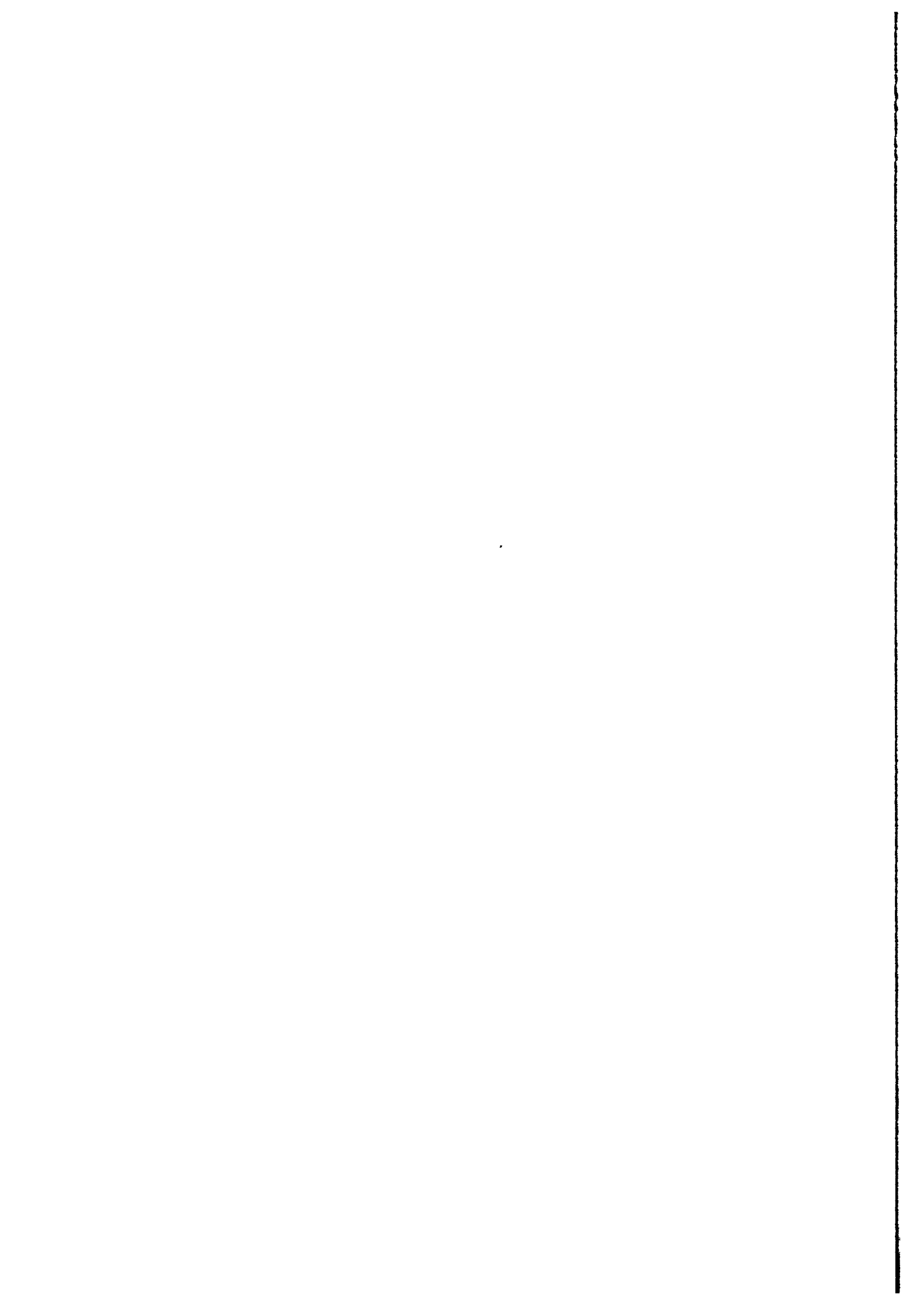

TEGNING 1. 1:50
VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER

TEGNET AV LISE-MARIE BYE JOHANSEN

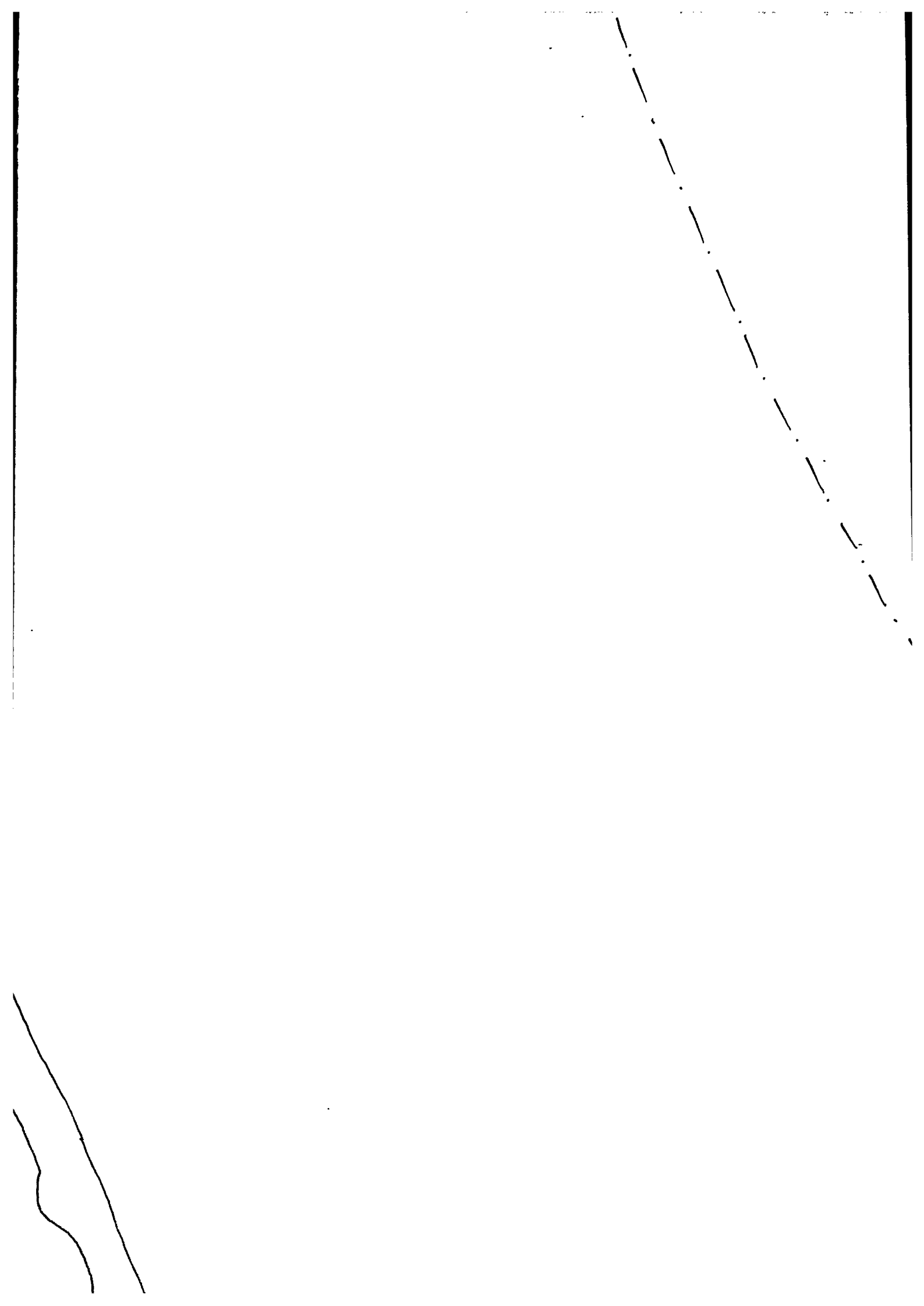

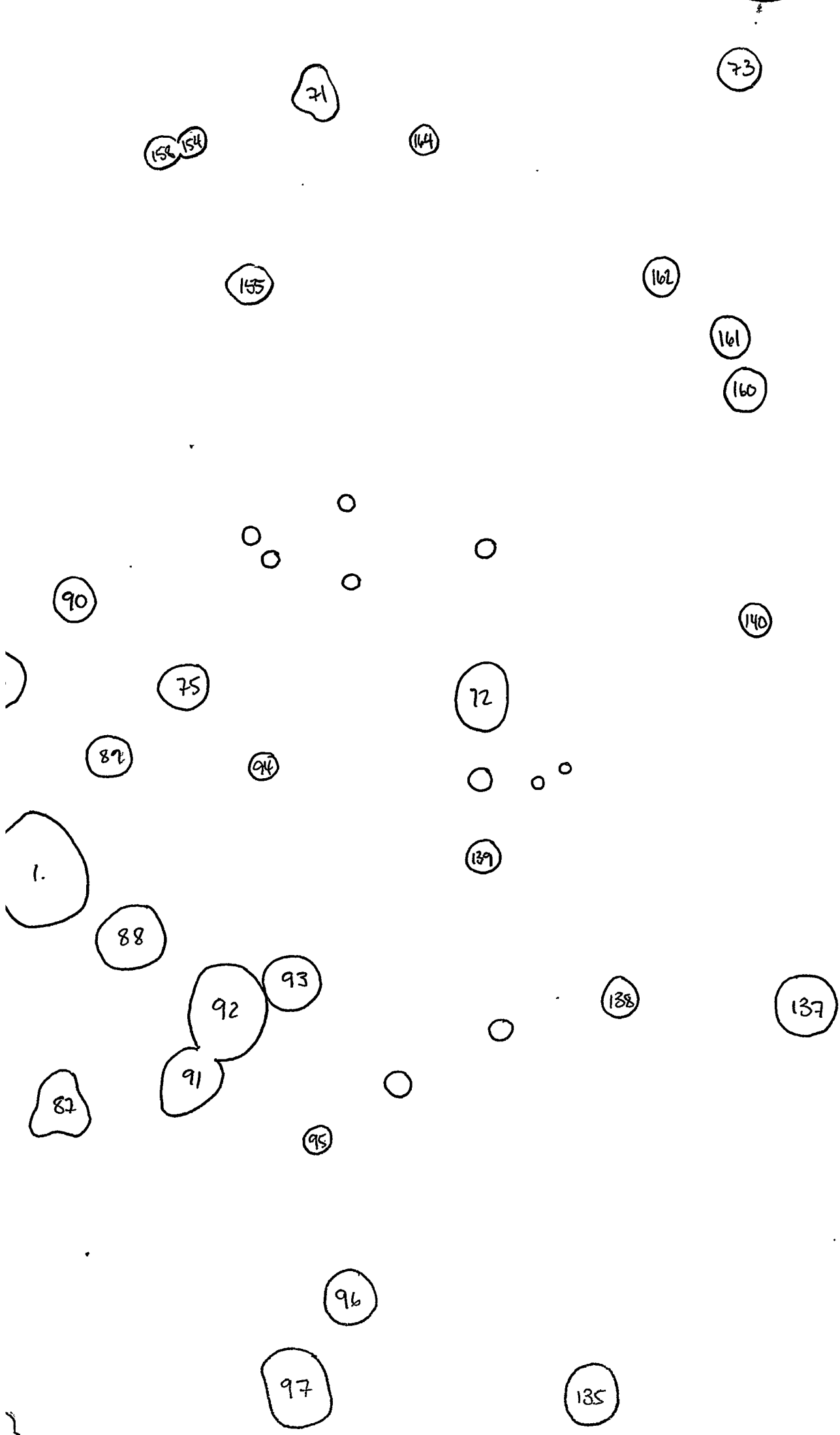
N

TEGNING 2, 1:50
VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST - AGDER

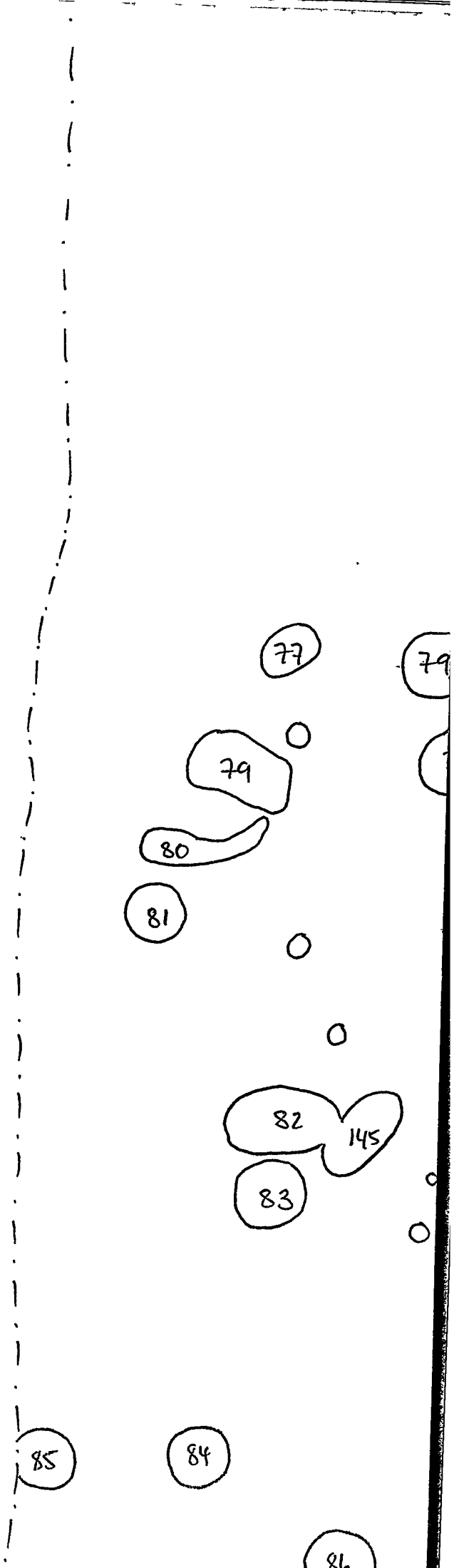
TEGNET AV: LISE-MARIE B. JOHAN

TEGNING 3, 1:50
VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER
TEGNET AV: LISE-MARIE BYE
JOHANSEN

59

52

TEGNING 4, 1:50
VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER
TEGNET AV: LISE-MARIE BYE
JOHANSEN

66

74

65

62

61

63

60

69

45

39

50

41

40

44

38

14

42

37

47

46

48

34

177

53

31

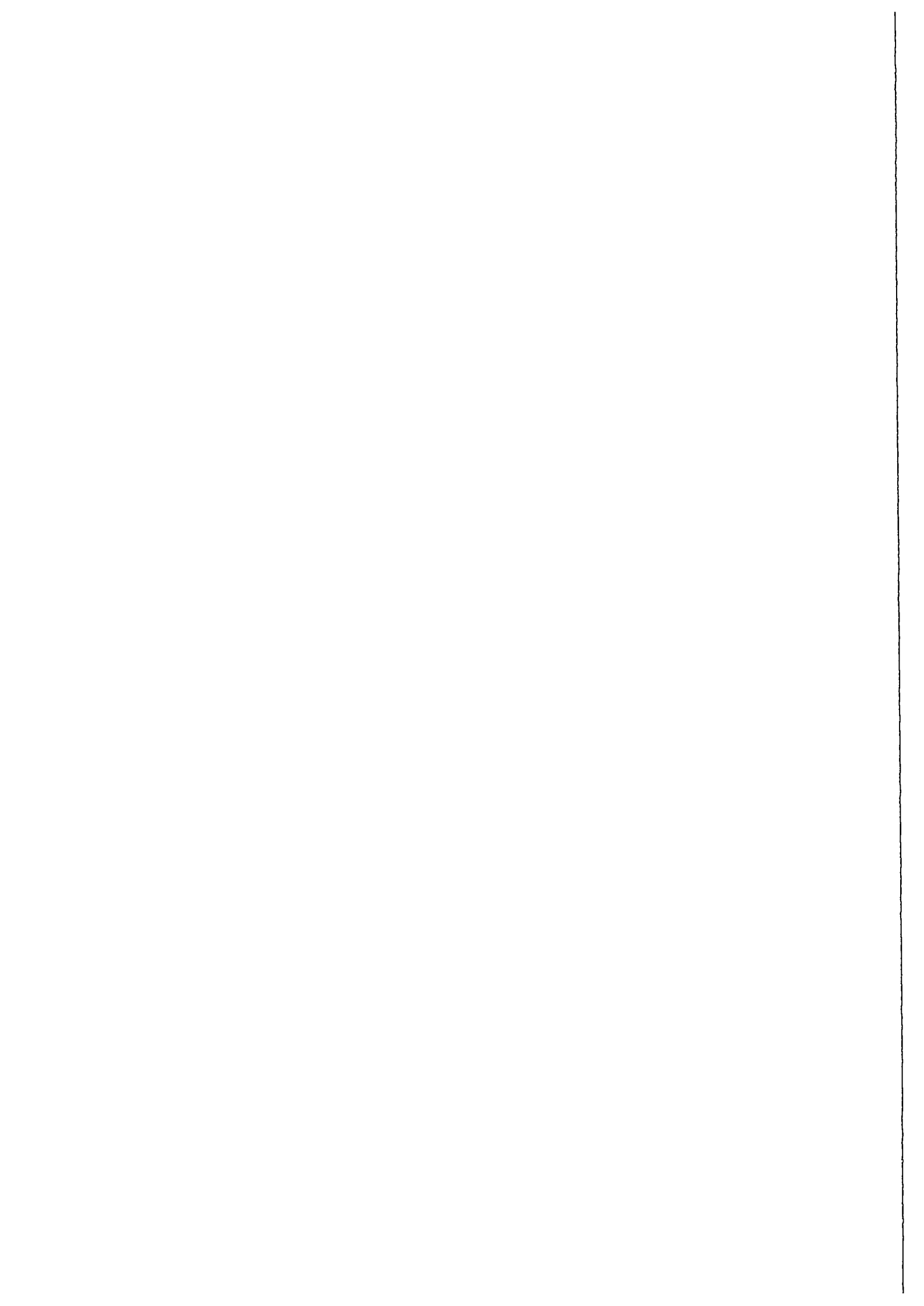
178

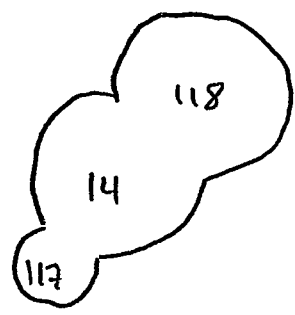
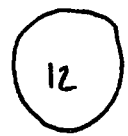
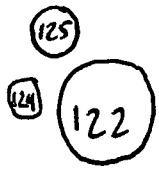
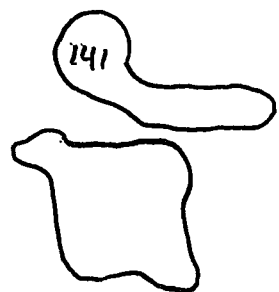
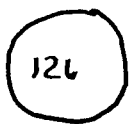
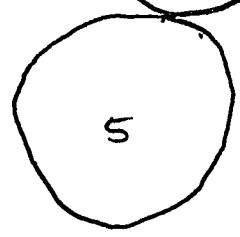
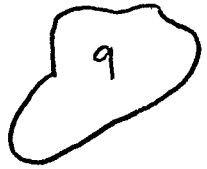
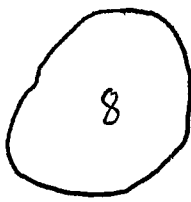
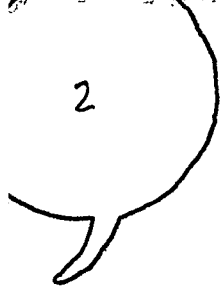
32

175

21

39

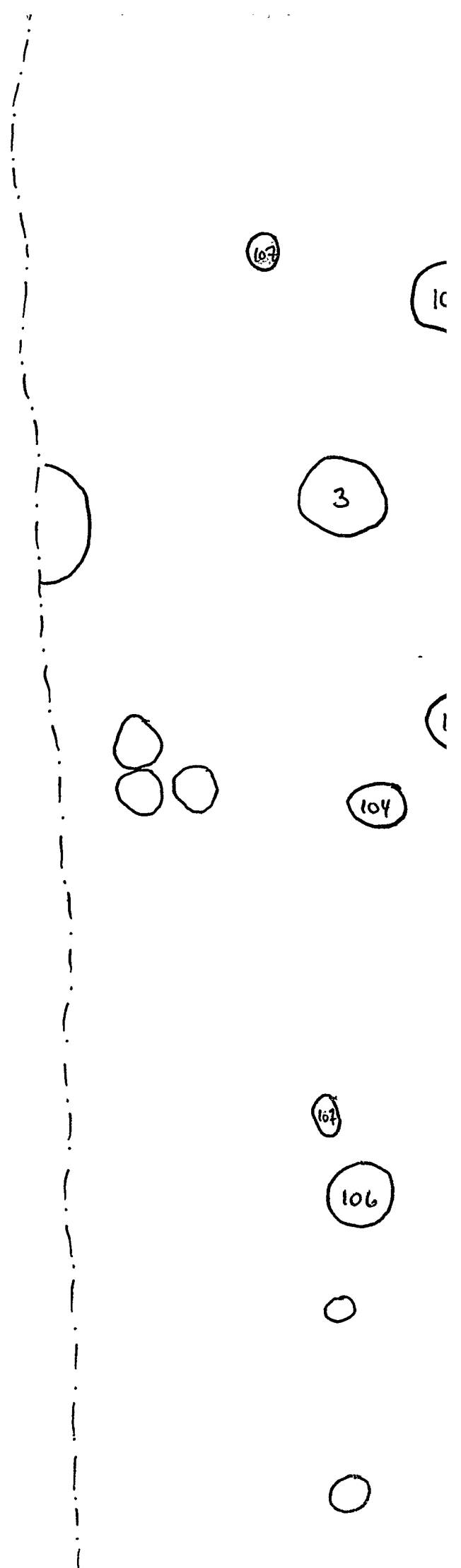

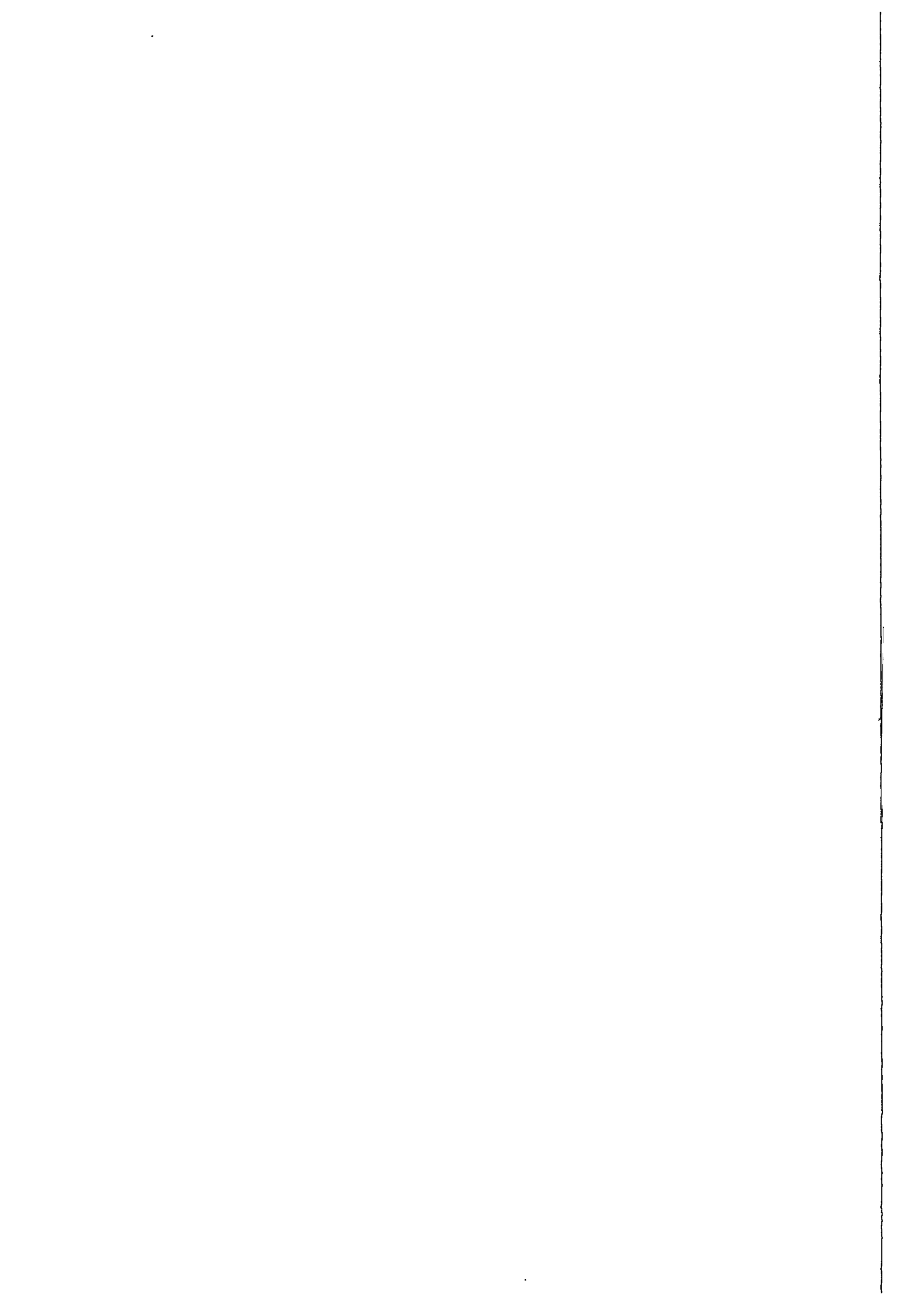

TEGNING 5, 1:50
VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER

TEGNET AV: LISE-MARIE BYE

57

TEGNING 6, 1:50
VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER
TEGNET AV: LISE-MARIE BYE
FINNANSEN

33

194
29

173
28

51

23 176

○ ○

24

26

25
171

27

21

55

5

130

20

67

17

18 19

22

132

131

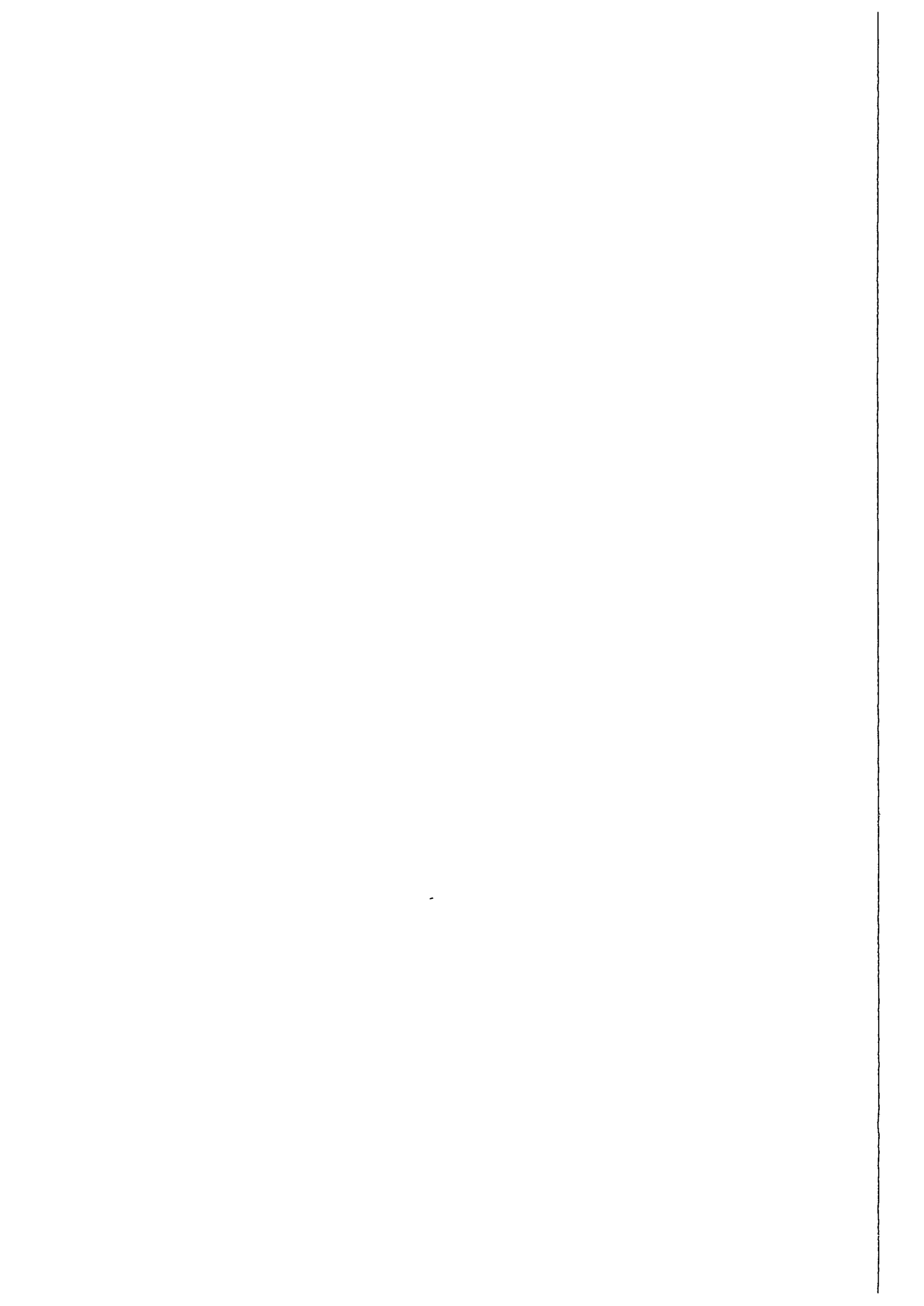
15

16

○

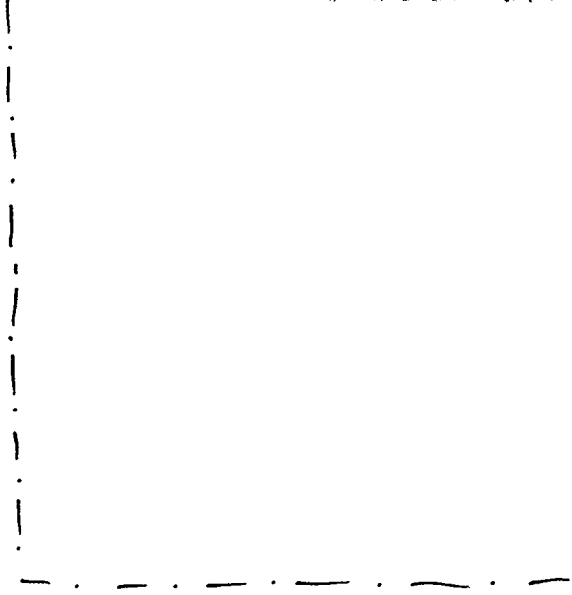
○

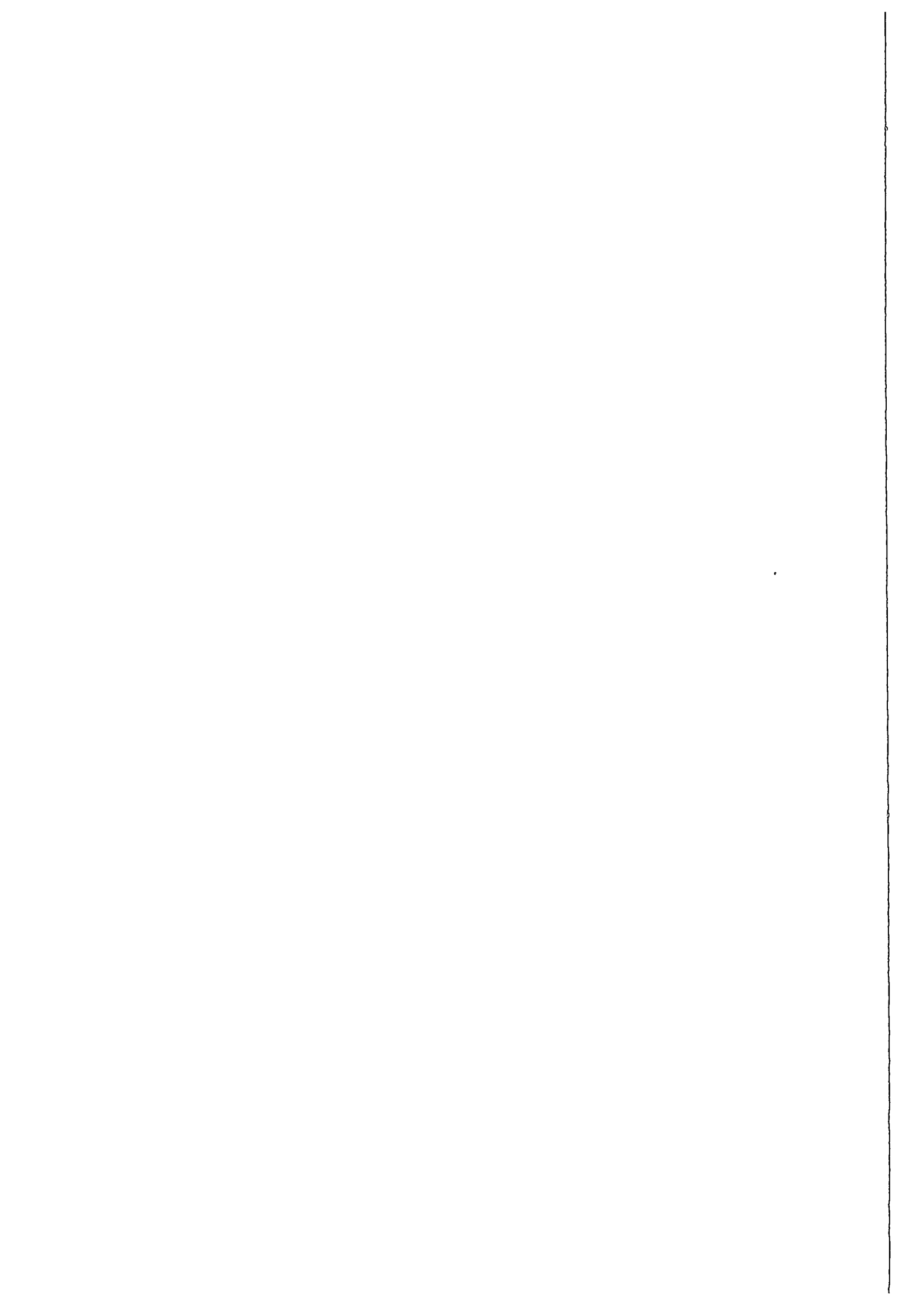

TEGNING ~~7~~, 1:50
VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER
TEGNET AV: LISE-MARIE BYE
JOHANSEN

TEGNING 8 1:50
VENNESLA KIRKEGÅRD
VENNESLA 6/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER
TEGNET AV LISE-MARIE BYE JOHANSE

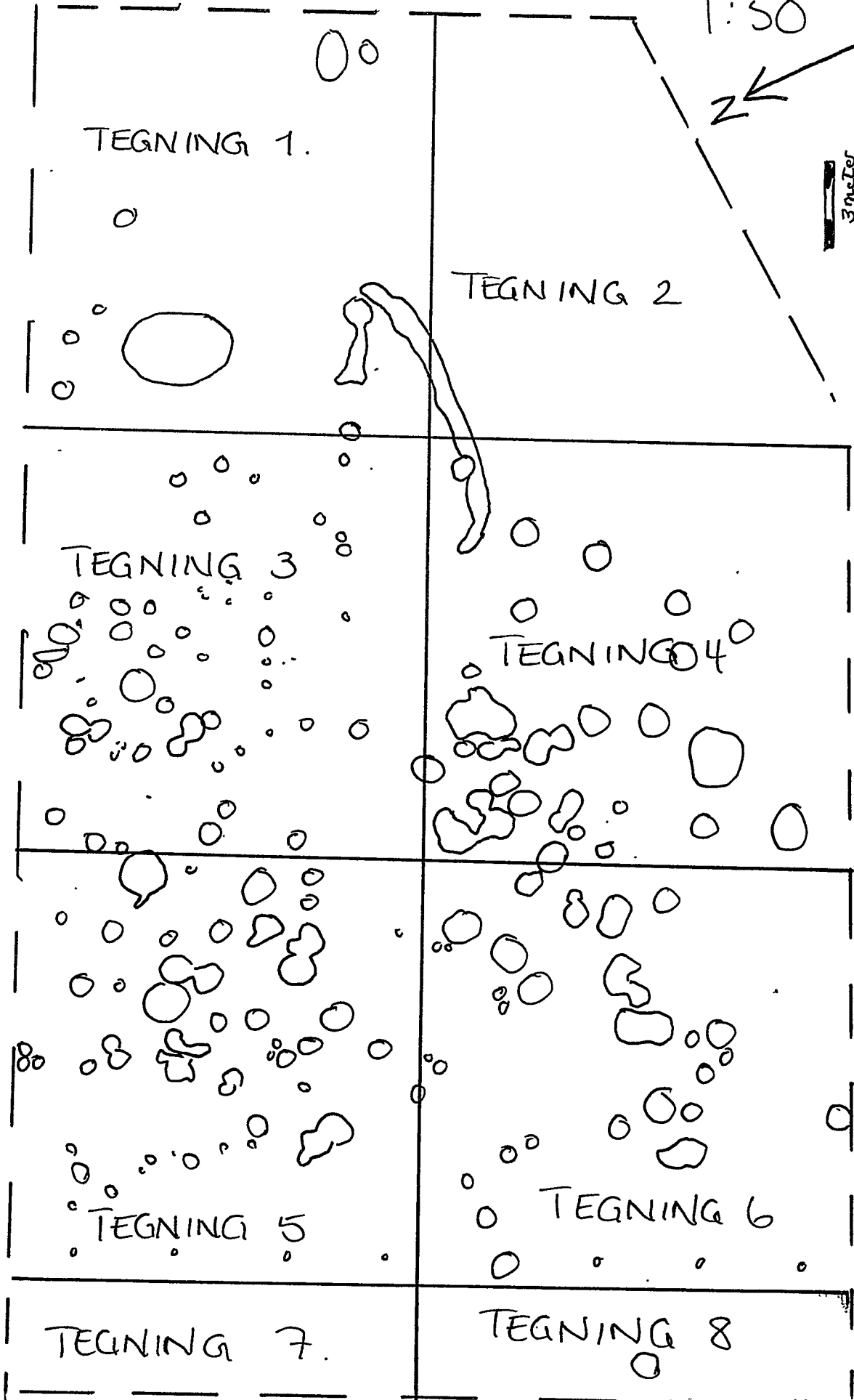
58

SKISSE - OVERSIKT
OVER PLANTEGNINGENE

1:50

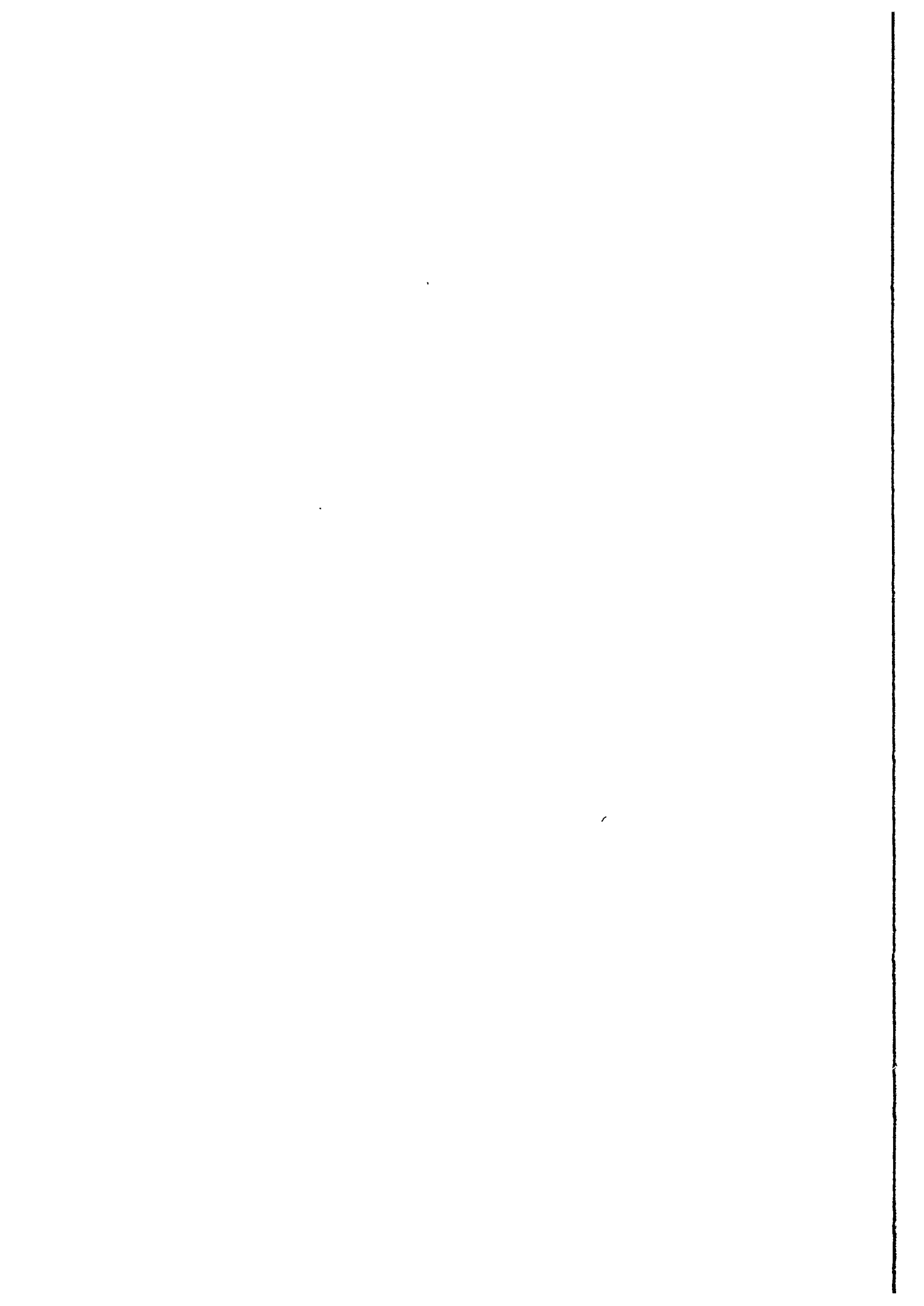
3 meter

VENNESLA KIRKEGÅRD, VENNESLA 6/303, VENNESLA KOMMUNE, VEST-AGDER

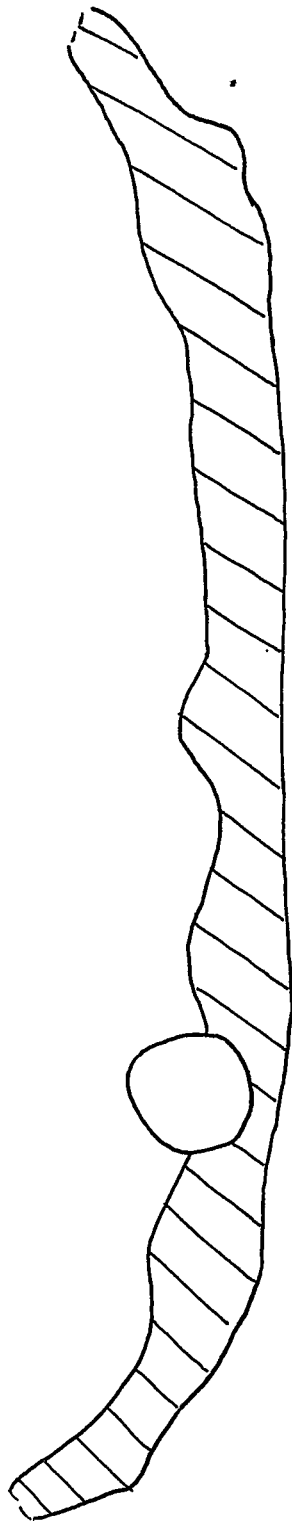
TEGNING 9. - SKISSE

TEGNET AV LISE - MARIE OYE JOHANSEN

N ↑

SNITT A: SNITT B: KOKEGRØP

1 m

- Bunnet humus
- sand
- Grus

SNITT A : PROFIL MOT VEST : (1:20)

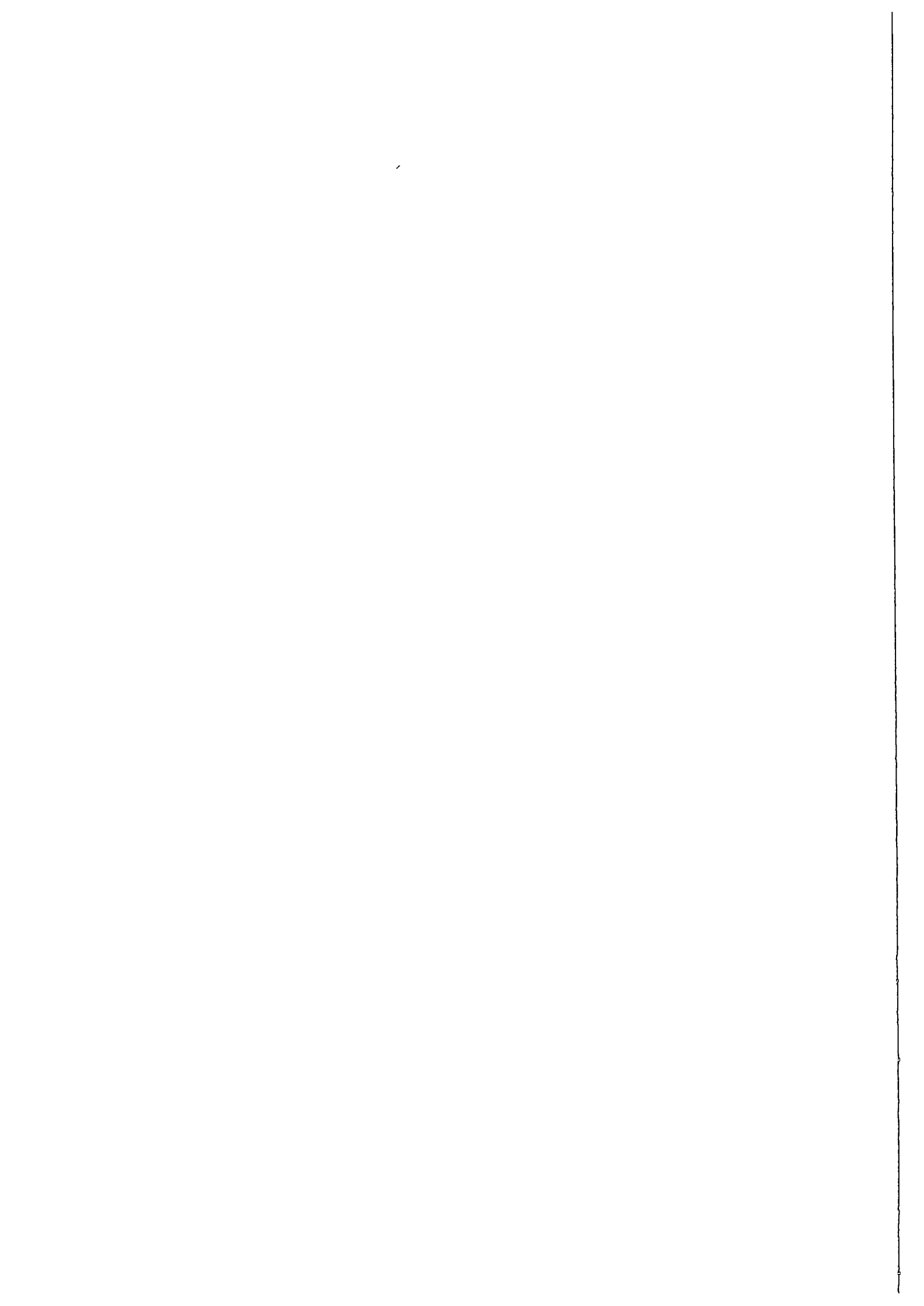

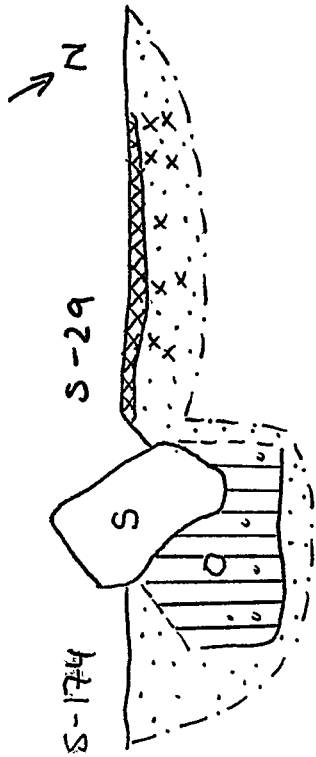
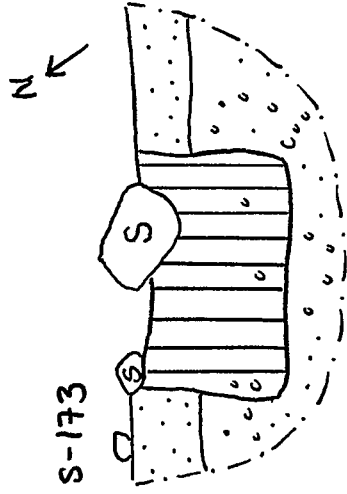
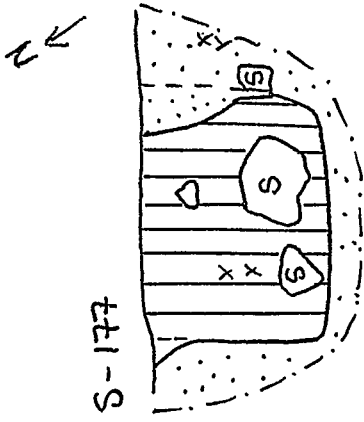
SNITT B : PROFIL MOT ØST : (1:20)

TEGNING 10
VENNESLA b/303
VENNESLA KOMMUNE
VEST-AGDER

TEGNET AV: LISE-MARIE ØYE
JØHANSEN

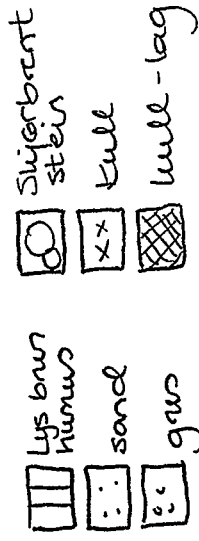

S-29

1 m

TEGNING 11

YNNESLA KIRKEGÅRD

YNNESLA 6/303

YNNESLA KOMMUNE

VEST-AGDER

TEGNET AV LISE-MARIE BNS

4

4

3

4

4

4

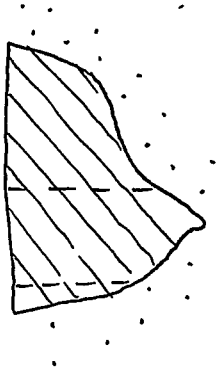
4

4

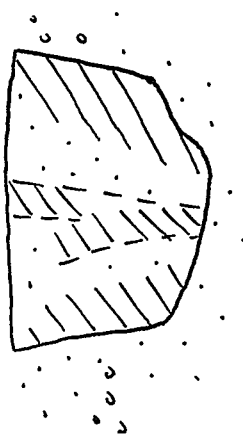
4

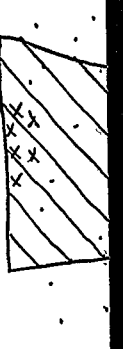
98-S

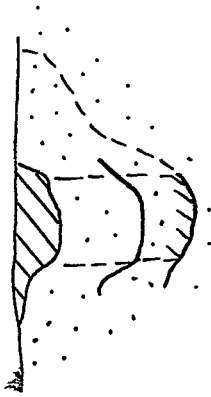
76-S

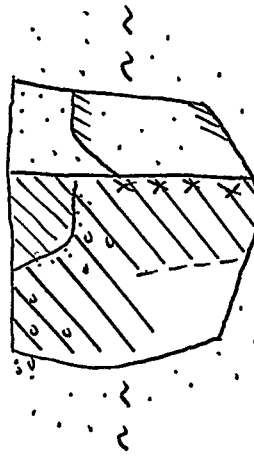
S-135

101-S

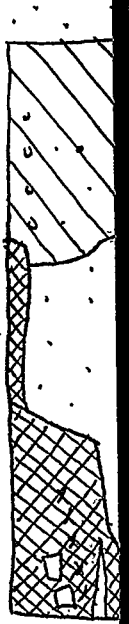
S-100

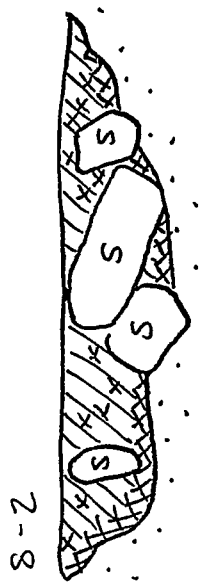
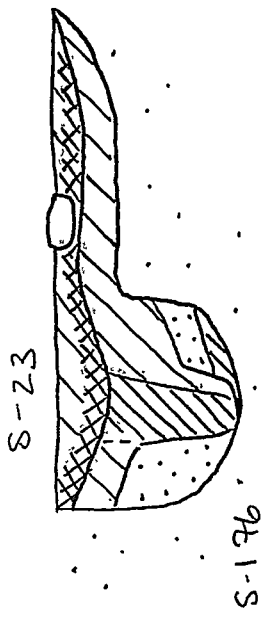
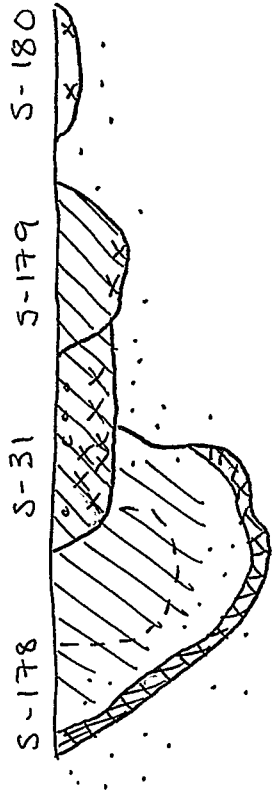

S10

S-170

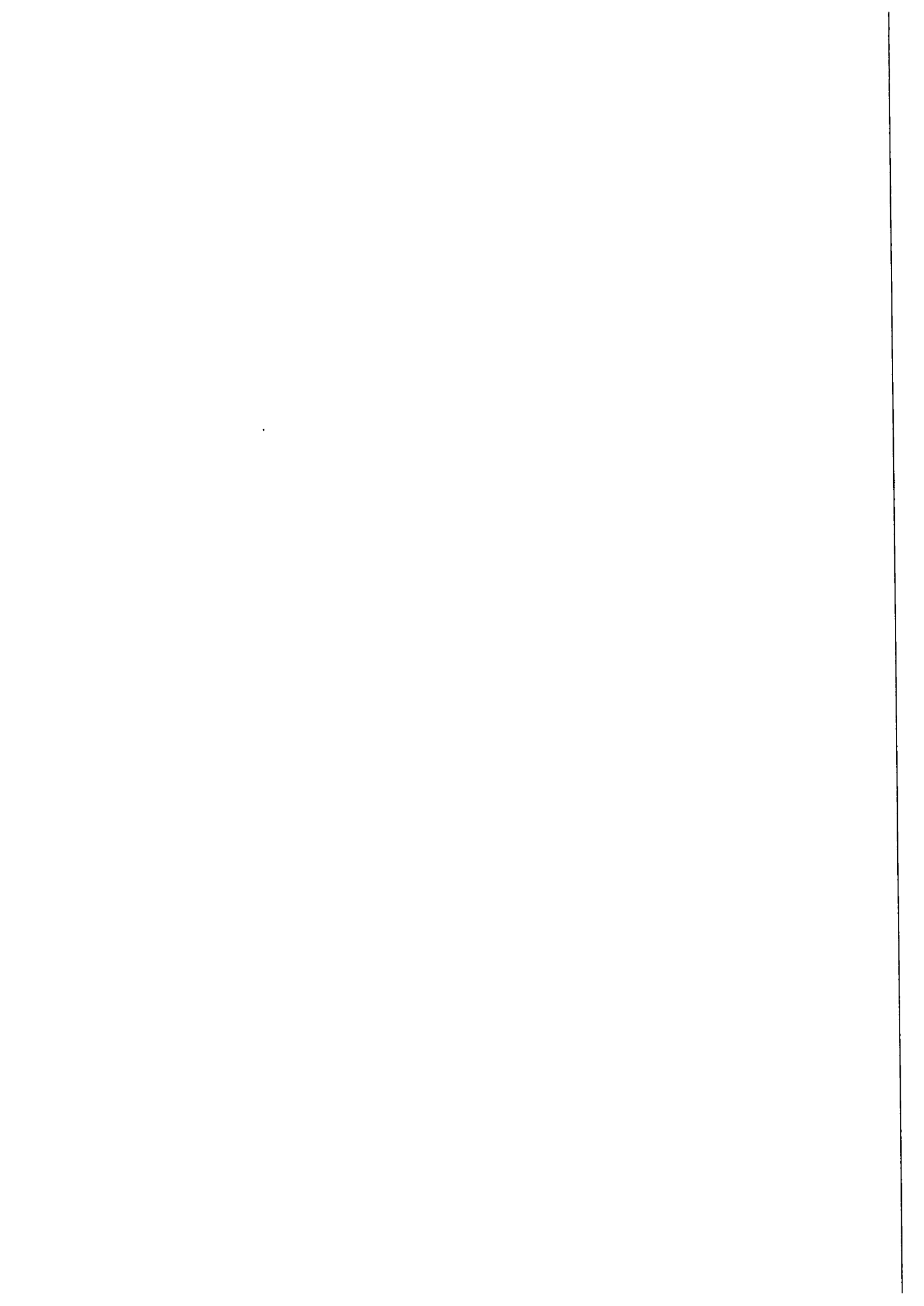
S-168

	merkebn humus		stein
	Brun humus		kull
	sand		kull-lag
	grus		

TEGNING 13
 VENNESLA KIRKEGÅRD
 VENNESLA KOMMUNE
 VENNESLA 6/303
 VEST - AGDER
 TEGNET AV LISE-MARIE BYE
 JOHANSEN

Vertical line on the left side of the page.

.

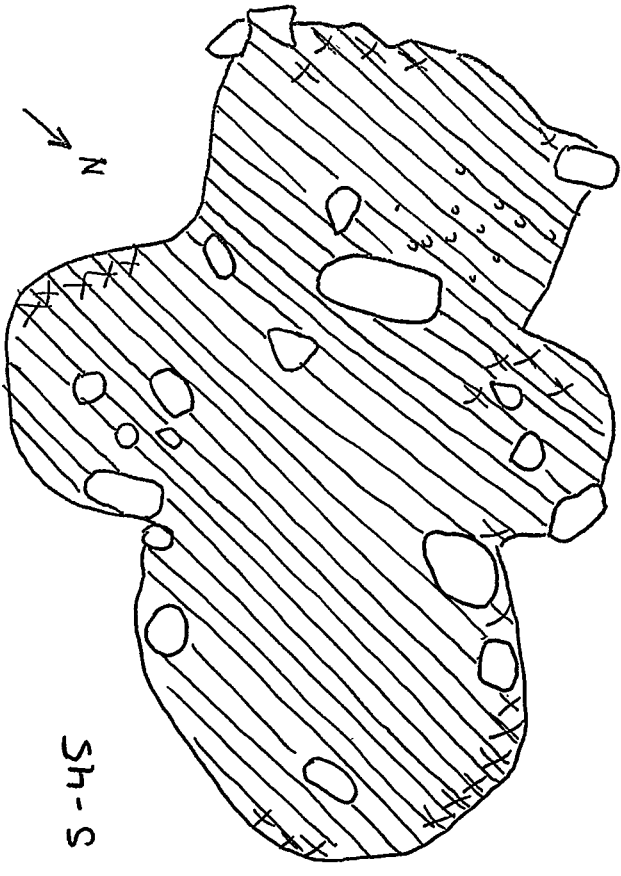
.

.

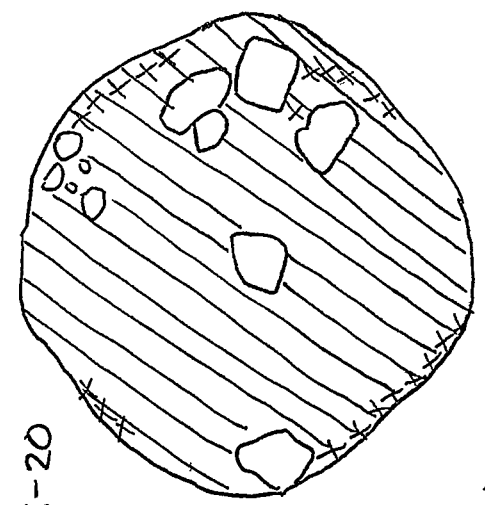
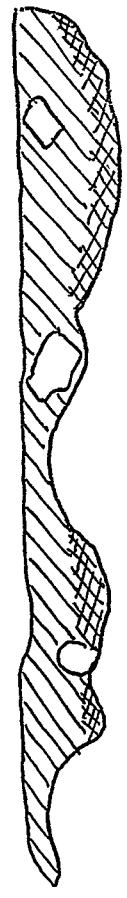
.

.

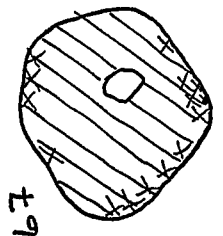
.

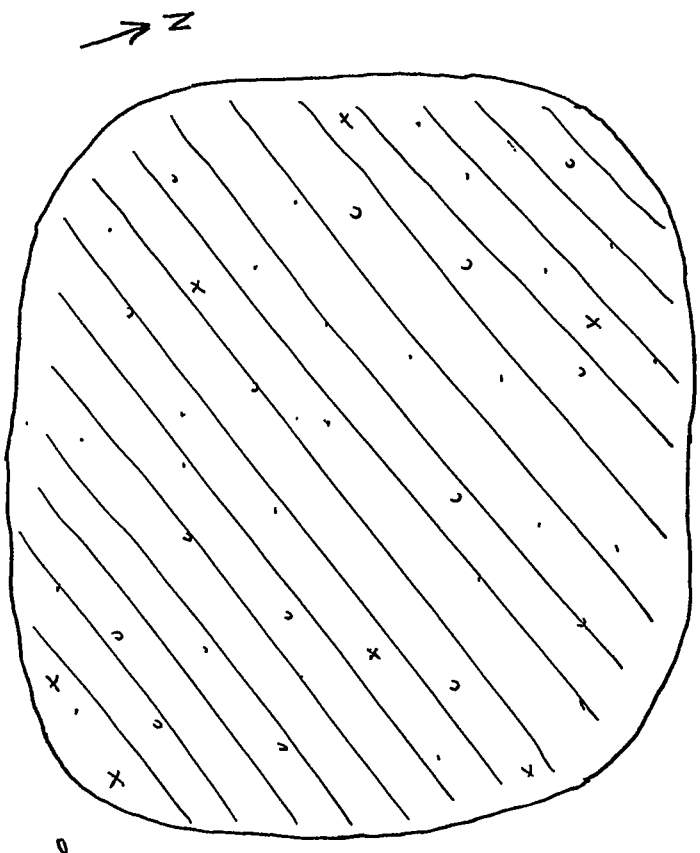
S-45

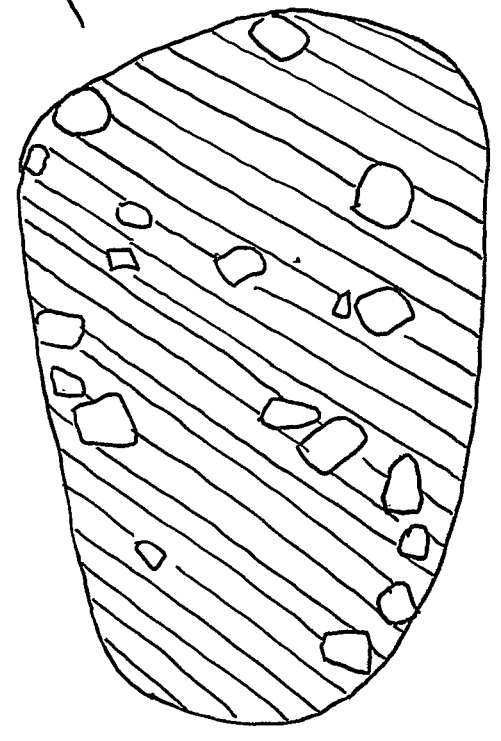
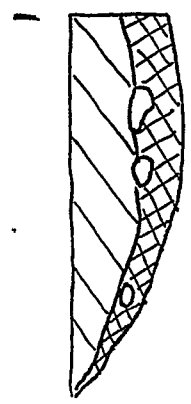
S-20

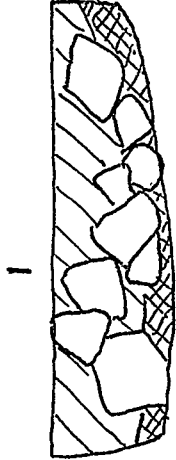
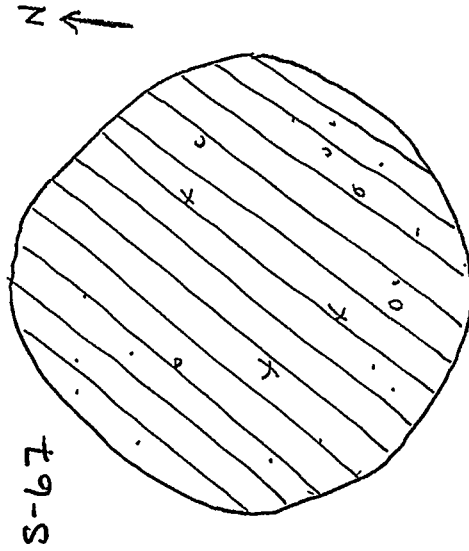
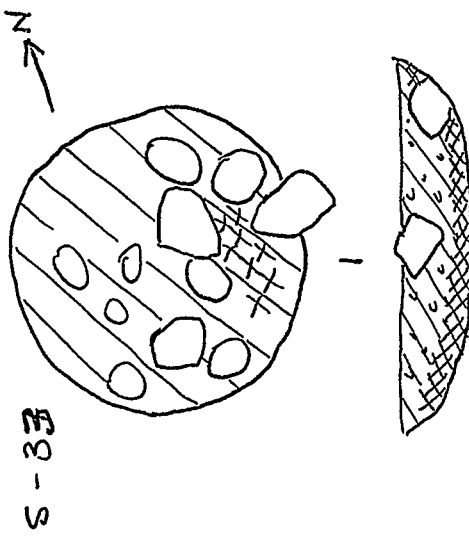
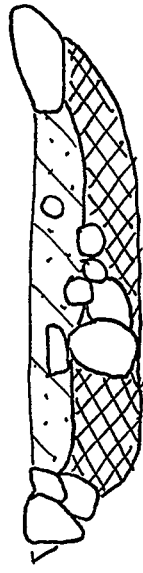
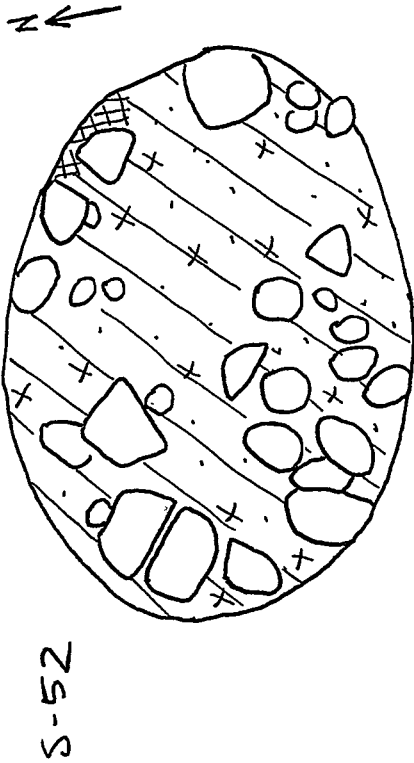
S-67

S-146

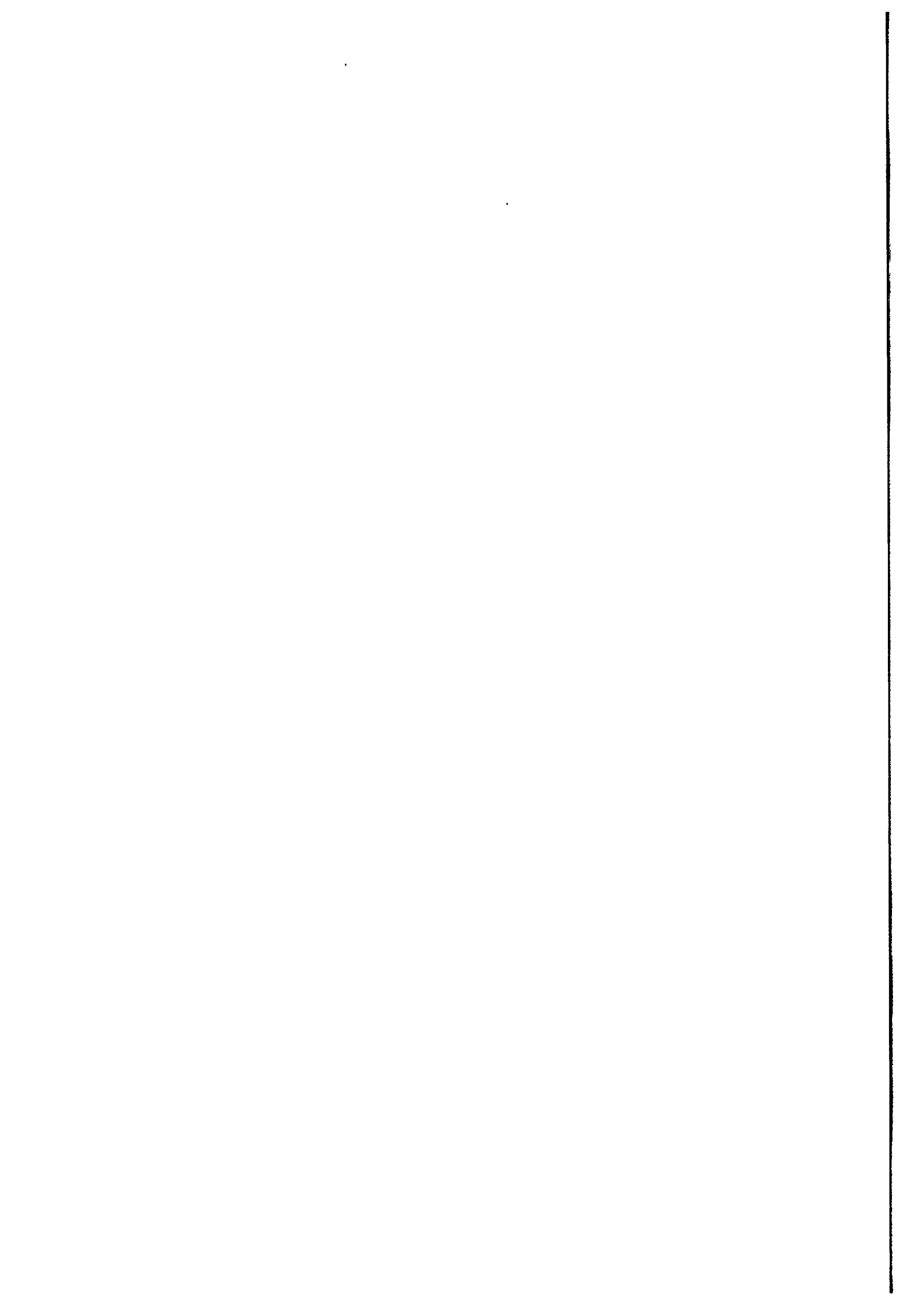
S-21

	Mørk brun humus		sliperbreit stein
	Brun humus		kuell
	sand		kuell-lag
	grus		

TEGNING 12
 VENNESLA KIRKEGÅRD
 VENNESLA 6/503
 VENNESLA KOMMUNE
 VEST-AGDER
 TEIENET AV LUSE-MARIE BYE
 JOHANSEN

8.7. KART

1. Utsnitt av M/11 kartblad 1511 IV med undersøkelsesområdet avmerket
2. Utskrift fra Askeladden, 1:5000, med undersøkelsesområdet avmerket
3. Kopi av utsnitt av reguleringsplan
4. Kart over innmåling av utgravningsfeltet, målestokk 1: 1000. Innmåling utført av Vennesla kommune.
5. Kart over innmåling av utgravningsfeltet, målestokk 1:2500. Innmåling utført av Vennesla kommune.

ANSAND 436 55' 437 438 439 405 440 441 8°00' 442 443 444 445

VENNESLA KRISTIANSAND 16 KM VEST-ACDER FYLKE ÅLEFJÆR 3 KM KRISTIANSAND

Målestokk, Scale 1:50 000

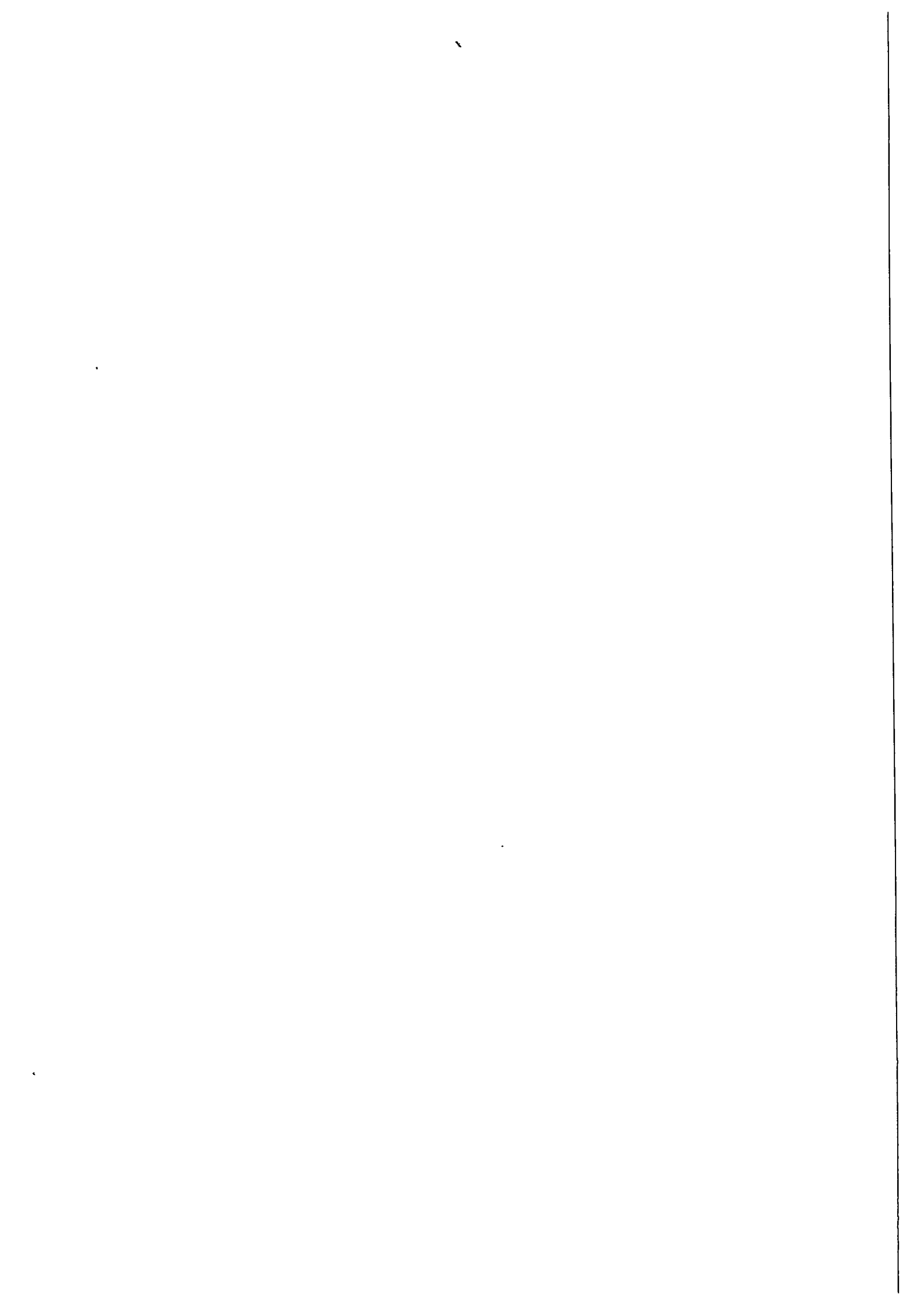
2 3 4 5 Kilometers

2000 3000 4000 5000 Yards

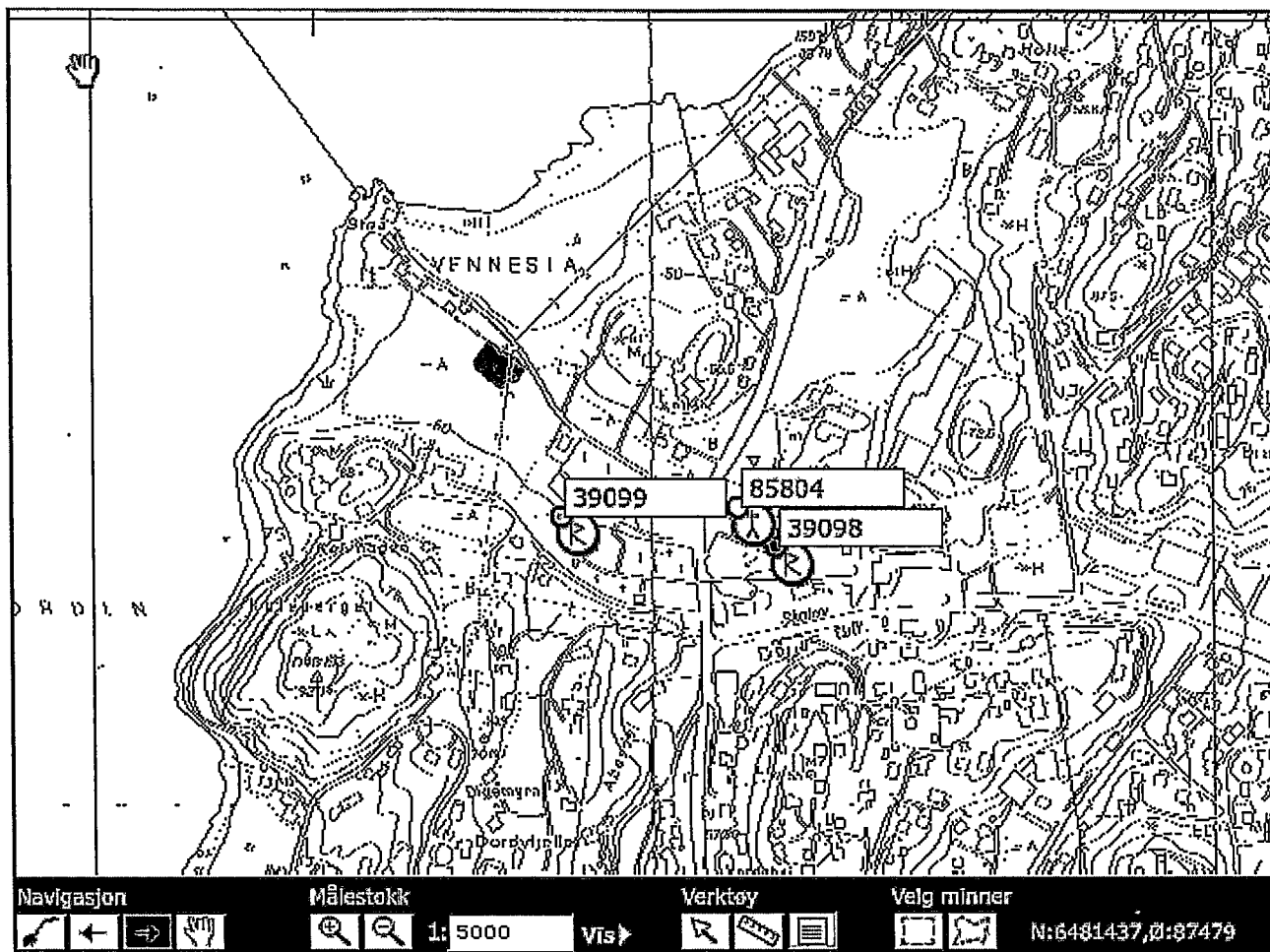
1 2 3 Statute Miles

N 1:50 000
19 1912 V
TRYKT
ETTERTRYKK ULOVLIG. NC

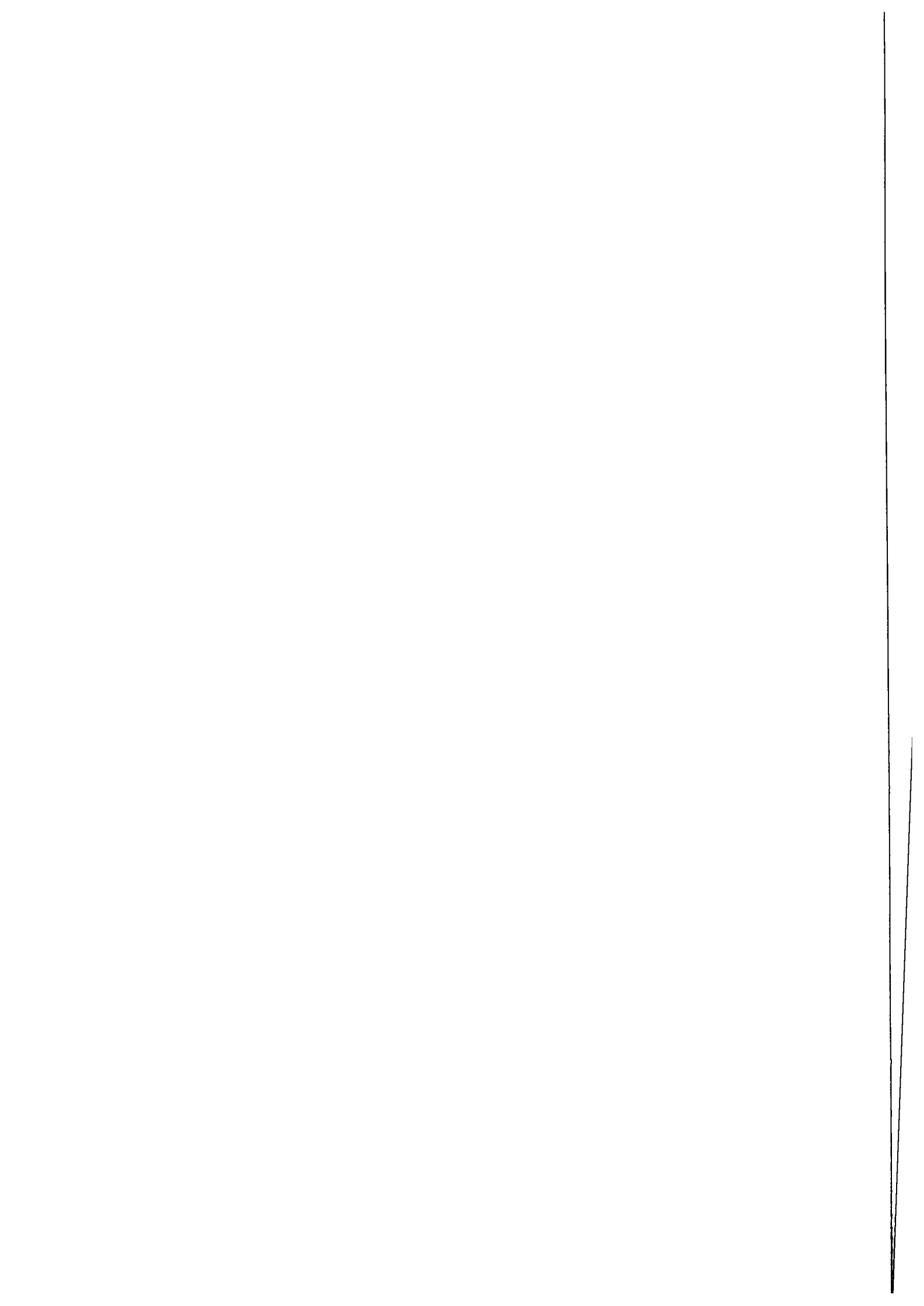

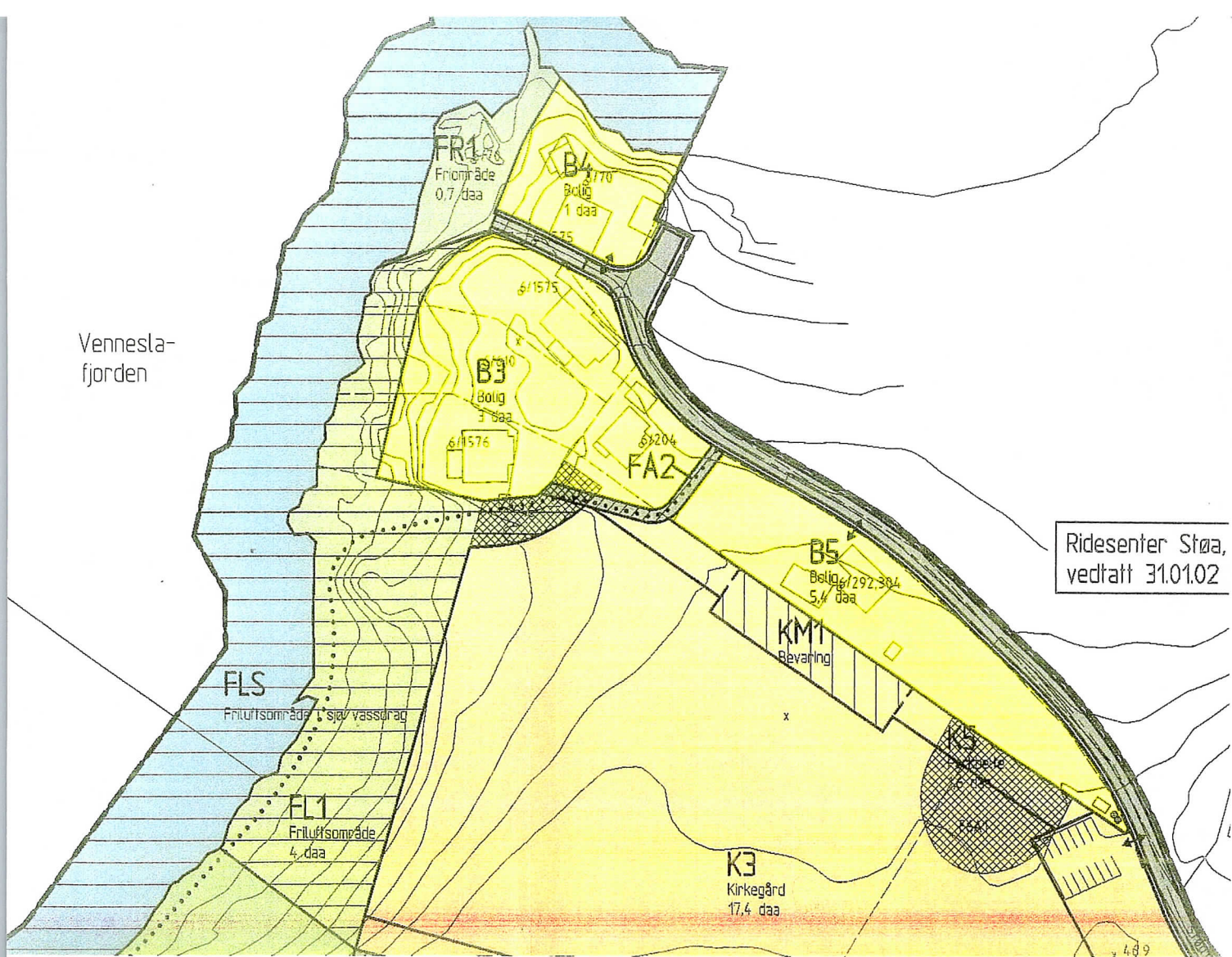

Antall treff: 4 lokaliteter

ID-nr	Kat	Art	Navn	Kommune	V
39098	⋯	R	Annen arkeologisk lokalitet	Vennesla	A
39099	⋯	R	Gravminne	Vennesla	U
85804	⋯	† A	Kirkested (stående kirke)	Vennesla kirkested	LI
Søket ga treff på følgende lokaliteter som mangler nøyaktig stedfesting (geometri):					
49115	⋯	R	Annen arkeologisk lokalitet	Støa	U

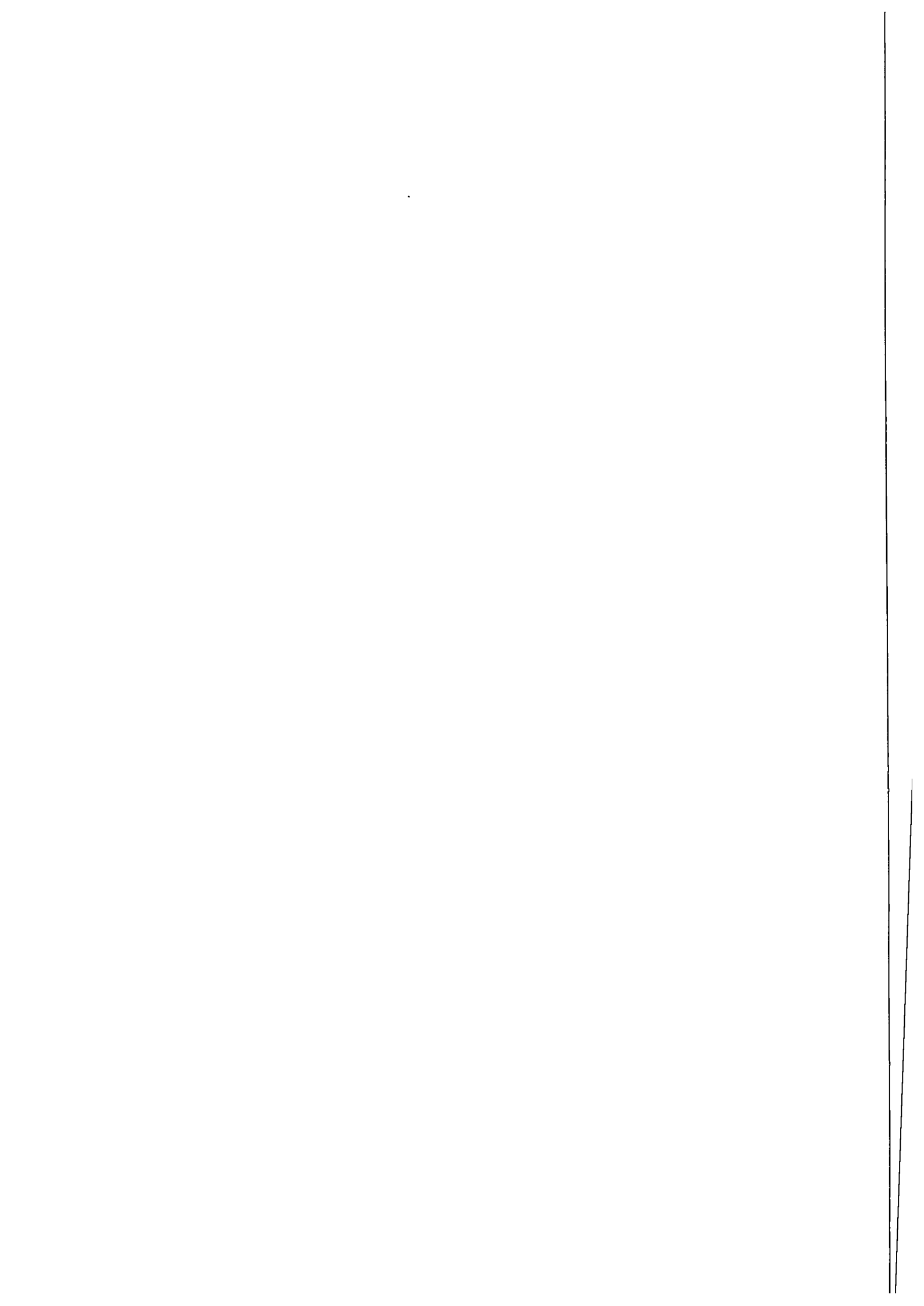

Vennesla kirkegård
 Vennesla 6/303, Vennesla kommune
 Vest-Agder
 Arkeologisk utgraving juli 2004
 Innmåling ved Vennesla kommune

Punktene representerer feltkantene og midtpunktet i hver struktur.

Vennesla kirkegård,
 Vennesla 6/303, Vennesla kommune
 Vest-Agder
 Arkeologisk utgravning juli 2004
 Innmåling ved Vennesla kommune

40 0 40 80 Meters

